

ባቸዋል። ይህን የመሰለው ሁኔታ እንዳይደርስባቸው ያሳስለሰ ከትትልና ጥበቃ ያስፈልጋቸዋል። በዚህ ዕድሜያቸው ከእኛ ከሚፈልጉት ዋናው ዕርዳታ ቤተክርስቲያን አድርሰን እንድንመልሳቸው ነው። ይህንን ማግባራዊ ኃላፊነት ለመወጣት በምናደርገው ጥረት ጊዜ ስለሚያጥረንና ትዕግሥት ከማጣት የተነሣ በስንት ትግል ወዳለንበት አገር ካመጣናቸው ወላጆቻችን ጋር እንዳንቀያየም መጠንቀቅ ይኖርብናል።

እነርሱን አጠገባችን እያኖርን የምንጠራቸው ከሆነ ቤታችን ይከበራል፤ ሕፃን ልጆቻችን በሚገባ ተጠብቀውና ሥነ ሥርዓት እየተማሩ ያድጋሉ። ለልጆቻችን ጥበቃ የምናወጣውንም ወጪ ይቀንሰልናል። ይህም ሆኖ፤ በሥራ ደክመን ወደ ቤት ስንመለስ ድካማችንንና ብስጭታችንን በእነርሱ ላይ ከመወጣት መቆጠብ ይኖርብናል።

ይህም ሲባል ወላጆቻቸውን በሚገባ ተንከባክበው የሚይዙ የተባረኩ ልጆች የሉም ለማለት ሳይሆን፤ ኃላፊነት እንደ ሌለበት ሰው ካለሐሳብ ለሚኖሩ ወገኖች ማሳሰቢያ እንዲሆን በማለት ነው። ወላጆቻችን እኛን ፈረንጅ አገር ልከው ለማስተማር አቅም ባይኖራቸውም እንኳን፤ ተበድረውና ተለቅተው፤ ያላቸውን ንብረት ሽጠው ወደ ባሕር ማዶ እንድንሄድ እገዛ ያደረጉልን ተምረን እንድናስከብራቸው ሠርተን እንድንደግፋቸው በማሰብ ነው። በእርግጥ ወላጆቻችንን መርዳት የማንችልበት የየራሳችን ምክንያት ሊኖረን ይችላል። ይሁን እንጂ አቅማችን አየፈቀደ በኑሮ ሲሠቃዩ ማየቱ ወይም መስማቱ ለሥጋችንም ለነፍሳችንም አይበጅም።

ወላጆቻችን ከአጠገባቸው እስከተለየበት ጊዜ ድረስ በሕይወታቸው የሚያጋጥማቸውን የኑሮ ውጣ ውረድ በመመከት፤ በተቻላቸው ሁሉ ለእኛ በመጨነቅ አሳድገውናል። ለምናቀርብላቸው ሁሉ አማረሽ የልጅነት ጥያቄዎቻችን የዕውቀት አድማሳቸው እስከ ፈቀደ ድረስ በቃላት፤ ድምፅ በማሰማት፤ በምልክት፤ በመዳሰስና በመቅመስ እንድናውቅ፤ ያወቅነውን ነገር በኑሮአችን እንደ አስፈላጊነቱ እንድንጠቀምበት ምክራቸውን ለግሰውናል፤ መልካም ምግባር እንዲኖረንም ቀናውን መንገድ አሳይተውናል። ስለዚህ ወላጆቻችን ባላቸው አቅም ሁሉ ለእኛ ያደረጉት ውለታ እንዲህ በቀላሉ የሚረሳ አይደለም። በሕይወት ያሉትን አቅማችን በፈቀደው ሁሉ በመርዳት፤ በሞት ከተለዩንም በኋላ ነፍስ ይማር በማለት የሕሊና ጸሎት እያደረስን በማስታወስ ውለታቸውን የመክፈል መንፈሳዊ ግዴታ አለብን።

የአዲስ ዘመን ዕቅዶች

በመጨረሻው አዲስ ዓመት ውስጥ ይህን እፈጽማለሁ ብሎ ዕቅድ ማውጣት፤ በጋራ ወይም በተናጠል በአዲስ ዓመት መባቻ ላይ እንዲህ አደርጋለሁ (ሪዞሎሽን) ብሎ ቃል መግባት የአሜሪካኖች የዕቅድ መወጠኛ መንገድ ነው። ከአቅም በላይ የሆነ ችግር ካልገጠማቸው በቀር ቃል የገቡትን ጉዳይ በዓመቱ ውስጥ ፈጽመው ለመገኘት የሚጥሩ ብዙ ናቸው። እኛም የዚህ ጠቃሚ ልምድ ተጠቃሚ ለመሆን ጥረት ማድረግ ሳይበጀን እንደማይቀር መረዳት ይኖርብናል። ይህን የመሰለው ልምድ ከወትሮ ለየት ያሉ ዕቅዶችን ለመወጠንና እዳር ለማድረስ የሚረዳ፤ የአጉል ልምድ ማስወገጃና የኑሮ ማሻሻያ ዘዴ ነው።

አሜሪካኖች በሚቀበሉት አዲስ ዘመን ውስጥ ለመፈጸም ከሚይዟቸው ዕቅዶች መካከል ዋና ዋናዎቹ፤ ሳያስቡት የተፈጠረባቸውን ውፍረት መቀነስ፤ ሲጃራ ማጨስና አልኮል መጠጣትን ማቆምና ከማንኛውም ዓይነት ሱስ መራቅ ናቸው። በግምት ከዓለም ስድሳ አንድ በመቶ የሚሆነው ወፍራም ሕዝብ የአሜሪካን ዜጋ እንደሆነ ይነገራል። ይህ ቁጥር አሜሪካን በወፍራም ሕዝብ ብዛት በዓለም ላይ አንደኛ እንደሆነች አንድ የጤና መጽሔት ያመለክታል።

በተለይ በዚህ በያዝነው 21ኛው ምእታመት (ስንቸሪ) ለሁላችንም አዲስ የኑሮ ምዕራፍ የተከፈተ በመሆኑ፤ ካሉን የግል ዕቅዶቻችን በተጨማሪ ችግር ለሚያስከትሉብን ማግባራዊ ጉዳዮቻችን የጋራ ትኩረት በመስጠትና መፍትሔ በመሻት ማግባረስባችንን የሚጠቅሙ ዕቅዶችን በአዲስ ዓመት መግቢያ ውሳኔአችን (ሪዞሎሽን) መሠረት ተግባራዊ ለማድረግ መንቀሳቀስ ይኖርብናል።

በፈረንጆች ዘመን አቆጣጠር በ20ኛው ምእታመት መጨረሻ ዕለት ማለትም ታኅሣሥ 31 ቀን 1999 እኩለ ሌሊት ላይ ሁላችንም ባለንበት ስፍራ በተናጠልም ሆነ በቡድን 20ኛውን ምእታመት ተሰናብተን 21ኛውን ምእታመት በደስታና በተስፋ ተቀብለንዋል። በዕድሜአችን ውስጥ ምን ምን እንዳከናወንን፣ ወደ ፊት ምን ማድረግ እንደሚገባን በማቀድ ሽንጣችንን ገትረን ለተያያዝነው የስደት ኑሮ የሚጠቅሙ አያሌ ተሞክሮዎችንና የአኗኗር ልምዶችን ለመቅለም ችለናል። ይሁንና ያቀድናቸውን በጉ ተግባራት በተግባር ለመተርጉም በመፍጨርጨር ከኑሮ ጋር የተጣመሩ መሰናክሎችንም ለማስወገድ በትዕግሥት መራመድ ይገባል።

በእኛው ተፈጥረው የእኛኑ መፍትሔ የሚጠበቁትንና መፍትሔ ሳያገኙ ከዘመን ወደ ዘመን እየተሸጋገሩ ከእኛው ጋር ያሉትን ለኑሮአችን መሻሻል፣ ለባህላችን፣ ለቋንቋችንና ለጠቅላላው ኮምዩኒቲ ጠንቅ የሆኑትን ችግሮቻችንን በያዝነው 21ኛው ምእታመት ውስጥ በጋራ ለማስወገድ በቁርጠኝነት ቃል መግባት ይጠበቅብናል።

በስደት ላይ የሚኖረው ኢትዮጵያዊ በኑሮ ውጣ ውረድ፣ በትምህርት፣ በሥራና ከእነዚህ ጋር በተያያዙ ጉዳዮች አዕምሮው ስለሚጠመድ የረጋ መንፈስ የለውም። ከዚህም የተነሣ አብዛኛው አበሻ እምብዛም ተደሰቶ የሚኖር አይመስልም። መንፈሳዊ ሕይወቱ ሊረጋጋ ወደሚችልበት ወደ ቤተ ክርስቲያን ለመሄድ እንኳን ጊዜውም ሆነ ፍላጎቱ የለውም። የኑሮው ሁኔታ ፍቅር ነስቶታል፤ ራሱን ወዳድና ሱለኛ አድርጎታል፤ በኅብረት ተቀራርቦ ከመኖር ይልቅ ገንጠል ብሎ መኖርን አስመርጦታል፤ በተቸገረ ጊዜ የሚጠይቀውና የሚያጽናናው አሳጥቶታል።

ለማኅበራዊ ችግሮቻችን መሠረታዊ መፍትሔ ሊገኝለት የሚችለው የሃይማኖት መሪዎቻችን ከአሁኑ እጅግ በበለጠ ተዘጋጅተው መንፈሳዊ ድጋፍ ለመስጠት ከኮምዩኒቲው ጉን ሲቆሙ ብቻ ነው። ይህ ተግባራዊ

የሚሆነው ደግሞ በየሳምንቱ ለጸሎት ወደ ቤተ ክርስቲያን ለሚመጡት ምዕመናን ጸሎት አድርሶ፣ የወንጌል ቃል አለምቶ፣ መስቀል አሳልሞ፣ ጠበል አቅምሶ ሕዝቡን በመሸኘት ብቻ አይደለም። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ ወደ ቤተ ክርስቲያን መምጣት ወዳልቻለው ወገን በመሄድና ግንኙነት በመፍጠር፣ ፍላጎቱን ለይቶ ማወቅና መፍትሔ መፈለግ ይኖርባቸዋል።

በልጅነቱ ከአገሩ ወጥቶ በውጭ አገር ያደገው፣ በጋብቻ የተበረዘውና በውጭ አገር የተወለደው ኢትዮጵያዊ፣ ብዙ ከመቆየት የተነሣ የአገሩን ቋንቋ፣ ባህል፣ ወግና የአኗኗር ሥርዓት ወደ መርሳቱ አዘንብሏል ማለት ይቻላል። የሚኖርበት አገር ሕዝብ የሚከተለውን ባህልና ሥርዓት ለመቅለም ዕድሜው፣ ጊዜውና የአካባቢው ሁኔታ ፈቅዶለት በተግባር እየተረጎመ መታየቱ በትዝብት ላይ ጥሎታል። ታዲያ ልጆችን ወደዚህ አዝማሚያ የሚመራቸው ዋነኛው ምክንያት ደግሞ፣ ወላጆች ካለባቸው የኑሮ ውጥረት የተነሣ ጊዜያቸው በመጣበቡ ከልጆቻቸው ጋር በአንድ ገበታ ላይ ቀርበው የመመገብያ ጊዜ እንኳን ማጣታቸው ነው። ይህን በመሰለው መሠረታዊ ግንኙነት ስለ ተለያዩ ጉዳዮች ከልጆቻቸው ጋር እየተወያዩ ምክር፣ ፍቅርና የሞራል ድጋፍ መስጠት ስለማይሆንላቸው፣ ይህ ሁኔታ ልጆችን ከወላጆቻቸው ከቁጥጥር ውጭ እንዲያድጉ ያደርጋቸዋል። ይህም በመሆኑ ልጆች ፀረ ማኅበራዊ ኑሮ ባሕርይ በመቅለም ቤተሰባቸውን እያስቸገሩ ያድጋሉ። እንዲህ ያሉትን ልጆች ጠባይ ማስተካከል ለቤተሰብ ከፍተኛ ችግር የሚፈጥር መሆኑ በግልጽ እየታየ ነው።

ይህንን ሁኔታ በተመለከተ አንድ አባት የተናገሩትን ምክር ለበስ ተግባጽ አስታውሳለሁ። በዕድሜ ባለጸጋ የሆኑት እኚህ አባት፣ ልጆቻቸውን ለመጎብኘት ወደ አሜሪካን መጥተው ትንሽ ጊዜ ከሰዓባቸው በኋላ፣ እራት ተጋብዘው ዘመድ ቤት ይሄዳሉ። የግብዣው አስተናጋጅ ቤተሰብ አንድ ወንድ ልጅ ሥርዓት የጉደለው መሆኑን እንግዳው አባት ተመልክተው ኖሮ፣ «ለመሆኑ ይኸ ልጅ

ዕድሜው ስንት ነው?» ብለው ይጠይቃሉ። የተሰጣቸው መልስ ከልጁ ዕድሜና ባሕርይ ጋር አልጣጣም ስላላቸው፤ «ልጁ ማደጉን አድጓል፤ ግን የኢትዮጵያዊነትን ሥርዓት ይዞ አላደገም!» በማለት የሰጡት አስተያየት የሚዘነጋ አይደለም።

የእኚህ አባት ትዝብት ባህላችን የቱን ያህል ገዛጭና ዲስፕሊን የተላበሰ መሆኑን ቁልጭ አድርጎ የሚያሳይ ነው። በየጊዜው ቁጥራችን እየጨመረ በሄደ መጠን፤ የማኅበራዊ አኗኗር ችግሮቻችንም እንዲሁ እያደጉና እየሰፉ ስለሚሄዱ በቀላሉ መፍትሔ ማግኘት ማስቸገሩ አይቀርም። ስለዚህ የሚገጥሙን ችግሮች በጋራ ካልተቆጣጠርን በቀር ሁኔታው አሁን ባለበት መልኩ ከቀጠለ በእኛ አቅም ለመቋቋም ከማይችሉበት ደረጃ ላይ ይደርሱና ከሚመለከታቸው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ልናገኝ የምንችለውን ዕርዳታ ያሳጡናል። ስለዚህ እንደ ሌላው ሰደተኛ ከመንግሥት ከሚሰጠው ዕርዳታ ተጠቃሚ ለመሆን ከሚያስችሉን መሰረቶች አንዱ በየዓመቱ መጀመሪያ ላይ ኮምፍረቲካችንን በሚመለከት አዘጋጅተን የምናቀርበው የሥራ ዕቅዳችን ነው።

ወጣቱ ትውልድ ዕውቀት ለመቅሰምና ሀብት ለማፍራት ያለው ዕድል ከፍተኛ ቢሆንም፤ በአንፃሩ ደግሞ የኢትዮጵያዊነቱ መገለጫ የሆነውን ባህሉን፤ ታሪኩንና ሃይማኖቱን የሚያስረሳ ሰፊ በር ተከፍቶ ይጠብቀዋል። ይህንን ከባድ ፈተና ተቋቁሞ ታሪኩን ለተተኪው ትውልድ እንደ ነበር ማስተላለፍ እንዲችል የሃይማኖት መሪዎች፤ ወላጆችና አሳዳጊዎች በጋራ ሊጫወቱት የሚችሉት ሚና ከፍተኛ ነው። በመሆኑም እነዚህ ወላጅ ተቋማት ኃላፊነታቸውን ለመወጣት ማኅበራዊ ተልዕኮአቸውን ከአሁኑ መጀመር ይጠበቅባቸዋል።

በዕድሜና በየታ ተደራጅተን የምናካሄዳቸው የመረዳጃ ማኅበሮች ዓላማ ለመረዳዳት የሚያግዙ ቢሆንም፤ በመካከላችን የሚፈጠሩትን አለመተማመን፤ አለመተባበርና መናናቅ ለማስወገድ ጥረት ሲያደርጉ አይታዩም። በእነዚህ አሳሳቢ ጉዳዮች ላይ የሚያደርጓቸው ውይይቶችም ከቁጥር የሚገቡ አይደሉም።

የምንኖርበት አገር ነፃነት ያለበትና አንድ ልብ መኖር የሚቻልበት ቢሆንም፤ በታና ጊዜ ሳይመርጥ የወንጀል ድርጊት የሚፈጸምበት መሆኑ በይፋ የሚታይ ነው። ሁኔታው በሕዝብ ዘንድ ከፍተኛ ፍራቻ በማሳደሩ ራስ መጠበቂያ መሣሪያ (ሽጉጥ) ታጥቆ መዘዋወር የተለመደ ሆኗል። ከዚህ የተነሣ ልጆቻችን ከቤት ወጥተው እስከሚመለሱ ድረስ ጭንቀትና ሥጋት ላይ እንወድቃለን። የተለያዩ ዘር፣ የተለያዩ ሃይማኖት ተከታይ፣ የቤተሰብ አቋምና ባህል ካለው ሕዝብ ጋር ስለምንኖር፤ ማኅበራዊ ኑሮው፤ ባህሉ ውጥንቅጡ የወጣ በመሆኑ በማኅበረሰባችን ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ ቀላል አይደለም። ስለዚህ ማኅበር አቋቁመን ተሰባስቦን እየበላን፤ እየጠጣን፤ በነፍስ ወከፍ ገንዘብ እያዋጣን መለያየቱ በቂ አይደለም። ስለ ባህላችን፤ ስለ ቋንቋችን፤ በአካባቢው ስለሚኖረው ወገን የኑሮ ችግር ለመወያየት የሚያስችል አመቺ ሁኔታ መፈጠር ይኖርበታል። ወጣቱን ያቀፉ ማኅበራት እንዲቋቋሙ ቢደረግ በዕድሜ ክልላቸው ውስጥ ባሉ የአኗኗር ችግሮች ላይ ለመወያየት ዕድል ያገኛሉ፤ እርስ በርስ ይተዋወቃሉ፤ ሐሳብ ለሐሳብ ይለዋወጣሉ፤ በአካባቢያቸው ያለውን ማንኛውንም ሁኔታ ለመረዳትና ከሕገ ወጥ ድርጊቶች ለመራቅ ጥረት ያደርጋሉ።

ባለፈው 20ኛው ምእታመት፤ ሴቶች እጎቶቻችን በቤት እመቤትነት ልጆቻቸውን ተንከባክበው በማሳደግ፤ ከወንዶች ቁጥጥር ሥር ቤት በማስተዳደር ተወስነው ለመኖር ጊዜውም፤ ባህሉም፤ ኢኮኖሚውም ተጽዕኖ አድርጎባቸው ነበር። አሁን ሁኔታው ተለውጦ ነገሮች የተገላበጠሽ እየሆኑ ይገኛሉ። እንኳን በሠለጠነው ዓለም ጓላ ቀር በምትባለው አገራችን እንኳን ሴቶች እጎቶቻችን ወንዶች በሚሳተፉበት በማንኛውም የሥራ ዘርፍ ላይ ተሰማርተው ለመኖር ዕድሉና የግል ጥረታቸው እየፈቀደላቸው ነው። ከዚህም አልፎ በኅብረተሰባችን ውስጥ በሃይማኖትና በማኅበራዊ ጉዳዮች ተሳትፏቸው በግንባር ቀደምትነት አመራር በመስጠት የሚጫወቱት ሚና አድናቆትና ምስጋና አትርፎላቸዋል። ይሁን እንጂ፤ በምንኖርበት አሜሪካን

የተደራጁ ሴቶች በጎብረተሰቡ ውስጥ አኩሪ ተግባር መፈጸማቸው የተመሰከረለት ጉዳይ ቢሆንም፤ አሁንም ከወንዶች ቁጥጥር ሥር እንዳሉ ሆነው ይታያሉ። ስለሆነም ሴት ልጆቻችንና ወጣት እጎቻችን ይህንን አመለካከት በአዕምሮአቸው ይዘው እንዳያድጉ ማድረግና ከፈለጉበት የኑሮ ደረጃ በጥረታቸው ለመድረስ ያላቸው ዕድል ከፍተኛ መሆኑን በማሰብ ንዘብ፤ ከአሁን በኋላ ወደ ፊት እንጂ ወደ ኋላ እንዳይሉ ማስተማር፤ መምከር፤ ማጎጽ ያለብን መሆኑን መዘንጋት እያሻም። ሴቶች እጎቻችን በሕይወታቸው ሂደት ውስጥ ወሰን የሌለው የኑሮ ውድድር እንደሚገጥማቸው ሳይዘነጉ፤ አሁን የተገናኝተውን የእኩልነት መብት አጎልብተው ለማቆየትና ለተተኪው ትውልድ ለማውረስ የ21ኛው ምእታመት ዕቅዳቸው በማድረግ አርቀው ማሰብ ይጠበቅባቸዋል።

ከላይ ለአብነት ያህል ለተጠቀሱት የባህልና የአንድነት ጠንቆች በጋራ የምንሰጠው መፍትሔ፤ በልጆቻችን ዘንድ አርአያ ሆነን ለመገኘትና ከብርና ሞገስ ለማትረፍ መንገድ ይከፍትልናል። ይህን በጉ ተግባር ለመፈጸም ያስችለን ዘንድ የ21ኛው ምእታመት ውሳኔአችንን (ሬዞሎሽን) የዕቅዳችን ማስፈጸሚያ መሣሪያ እድርገን መጠቀም ይኖርብናል።

አደንዛዥ ዕቃች

ይህ ርዕስ በኢትዮጵያም ሆነ በአሜሪካን ለምንኖረው ኢትዮጵያውያን አዲስ ነገር አይደለም። ይሁን እንጂ ስለ ጉዳዩ ለመነሻ ያህል በጥቂቱ ማውሳት ጉዳት የለበትም። በአገራችን ዕፅን የሚጠቀሙ ግለሰቦች ቁጥር እንደ አሁን አይብዛ፤ በይፋ አይነገር እንጂ ወትሮም የነበረ መሆኑን መረዳት አያዳግትም። እንዳንድ የድሮ ተማሪዎች ትምህርት እንዲገባቸው አብሾ ይጠጣሉ። እንዳንድ ሰዎች ከተፈጥሮ ጠባቂቸው ለየት ያለ ባሕርይ በሚያሳዩበት ጊዜ አብሾ ጠጥተው ነው እንል እንደ ነበር የምናስታውስ እንኖራለን። በአገራችን አብሾ የምንለው የእጠፋሪስ (ዕፅፋሪስ) ቅጠል፤ ጫትና ተመሳሳይ ባሕርይ ያላቸው ቅጠላ ቅጠሎችና ሥራ ሥሮች ናቸው። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን እንደ ሌሎች አገሮች በአገራችንም የተለያዩ የዕፅ ዓይነቶችን በጥቁር ገበያ ላይ መግዛት በመቻሉ የተጠቃሚው ቁጥር በመጨመር ላይ እንደሚገኝ ይነገራል።

በቅርቡ የውጭ አገር ዜጎች የሆኑ ግለሰቦች ከፍተኛ ዋጋ የሚያወጣ ዕፅ በቦሌ ዓለም አቀፍ አይሮፕላን ማረፊያ በኩል ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ጥረት ሲያደርጉ ተያዙ የሚል ዜና ተሰራጭቶ ነበር። ተያዙ የተባሉት ግለሰቦች በአገር ውስጥ ተቀባይና አሰራጭ ሳያዘጋጁ ይህን የመሰለ ከፍተኛ ከብደት ያለው ሕገ ወጥ የዕፅ ጭነት አገር ውስጥ አስገብተው ገበያ ላይ ማዋል እንደሚያዳግታቸው የታወቀ ነው።

በዕፅነት ተግባር ላይ ሊውል ይችላል እየተባለ የሚነገርለት በአገራችን በብዛት የሚበቅለው እርጥቡ የዕፅ ዓይነት ጫት ነው። ጫት በአገራችን እየተመረተ ወደ የመንና ወደ ጁቡቲ በብዛት ይላካል። ጫት ለኢትዮጵያ የውጭ ምንዛሪ ከሚያስገኙ የምርት ዓይነቶች አንዱ ነው። አምራች ገበሬዎች በማገበራት ተደራጅተው ምርቱንና ጥራቱን እየተቆጣጠሩ ለውጭ ገበያ እንዲቀርቡ መንግሥት ፈቅዶላቸዋል። ማገበሩ አትራፊ

ድርጅት በመሆኑ ብዙ ገንዘብ ያላቸው ግለሰቦች የድርጅቱ ባለአክሲዮን ለመሆን ከፍተኛ ጥረት ያደርጋሉ። ይህን እርጥብ ዕፅ (ጫት) አዘውትረው ከተጠቀሙት ሱስ አላድሮ የሚያበረታታ፤ ሲያጡት የሚያነጫንጭና ድብርትን የሚፈጥር ኃይል ያለው መሆኑ በምርምር ተመስክሮለታል። እንደ ሌሎች አደንዛዥ ዕቃዎች ጫትም ወደ ውጭ አገሮች ተልኮ ገበያ ላይ እንዳይውል በምዕራብ አገሮች እንዲከለከል በመደረጉ ገበያው ቀዝቅዞ ነበር። ይህን ሐሳብ ያመነጩት አገሮች የኢትዮጵያን የውጭ ምንዛሪ ገቢ ለማዳከም ሆነ ብለው የጠነሰሱት ሴራ እንደሆነ የኢትዮጵያ መንግሥት ስለ ደረሰበት፤ ሐሳቡን በመቃወም ገበያውን ለማዳበርና ለማስፋፋት ብዙ የማበረታቻ ጥረት አድርጓል። ምርቱ በብዙ አገሮች ተጠቃሚዎች ዘንድ ተወዳጅነት በማግኘቱ፤ በግላጭ በገበያ ላይ አይውጣ እንጂ በአንዳንድ የአረብ አገሮች፤ በአውሮፓና በቅርቡም አሜሪካንና ካናዳ እየገባ በድብቅ ገበያ መሸጥ ተጀምሯል። በአሜሪካን የሚኖረው የሱማሌ ስደተኛ፤ እንዲሁም ኢትዮጵያ በነበሩ ጊዜ ጫት የመቃመ ልምድ ያዳበሩ ጥቂት ኢትዮጵያውያን ስደተኞች የዕፁ ግምባር ቀደም ተጠቃሚ መሆናቸው በጉንጫቸው ጉስረው በየመንጉዱ ላይ እንደ ከበት እያመነዘጉ ሲዘዋወሩ ይታያል።

አሜሪካን አገር ዕፅን የሚያጨስና ሱስ ያለበት ሰው ብዛቱ ከፍ ያለ ነው። አንድ ወንጀል በተፈጸመ ቁጥር ጉዳዩን ከዕፅ ተጠቃሚዎች፤ ከሴተኛና ከጉዳና ተዳዳሪዎች ጋር በማያያዝ በዜና ማሰራጫዎች ላይነገር ውሎ አያድርም። በተለይ በወጣትነት ዕድሜ ክልል ላይ ያለው የአገሪቱ ነዋሪ በተለያዩ መልክና ቅርጽ እየተዘጋጁ በገበያ ላይ የሚውሉትን ሀሺሽ፤ ኮኪን...ወዘተ. የተሰኙትን ጠንካራ የዕፅ ዓይነቶች እየተጠቀመ ልዩ ልዩ ወንጀል ወደ መፈጸም ያዘነብላል። ጉዳዩ በጸጥታ አስከባሪዎች ስለ ተደረሰበት ምርቶቹ ወደ አገር ውስጥ እንዳይገቡ በድንበር አካባቢዎች፤ በዓለም አቀፍ አይሮፕላን ማረፊያዎችና በግምሩክ ኪላዎች ጥብቅ ቁጥጥር ይደረጋል። ከአገራባች አገሮች ጋር በመተባበር ቁጥጥሩንና ሕጋዊ ቅጣቱን ለማጠናከር ስምምነት ላይ ተደርሷል። ይህም ሆኖ በደላሎች አማካይነት ወደ አገር ውስጥ ሰርጎ እየገባ ስርጭቱ እየጨመረ በመምጣቱ፤ አዲስ ሠራተኛ ሲቀጠር ዕፅ ይጠቀም አይጠቀም እንደሆነ በመንግሥት አካላት

እስከ ማጣራት ተደርሷል። እንዲሁም አንድ ሠራተኛ በሥራ መደቡ ላይ እያለ አደጋ ደርሶበት ወደ ሐኪም ዘንድ ሲላክ የሕክምና አገልግሎት ከማግኘቱ በፊት ከዕፅ ማጨስ ነፃ ለመሆኑ የማጣሪያ ምርመራ ማድረግ የተለመደ ሆኗል።

አደንዛዥ ዕቃዎች ጎጂዎች ብቻ ሳይሆኑ ጠቃሚ ጉን እንዳላቸውም ተደርሶበታል። በካንሰር በሽታ ተይዘው የሚሠቃዩ ሕመምተኞች ዕቃቹን ሲያጨሱ ሕመሙን የሚያስታግሥላቸው መሆኑ በመድኃኒት ቀማሚዎችና በጤና ተንከባካቢ ዶክተሮች ተረጋግጧል። በአሜሪካን አገር አደንዛዥ ዕቃዎች በካንሰር በሽታ ለተያዙ ሕመምተኞች እንዲሸጥላቸው መንግሥት እንዲፈቅድ ተጠይቆ ገና መልስ ያልተሰጠ መሆኑ ይህ መጽሐፍ በሚዘጋጅበት ጊዜ በዜና ማሰራጫ ተደምጧል። በካናዳና በአንዳንድ የአውሮፓ አገሮች በሕጋዊ መንገድ እየተፈቀደ ሕመምተኞች እየተገለገሉበት ይገኛሉ። ዕቃቹን ከግለሰብ አምራቾች መግዛቱ ለሕገ ወጥ ተጠቃሚዎች መንገድ እንዳይከፍት ምርቱ በመንግሥትና መንግሥት በሚወክላቸው ድርጅቶች በኩል ከዶክተሮች ማስረጃ ላቀረቡ በሽተኞች ብቻ እንዲሸጡ በመወሰን፤ በበሽታ ለተጠቁ ታማሚዎች የመንፈስ እርዳታን አስገኝቷል። ይሁን እንጂ ምርቱ በገበያ ላይ እንደ ልብ አለመገኘቱ ለዋጋ መጨመር ምክንያት በመሆኑ፤ በተለይ አነስተኛ የገቢ ምንጭ ላላቸውና በኢንሹራንስ ያልተሸፈኑትን በሽተኞች ከፍተኛ ጭንቀት ላይ የጣላቸው መሆኑ ይነገራል።

የዕፁ ተጠቃሚነት በአገሪው ሕዝብ ዘንድ ብቻ የተወሰነ ሳይሆን ወደ እኛም ወገኖች ተዛምቶ በአሜሪካን አገር የሚኖሩ ብዙ ወጣቶቻችን በሱሱ በመለከፍ ከኮምፖዩት ተገልለውና ለጉዳና ተዳዳሪነት ተዳርገው ይገኛሉ። የሱሱ ሰለባ የሆኑ ወጣቶቻችን ጤንነታቸው ተስተካክሎ እንደ ማንኛውም የኅብረተሰብ አባል ኑሮአቸውን እንዲመሩ የባለሙያዎች ምክርና የሕክምና ዕርዳታ በሚሰጥባቸው ማዕከላት ጥቂቶች ተመዝግበው እንደሚገኙ ከጤና ፕሮግራም ኃላፊዎች ለማወቅ ተችሏል። ከሱሰኝነት ለመላቀቅ ፍላጎት ያላቸው ግለሰቦች በራሳቸው አነሣሽነት ወደ ጤና ማዕከላት ሄደው ይመዘገባሉ። ወደ ማዕከላቱ የሚቀርቡትን በሱሱ የተያዙ ግለሰቦችን ዝርዝር በምስጢር መጠበቅ ሕጋዊ ግዴታ ነው። ይህም ቢሆን ሱሰኞቹ እየፈሩ የሕክምናው ተጠቃሚ አይሆኑም። በሕክምናው ተገልጋይ የሚሆኑትም እውነተኛ ስማቸውንና አድራሻቸውን ስለማያስመዘግቡ የዕፅ ተጠቃሚዎችን ትክክለኛ ቁጥር ለማወቅ አስቸጋሪ መሆኑን ማዕከላቱ ያስረዳሉ።

ዕዎቹ ገበያ ላይ በብዛት እንዳይወጡ የመንግሥት ቁጥጥር በመጥበቁ፤ የአቅርቦት አጥረት ተፈጥሮ የዕዎቹ ዋጋ ከፍ እንዲል ምክንያት ሆኗል። ከዚህም የተነሣ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ሱስኞች ዕፁን በቀላል ዋጋ ገዝተው ለመጠቀም ችግር ፈጥሮባቸዋል። ችግሩን ለመቅረፍ ወጣቶች በመስባሰብ በነፍስ ወከፍ ገንዘብ እያዋጡ መጠኑ አነስተኛ የሆነ ዕፁ በመግዛትና እየተጋሩ በማጨስ ሱሳቸውን ለመወጣት ጥረት ሲያደርጉ ይታያሉ። የገንዘብ አቅማቸውንም ለማዳበር ተጠቃሚነት ወጣቶች የቡድን ትብብር ፈጥረው በትምህርት ላይ ከማተኮር ይልቅ የገፊ ምንጭ ማግኛ ዘዴ ነው በሚሉት የወንጀል ድርጊት ላይ ተሰማርተዋል። ሁኔታው የተጠቃሚዎችን ቁጥር መጨመርና ለበሽታ መጋለጥን ማስከተሉ ለመንግሥት ከፍተኛ ፈተና ሆኖበታል።

ወጣቱን ከዚህ አደገኛ ሱስ ለማዳን፤ ስለ አደንዛዥ ዕዎች ጎጂነት በየትምህርት ቤቱ ክፍለ ጊዜ ተይዞለት ትምህርት በመስጠት በትምህርቱ ላይ ለተሳተፉ ተማሪዎች የምስክር ወረቀት መስጠት ተጀምሯል። መኪና ለመንዳት ዕድሜያቸው ሲደርስ ፈቃድ ለማውጣት ከትምህርት ቤታቸው የአደንዛዥ ዕዎች ጎጂነት ትምህርት ተላትፎ የምስክር ወረቀት ካላቀረቡ የመኪና መንጃ ፈቃዱ እንዳይሰጥ ከመንግሥት መመሪያ ተላልፎአል። በየትምህርት ቤቱ ስለ አደንዛዥ ዕዎች ጎጂነት የሚሰጠው ትምህርት ለመኪና መንጃ ፈቃድ ማውጫ ፈተና መውሰጃና የኢንሹራንስ መግዣ ቅድመ መስፈርት ሆኖአል። ከዚህም ሌላ የአደንዛዥ ዕዎችን አቅርቦት ለመቀነስ መንግሥት በሙያው የሠለጠነ ቡድን አቋቁሞ የአገር ውስጥ ስርጭቱን በቁጥጥር ሥር ለማዋል ጥረት ከማድረግ አልተቆጠበም። ይሁን እንጂ የአደንዛዥ ዕዎች ዝውውር ስልት መልኩን እየለወጠ በመምጣቱ ተጠቃሚዎች የሚፈልጉትን የዕፁ ዓይነት በምስጢር በመጓጓዣ ወደ ከተማ እንዳያስገቡ ለመቆጣጠር ዕዎችን በጠረን አሸትተው የሚጠቁሙ ወሾች ሠልጥነው በየከተማዎች በር ላይ ከኪላ ጠባቂዎችና ከሕግ አስከባሪዎች ጋር ተሰልፈዋል። በመሆኑም በአገር ውስጥ ቁጥጥሩን ማጠናከር ብቻውን በቂ ሆኖ አለመገኘቱን መንግሥት ስለ ደረሰበት፤ ምርቱ በብዛት ለሚመረከቱት ባቸው ድሃ አገሮች የቁጥጥሩን ዘዴ ለማስተማር የባለሙያ አገልግሎት ከመስጠት አልፎ ምርቱን በአርሻው ላይ እንዳለ ጨርሶ ለማውደም ለመርዝ መግዣና መርጫ ከፍተኛ የገንዘብ ብድር በመስጠት ላይ ይገኛል።

የአደንዛዥ ዕዎችን ስርጭት ብቻዋን ልትገታ እንደማትችል የተገነዘበችው አሜሪካን፤ የዓለም መንግሥታት ተፈላጊውን ትብብር እንዲሰጧት ከመማጸን ደረጃ ላይ ደርሳለች። በዕፁ ስርጭት ቀንደኛ የሆኑ የውጭ አገር ዜጎች በአገራቸው ፖሊሶች ሲያዙ ወደ አገሯ እንዲላኩላት ቢደረግ፤ በአገሯ ውስጥ ያላቸውን የግንኙነት መረብ ለመበጣጠስ ያመቻል በሚል እምነት ከተለያዩ አገሮች ጋር ስምምነት ተፈራርማለች። በዕፁ ዝውውር ተግባር ላይ የተሰማሩ የውጭ አገር ባለሥልጣናት ደግመው ወደ ሥልጣን እንዳይመለሱና ከደረጃቸው እንዲወርዱ፤ ሕግፊት ቀርበው ተገቢው ፍርድ እንዲሰጣቸው፤ ካለበለዚያም የተባበሩት መንግሥታት ባቋቋመው ፍርድ ቤት ራሷ አሜሪካን ከስ እንደምትመሠርትባቸው አቋም እስከ መውሰድ ደርሳለች። አልተባበረ ባሏት መንግሥታት ላይ የሕዝብ ዓመፅ በማስነሣት ከሥልጣን እንዲወርዱ ጥረት ታደርጋለች። እንዲህ ያሉ አገሮችን የዓለም መንግሥታት ከማንኛውም ግንኙነት እንዲያገልሉአቸው የተቻላትን ሁሉ ከማድረግ እንደማትቆጠብ በዲፕሎማቶችዋና በምታገኘው መድረክ አማካይነት አቋሟን ከማስተጋባት ወደ ጓላ አላለችም።

አሜሪካን ይህንን ሁሉ እርምጃ ለመውሰድ የተገደደችው ከታዳጊ እስከ ጉልማሳ የዕድሜ ክልል ውስጥ ያሉ በጣም ብዙ ወጣቶች የተለያዩ የዕፁ ዓይነቶችን ከመጠቀም አልፈው በዕፁ ዝውውርና ሽያጭ ተግባር ላይ ተሰማርተው በመገኘታቸው ነው። ወጣቶቹ በዕፁ ሱስ እየተገፋፉ ብዙ ዓይነት ወንጀል በመፈጸም የሰላማዊውን ሕዝብና የትምህርት ቤቶችን ጸጥታ አውከዋል። እንዲሁም ወላጆቻቸውን ገንዘብ አምጡ እያሉ መደብደብ ደረጃ ላይ መድረሳቸው መንግሥትን ከፋኛ ሐሳብ ላይ ጥሎታል። ሁኔታውን ለመቆጣጠር የተሰለፈው የአገሪቱ የጸጥታ አስከባሪ ኃይል ለነፍሱ በመፍራት ቁጥጥሩን በምስጢር ማካሄዱን መርጧል።

በሱሱ የተጠመደውንና የወንጀል ድርጊት ተባባሪ የሆነውን ወጣት ኢትዮጵያዊ ቁጥር እያንዳንዱ ስቴትና ቤቱ ይቁጠረው። የሚያሳዝነው ወላጆች ወልደው፤ ደክመው ባሳደጉና አሜሪካን አምጥተው ባስተማሩ፤ ጥላቻ፤ ግልምጫና ዱላ ነው የተረፋቸው። ይህም በመሆኑ በፍርሃት ከቤት ቤት እየተንቀራጠጡ፤ ከአገር አገር እየለዋወጡ ለመኖር ተገድደዋል። የወላጆች ጭንቀት በዚህ ብቻ ሳያበቃ ልጆቻቸው ሕገ ወጥ ተግባር ፈጽመው ቢገኙ፤ ዞሮ ዞሮ ጦሱ እነርሱንም ከመንካት ስለማይመለስ፤

በተለይ ሴት ልጆች ያላቸው ወላጆች በየአካባቢያቸው በየቀኑ የሚያዩትና የሚሰሙት የሚዘገንን አደጋ በልጆቻቸው ላይ እንዳይደርስ ከባድ ሐሳብና ጭንቀት አድርሰዋል። ያለባቸውንም የወላጅ ኃላፊነት ለመወጣት፤ ትምህርታቸውን በርትተው እንዲማሩ፤ በጊዜ እቤታቸው እንዲገቡ፤ መጥፎ ባሕርይ ካላቸው ልጆች ጋር እንዳይገጥሙ ከመምከር ወደ ጓላ አላሉም። ይሁን እንጂ አደንዛዥ ዕፄ ከሚያጨሉና የወንጀለኝነት ባሕርይ ካላቸው የአገሩ ወጣቶች ጋር በትምህርት ቤት አብሮው መዋላቸውን የሚመለከቱ ወላጆች፤ ልጆቻቸው ከእነርሱ ጋር እንዳይገጥሙ፤ እነኝህን ልጆች ወደ ቤታቸው እንዳያመጡ ይመከራሉ። ይህን በማድረጋቸው፤ «ልጆቻችሁ ከአንዳንድ ልጆች ጋር እንዳይገጥሙ ለምን ከለከላችሁ?» እየተባሉ ዛቻና ድብደባ የደረሰባቸው ወላጆች ጥቂት አይደሉም። ወጣቶቻችን ይህን የመሰለውን አጉል ባሕርይ ሊቀሰሙና ሊበላሹ የቻሉት አገሪቱ በምትከተለው ልቅ የማጎበራዊ ሕይወት ሥርዓት ነው። የአገሩ ሕግ ወላጆች ልጆቻቸውን እየቀጡ ማሳደግ እንደማይችሉ ይደነግጋል። የዚህ ዓይነት ማጎበራዊ ኑሮ ውጤት የሆነው ውጥረት፤ ጭንቀትና ድካም ባለበት አካባቢ የወላጅ ልፋትና ጥረት ዋጋ ያለው አይመስልም። ችግሩ ሊቃለል የሚችለው በእግዚአብሔር ምሕረት ብቻ መሆኑን መንግሥትና ሕዝብ እየተረዳው በመሄድ ላይ ያለ ይመስላል።

በአሜሪካን አገር በማንኛውም ዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ዜጋ፤ የልዩ ልዩ አደንዛዥ ዕዎች ተጠቃሚ ስለሆነ፤ ዕዎቹ በመጠኑ ለሕዝብ ቢሸጡ በዕፅ ምክንያት የሚደርሰውን ማጎበራዊ ቀውስ ያቀልለው ይሆናል በሚል መወያየት ተጀምሯል። የውይይት መድረኮች በሬዲዮ ለማካይነት ተከፍተው ሕዝቡ የሚሰጠውን አስተያየት ለመገምገም መከራ ተደርጓል። አብዛኛው ሕዝብ ዕዎቹ በነፃ ገበያ ላይ ወጥተው እንዲሸጡ ቢደረግ፤ በአገሪቱ ላይ የደረሰውን የወንጀል ብዛት እንደሚቀንሰው፤ የዕዎች ዋጋም እንደሚረከስ ሐሳብ ሰንዝሯል። እንዲሁም የዕዎች ስርጭቱን ለመቆጣጠር መንግሥት የሚያወጣውን ከፍተኛ ገንዘብ ለሌላ ጉዳይ ሊጠቀምበት እንደሚችል ከሕዝብ ከረቀቀበው አስተያየት መረዳት ተችሏል። ይሁን እንጂ ስለ ጉዳዩ እስካሁን ምንም ዓይነት መግለጫና ማብራሪያ ከመንግሥት በኩል ሲሰጥ አልተሰማም።

የባህል ግጭት

ቋንቋችን፤ አለባበሳችን፤ የምግብ ባልትናችንና አበላላችን፤ መልካችን፤ ደም ግባታችን፤ ቁመታችን፤ ፊደላችን፤ ታሪካችንና ባህላችን ከዓለም ኅብረተሰብ ልዩ ቢያደርገንም፤ ተሰድደን በባዕድ አገር ከመቆየት የተነሣ እነኝህ መለያዎቻችን እየተበረዙ በመሄዳቸው ያልታሰበ የባህል ግጭት ተፈጥሮብናል። የራስን ባህልና ሃይማኖት አጥብቆ መከተል ለሥልጣኔ እንቅፋት ይሆናል የሚለው የሠለጠኑ አገሮች እምነትና አስተሳሰብ፤ ለአገሩ ባህል የማይገዛ ኅብረተሰብ ባሕርይ ምን እንደሚመስል አጥተውት አይደሉም። ባህል ለአንድ አገር ሕዝብ የቀን ተቀን ኑሮ አቅጣጫ በማመልከት፤ በሥነ ምግባር ተኮትኩቶ፤ በቃሉ ረገቶ፤ በቀን ቀጠሮው ጸንቶ ለመገኘት ስለሚያስችለው፤ የኅብረተሰቡ ማንነት መገለጫና መከበሪያ ነው። ነገር ግን እነኝህ ከአገራችን ይዘን ያመጣናቸው የማጎበራዊ አደኗር መመሪያዎች በስደት በምንኖርበት አሜሪካን አገር ተጥሰው መገኘታቸው፤ እንኳን እኛን ባለቤቶቹን በቅርብ የሚያውቁንን የውጭ ዜጎች አስገርጧል። አዲስ የቀሰምናቸው ባሕርያት በውጭ በሚኖረው ቁጥሩ ጥቂት በሆነው ወገን መካከል እየተለመዱና እየተጠናከሩ በመሄዳቸው፤ አበሻ ቃሉን አይጠብቅም፤ ቀጠሮ አያከብርም የሚል ስም እንድናገኝ በማድረግ የኢትዮጵያውያንን ዝና በደፈናው ለማጉደፍ በቅቷል።

የባህል ግጭት ካደረሰብን የባሕርያት ዓይነቶች መካከል ጥቂቶቹን በምሳሌነት እንመልከታቸው። ገንዘብ ተበድሮ አለመመለስ፤ በቅርብ በማናውቃቸው ወገኖች ላይ የዕቃ ወይም የአገልግሎት ዋጋ መጨመር፤ አጉል ብልጠትና አልፎ አልፎ መዋሸት የመሳሰሉት ሊጠቀሱ ይችላሉ። ቀጠሮ አለማከበርን በተመለከተ፤ በሠርግ ግብዣ ላይ እንግዶች ጠሪውን እከብረው በሰዓቱና በቦታው ላይ በመገኘት መሸሮቹንና መስተንግዶውን በጉጉት ሲጠባበቁ፤ አበሻ ገና ከሥራ ተመልሶ ነው ተዘጋጅቶ የሚመጣው

የሚል ምክንያት እየተሰጠ፤ መሽሮችና አጃቢዎቻቸው እጅግ ዘግይተው የሚደርሱ መሆናቸው እንደ ልማድ ተቆጥሯል። ጊዜ ወርቅ መሆኑ በሚገባ በሚታወቅበት አገር ይህን ድርጊት መፈጸም፤ የተጋበዘውን እንግዳ ትዕግሥት አስጨርሶ ሳይስተናገድ ወደ ቤቱ እንዲመለስና ጋባዥን እንዲያማርር እያደረገው ይገኛል።

በየግብዣ ስፍራዎች ላይ የሚታየው የአቀማመጥና የመስተንግዶ አመራር ችግር አለበት። ሰዓቱን ጠብቆ የመጣውን እንግዳ አስተናግዶ ለመሸኘት በተመደበው ቦታ እንዳመጣጡ እንዲቀመጥ በአስተናጋጆች የሚነገር ቢሆንም፤ እንግዳው አሻፈረኝ እያለ ኋላ ባሉ ወንበሮች ላይ ሄዶ ይቀመጣል። ዘግይቶ የመጣው ተጋባዥ ደግሞ እፊት ያሉ ወንበሮችን ይይዛል። መስተንግዶው ሲጀመር ዘግይቶ የመጣውና ከፊት የተቀመጠው ምግብ እንዲያነሣ ቅድሚያ ያገኛል። በዚህ ጊዜ፤ «ቀድመን የመጣነው ታለፍን፤ ተራችን አልተጠበቀም» የሚል አርሮ መሰማት ይጀምራል። ይህ ስሞታ እንግዶችን እንደ አቀማመጥ ቅደም ተከተላቸው ማስተናገድ ይገባል የሚለውን የግብዣ ሥነ ሥርዓት ደንብ ያፋልሳል።

በመሠረቱ የመስተንግዶን ሥርዓት ከአገራችን ሁኔታ ተነሥተን ያየነው እንደሆነ፤ ተጋባዥ ቀድሞም ሆነ ዘግይቶ ቢመጣም በመስተንግዶ ወቅት ቅድሚያ የሚሰጠው በዕድሜ አንጋፋ ለሆኑና ለክብር እንግዶች ነው። በአሜሪካን አገር ግን በግል፤ በሥራ ቦታ ወይም በኮምፑዩተር አካባቢ ለታወቀ ግለሰብና ለውጭ አገር ዜጎች ወንበር ይዞ መጠበቅ፤ ዘግይቶ መምጣቱ እየታወቀ ከሰው በፊት ለመስተንግዶ ቅድሚያ መስጠት፤ ልዩ ትኩረት መቸርና በትውውቅ ላይ የተመሠረተ እንክብካቤ ማድረግ ተቀባይነት የለውም። ድግሱ የተዘጋጀው ለአንድ ለተለየ እንግዳም ቢሆንም አንኳን፤ ግለሰቡ እስከሚመጣ በመጠበቅ ሰዓቱን አክብሮ የመጣውን እንግዳ እንዳይስተናገድ ማቆየት፤ የውጭ አገር ዜጋ ለሆኑ ተጋባዦች ቅድሚያ መስጠት፤ መሻሻል የሚገባቸው የባህል ግጭት ያስከተለብን የማሳበራዊ ችግሮቻችን አንዱ ገጽታ ነው።

የአሜሪካዊን ኅብረተሰብ የሚከተለው የተለያየ ባህል ከእኛ ባህል ጋር አይገጥምም። ለብዙ ጊዜ በአገሩ ውስጥ ካልቆየን በቀር የአገሩን ምግብ ተላምደን ሠርተን ለመመገብም ሆነ ሌላውን ለመጋበዝ ያስቸግረናል። እኛ የምንኖረው ምግብ ጣፋጭ፤ አለባበሱ ከአገሩ አየር ጠባይ ጋር የሚስማማ፤ ሐፍረት የሚባል ነገር ያልተፈጠረበት፤ ታላቅ ታናሽ የማይባልበት፤ ወላጅ የማይከበርበት፤ ፍቅረ ነዋይ ያናወዘው፤ ይሉኝታ የሌለው፤ የራሱን ጥቅም ብቻ የሚያስቀድም ግላዊነት የሚያጠቃው፤ ልጆችን እያቀበጠ የሚያሳድግ ሕዝብ መካከል ነው። የሕዝቡ የአኗኗር ባሕርይ ከእኛ ባህል ጋር ሊጣጣም ባለመቻሉ የባህል ግጭት እየፈጠረብን በሥራና በማህበራዊ ኑሮአችን ላይ ችግር አድርሶብናል።

ለምሳሌ ያህል፤ በተለያየ መንገድ በፋብሪካ ተዘጋጅቶ በስፋት የሚሸጠው የአገሪቱ የምግብ ዓይነት፤ ጨውና ስኳር የሞላበት፤ ሆድ ውስጥ ጠብ የማይል፤ ዋጋው ውድ፤ በሰውነት ላይ ውፍረት እያመጣ ለበሽታ የሚዳርግ ነው። ይህን ከመሰለው ችግር ላይ እንዳንወድቅ የአገራችንን ምግብ በየመኖሪያ ቤታችን እያዘጋጀን መመገብ ብንችልም፤ የወጡ ሽታ ልብላችን ላይ የማይፈለግ ጠረን ይፈጥራል። የወጥ ሽታ አበሻ በአካባቢው ለመኖሩ ዓይነተኛ ምልክት ለመሆን በቅቷል።

ልብስና ጫማው በየሱቁ እንደ ልብ ቢገኝም፤ የአብዛኛዎቻችን ቁመት አጭር በመሆኑ ልካችን የሚሆን ልብስ የማግኘት ዕድሉ ውስን ነው። የፈለግነውን ልብስ ተለክተን እንዳናሰፋ የእጅ ዋጋው አይቀመስም። ስለዚህ በአንድ ልብስ ብቻ ተወስነን እንዳንኖር የአየሩን ጠባይ ለመቋቋም ስለማያስችልና ኑሮውም የፋክክር ባሕርይ ስላለው፤ ሁል ጊዜ ውራጅ እየለበሱ መታየቱ ከሰው በታች መሆንን ያስከትላል። ይህን ችግር ለማቃለል ልብሶቻችንን እያሳጠርንና እያስጠበብን በመልበሳችን ለተጨማሪ ወጭ ተዳርገናል።

በአሜሪካን አገር ተወልደው ያደጉት የአኗኗር ዘይቤውን በቀላሉ ይላመዱታል። ካደጉ በኋላ ሰው አገር መጥቶ፤ የአኗኗር ሥርዓቱንና ባህሉን ተከትሎ፤ ራስን ከአካባቢው ጋር አስተካክሎ፤ ከሕዝቡ ጋር ተዋሕዶ፤

አገራውን መስሎ ለመኖር ሲታሰብ የሚያጋጥመው ችግር በቀላሉ የሚወጡት አይደለም። ብዙዎቻችን በተለያዩ አቅጣጫ የባህል ግጭት ስለባ የምንሆነውም በዚህ ምክንያት ነው። ከዚህም የተነሳ የሠርግ፣ የክርስትና፣ የልደትና የጋዘን ባህላዊ ሥነ ሥርዓቶች አፈጻጸም መልካቸው ተቀያይሮ በተለያዩ መንገድ ሲከበሩና ሲከወኑ ይታያሉ።

የሠርግ ሥነ ሥርዓት

በአገራችን ባህል፣ ደንብና ሥርዓት መሠረት ወላጆች ለትዳር የደረሱ ልጆቻቸውን ደግሰው ይድራሉ። ወላጆች ልጆቻቸውን ሲድሩ ለክብራቸውና ለደስታቸው ተጋቢዎቹ በሕግ መጋባታቸውን ለቅርብ ዘመዶቻቸውና ወዳጆቻቸው በይፋ ለማሳወቅ በማቀድ ተጨንቀውና ተጠበው ደግሰው ያበላሉ፣ ያጠጣሉ።

በገንዘብ አቅምና በተለያዩ ምክንያቶች ላቢያ አዲስ ትዳር መሥራቾች ከዚህ በታች በተዘረዘረው መንገድ ሲጋቡ እንመለከታለን። ስለ ሠርግ አፈጻጸም፣ ስለ ትዳር አመሠራረትና ከሠርግ በፊት ስለሚደረግ ቅድመ ዝግጅት ቀደም ሲል በተጠቀሱት ርዕሶች ላይ በአጭር በአጭሩ ተጠቃቅሷል። አብዛኛው የሠርግ ሥነ ሥርዓት ከፍተኛ ወጭ፣ ጊዜና ጥንቃቄ የተሞላበት ዝግጅት የሚጠይቅ ሂደት መሆኑን ባለማጠቃለያ፣ አዲስ ትዳር መሥራቾች ያልታሰበ ዕዳ ውስጥ ተዘፍቀው በዱቤ ክፍያ ሲሠቃዩ ይታያሉ። ብልህ የሆኑና ምክር የሚሰሙ ግለሰቦች ከአቅማቸው በላይ የሆነ ወጪ ላለማውጣት፣ ወይም የሚኖሩበት አገር የፖለቲካ ሥርዓት ስለሚያስገድዳቸው በቡድን ተደራጅተው ይጋባሉ። ይህን የመሰለው የሠርግ አደጋገስና አፈጻጸም በባህላችን ብዙም ያልተለመደና ተቀባይነት ባይኖረውም፣ ከወጪ ቁጠባ አንፃር ሲታይ ግን ጠቃሚነቱ ከፍተኛ መሆኑ አያከራከርም። ሆኖም ምንም ዓይነት የአሠራር ስልት ከችግር ነፃ ሊሆን ባለመቻሉ በቡድን ሠርግ ወቅት የሚያጋጥሙ አንዳንድ ማኅበራዊ ችግሮች ጉዳዩ እስከሚጠናቀቅ ድረስ ከፍተኛ ትዕግሥትን ይጠይቃሉ።

ጥቂት ኢትዮጵያውያን ባህላዊውን የጋብቻ ሥርዓት ቅንጣት ታህል እንኳን ሳያዛጉ በመከተል ሠርጋቸውን በገቢያቸው መጠን ድል አድርገው ደግሰው ይጋባሉ። ሌሎች ደግሞ ገንዘብ እንደሌላቸው እያወቁ ተበድረውና ተለቅቅው ደግሰው በመጋባት ዕድሜ ልካቸውን በዕዳ ውስጥ ሲዋኙ ይኖራሉ። ግርግሩን ባለመፍቀድና ጨርሶ ገንዘብ ላለማውጣት ሲሉ በጥቂት የቅርብ ጓደኞቻቸው አጃቢነት ጋብቻቸውን በፍርድ ቤት ሕጋዊ በማድረግ ትዳር የሚመሠርቱም አሉ። ሃይማኖታቸውን የሚያከብሩ ደግሞ አዘውትረው በሚሄዱበት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚከናወን ሥነ ሥርዓት ይጋባሉ። የፈረንጅኛውን ባህል አጥባቂ ወገኖች፣ ጥቂት ድግሰ አዘጋጅተው የቅርብ ዘመዶቻቸውና ወዳጆቻቸው በተገኙበት ቀለበቱንና ሠርጉን በአንድነት አጣምረው መፈጸማቸውን በጋዜጣ ላይ ማስታወቂያ በማውጣት ወይም በራሪ ወረቀት በመበተን ጋብቻቸውን ይፋ ያደርጋሉ። በፓርቲ ዝግጅት በጥቂት እንግዶች ተከብበው ካለ ምንም ጣጣ ሥነ ሥርዓቱን በመፈጸም ከሠርጉ በኋላ የግል ተሽከርካሪያቸውን በጊጣ ጌጥ አኹንገርጉረውና «ይኸው ተጋብተናል!» የሚል ጽሑፍ ከመኪናቸው በስተኋላ ለጥፈው ሽርሽር የሚሄዱ ተጋቢዎች አልታጡም። የተወሰኑ ወገኖች ደግሞ ምንም ሕጋዊ ጋብቻ ሳይፈጽሙ ለብዙ ጊዜ በጓደኛነት አብረው እየኖሩ፣ ጠባይ ለጠባይ ተሞራርደው ከተግባቡና በሚገባ ልብ ለልብ ከተዋዋቁ በኋላ፣ የቅርብ ጓደኞቻቸውን ወይም የዓይን ምስክር የሚሆኑ በዕድሜ የበሰሉ አዛውንቶችን በመያዝና ወደሚመለከትው መሥሪያ ቤት በመሄድ ጋብቻቸውን ሕጋዊ ካደረጉ በኋላ ትዳራቸውን እንደ ለመዱት ይቀጥላሉ። ብዙ አሜሪካኖች ወጪውን ፈርተው፣ ግርግሩን ጠልተው፣ የሚያስከትለውን ድካምና የአዕምሮ ጭንቀት ለመሸሽ ሲሉ ድግሰ ደግሰው በይፋ ሳይጋቡ በደባልነት አብረው በመኖር በባልና ሚስትነት እየተጠሩ ቤተሰብ አፍርተው ይኖራሉ።

የክርስትና ሥነ ሥርዓት

የክርስትና አነሳሥ ሥርዓት በማንኛውም የክርስትና እምነት ተከታይ ኅብረተሰብ ዘንድ የሚከናወን ቢሆንም፣ አፈጻጸሙ እንደ ቤተ ክርስቲያኑ ባህልና ሥርዓት ይለያያል። በአብዛኛው የክርስትና አነሳሥ ሥርዓት በቤተ

ክርስቲያን ውስጥ የሚካሄደው ሥርዓተ አምልኮው ከተጠናቀቀ በኋላ ነው። ልጆቻቸውን ክርስትና የሚያስነሡ አንዳንድ ግለሰቦች፣ በቅርብ የሚያውቋቸውን ሰዎች ብቻ ጠርተው የክርስትናውን ሥነ ሥርዓት ሲያጠናቅቁ፣ የገንዘብ አቅማቸው የሚፈቅድላቸው ጥቂት ኢትዮጵያውያን ደግሞ ከመለስተኛ ሠርግ ያላነሰ ድጋስ አዘጋጅተው በተለያዩ ስጦታዎች፣ በሙዚቃና በዳንኪራ ዕለቱን ሲያከብሩ ይታያሉ። የገንዘብ አቅማቸው የማይፈቅድላቸው የክርስትናውን ቀኝ ቁጠባ በተሞላበት ዝግጅት በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ያከብሩታል። በዕለቱ ቤተ ክርስቲያን ለተገኘው ምዕመን ጸበል ጠዲቁን በሽያጭ መልክ አቃምሰው የሚገኘውን ገቢ ለቤተ ክርስቲያን ዕርዳታ ሰጥተው በዓሉን ይፈጽማሉ።

እነኝህ ከላይ የተዘረዘሩት ባህላዊና ዘመን አመጣሽ የሠርግና የክርስትና ሥነ ሥርዓቶች በያዝነው በ21ኛው ምእታመት ይህን የመሰለ መልክ መያዛቸው፣ በመጪው ምእታመት ምን ዓይነት የአፈጻጸም ሂደት ይከሰት ይሆን? የሚለውን ጥያቄ መጪው ትውልድ እንዲያስበበት መተው የሚቻል ይመስለናል።

የኃዘን ሥነ ሥርዓት

የሰው ልጅ በምድር ላይ ሲኖር የተለያዩ የኑሮ ደረጃዎችን አልፎ፣ ዕድሜ ጠግቦ፣ ወይም በልዩ ልዩ ምክንያቶች ይህችን የማትጠገብ ዓለም በሞት ይለያትና ቋሚ ዘመዶቹ በለቅሶና በኃዘን ይሰናበቱታል። ደስታና ኃዘን በሰው ልጅ ሕይወት ላይ የሚፈራረቁ የአኗኗር ክስተቶች ናቸው። ሞት በይፋ ዕውቅና አግኝቶ፣ ራሱን የቻለ ክብርና ቦታ ተሰጥቶት፣ ቅደም ተከተሉን ጠብቆ የሚፈጸም ሥነ ሥርዓት ተሠርቶለታል። የኃዘን ሥነ ሥርዓት የአንድ አገር ሕዝብ እንደሚከተለው ባህልና ልምድ የተለያየ የአፈጻጸም ቅደም ተከተል አለው። ኃዘን የምንለው የቅርብ ዘመድ ወይም ወዳጅ ከዚህ ዓለም ወደ ዘላለማዊው ቤቱ በሞት ሲሸጋገር፣ ቋሚ ወገን ለሚች ያለውን ፍቅር በልዩ ልዩ ስሜት የሚገልጽበት ሥርዓት ነው።

ሞትን የመስኩ ተመራማሪዎች ሲገልጹት፣ የአንድ ሕይወት ያለው ፍጡር መላ አካል ተገቢውን አገልግሎት መስጠት ማቋረጥ ነው ይሉታል። ሞት በሽተን ልናመልጠው የማንችለው የሕይወታችን መደምደሚያ ሲሆን፣ ከዚህ ዓለም በሞት መቼ እንደምንለይ እንደማናውቅ ልባችን እየተረዳው ምድራዊ ፍላጎታችንን ለማሟላት እንሯሯጣለን፤ እንፋቀ ራለን፤ እንወዳጃለን፤ በሆነው ባልሆነው እንጋጫለን፤ እንቀያየማለን። እንዲህም ተደራርሰን በሞት ስንለያይ፣ ይቅር ለእግዚአብሔር ብለን አልቅሰንና አዝን እንለያያለን። ዘላለማዊውን ሕይወት ጉዳዩ ብሎ የሚያስብና ቅድመ ዝግጅት አድርጎ ከዚህች ዓለም በሞት የሚለይ ሰው ቁጥር በጣም አነስተኛ ነው። ከዚህ ዓለም በሞት የምንለይበት ጊዜ መቃረቡን ፍንጭ የምናገኝበት አንዱ መንገድ፣ የዕድሜአችን መግፋት፣ የመላ አካላችን መድከምና በጠና መታመም ነው። በዚህ ጊዜ ወደ ሞት አፋፍ መቃረባችንን ስለምንገነዘብ ባለችን አጭር ጊዜ ውስጥ የተቻለንን ሁሉ ለመፈጸም እንፍጨረጨራለን።

ሞትና ኃዘን በየትኛውም ቦታ ያለና ወደ ፊትም የሚኖር በሰው ልጆች ላይ የተላለፈ አምላካዊ ውሳኔ መሆኑን ስለምንረዳ፣ የዕድሜያችን ማከተ ሚያ ከመድረሱ በፊት እንዳንሞት የተቻለንን ጥንቃቄ እናደርጋለን። ጥንቃቄው አልበቃ ብሎና ጊዜያችን ደርሶ ስንሞት ሀብታሙም ሆነ ድሃው ሦስት ደረጃዎች ያሉት ሥርዓት ይፈጸምለታል። እነዚህም፣ ሥርዓተ ፍታት፣ የሕይወት ታሪክ ንባብና የቀብር ሥነ ሥርዓት ናቸው። እነዚህ ሥነ ሥርዓቶች በሚፈጸሙበት ጊዜ በሚያውቁን ሰዎች ታጅቦንና ተስተናግደን እንሸኛለን። እንደ አገራችን ባህል ሰው ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ የቀብሩ ሥነ ሥርዓት እስከሚጠናቀቅ ድረስ እህል አለመቅመስ፣ ጸጉርን መን ጨትና ደረትን መምታት የመሳሰሉት የኃዘን መግለጫዎች በኃዘንተኞች ይፈጸማሉ። ቀብሩ ከተፈጸመ በኋላ ከሦስት እስከ ሰባት ቀን ድረስ ኃዘን መቀመጥ፣ ከዚያም ከስድስት ወር እስከ አንድ ዓመት ድረስ የሚች የቅርብ ዘመዶች ጥቁር ልብስ በመልበስ ኃዘናቸውን የሚገልጹበት ባህላዊ ሥነ ሥርዓት አለን።

በስደት የምንኖርበትን የአሜሪካንን አገር ባህል ስንቃኘው ደግሞ፤ አንድ የቅርብ ዘመድ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ ጥቁር ልብስ የመልበስን የኃዘን መግለጫነት በመጠኑ የሚከተል ሲሆን፤ ከዚህ በተጨማሪ ሌቶች ጥቁር መነጽርና ሰፊ ባርዕጣ አድርገው ይታያሉ። የኃዘን ሥነ ሥርዓቱ እንደኛ አገር ባህል አይክረር፤ አይገዛ፤ እንጂ በደንበኝነት ለሦስት ቀናት ያህል ኃዘን ላይ መቀመጥና የኃዘንተኛው መንፈስ እንዲረጋጋ የባለሙያ ምክር ማግኘት የተለመደና በቋሚነት ተግባር ላይ የሚውል የኃዘን መውጫ ባህላቸው ነው።

በአሜሪካን የሚኖረው አበሻ ዘመድ ሲሞትበት ሁኔታው ባያመቸውም፤ የትውልድ አገሩን ባህል በጥቂትም ቢሆን ለመከተል ይሞክራል። ሆኖም የቅርብ ዘመድ ካልሆነ በቀር ከሦስት ቀን በላይ ከሥራ ገበታ መለየት ከሥራ መሰናበትን ስለሚያስከትል እንደ አገራችን ለበርካታ ቀናት ኃዘን ላይ መቀመጥ አይቻልም። በግል ሥራ ላይ የተሰማራውም ቢሆን ለሦስት ቀን ቀርቶ ለአንዲት ቀን ድርጅቱን ዘግቶ ቢገኝ፤ ደንበኞች በአገልግሎቱ እምነት በማጣት ስለሚርቁት የገቢ ምንጩም በዚያው ልክ ይቀንሳል። ይህ ችግር እንዳያጋጥመው ድርጅቱን ከመዘጋት የሚተካውን ሰው ቀጥሮ ወይም ዘመድ አቁመው ማሠራቱ ቢቀልም፤ በመከከላችን መተማመን በመጥፋቱ ድርጅቱን ዘግቶ ኃዘኑን መወጣቱን ይመርጣል።

አሜሪካን አገር ሰው ሲሞት፤ ከራሳ መገንዘ አንሥቶ እስከ ቀብሩ ሥነ ሥርዓት ፍጻሜ ድረስ ገንዘብ ተከፍሏቸው አገልግሎት የሚሰጡ የመንግሥትና የግል ድርጅቶች አሉ። የአገልግሎት ክፍያቸውም እንደ ድርጅቶቹ አቋምና እንደሚጠየቀው የአገልግሎት ዓይነት ይለያያል። የእነዚህ ድርጅቶች ዋና ተግባር ግለሰቡ የሞተበትን ምክንያት የሚገልጽ የምስክር ወረቀት ከሐኪም ቤት ማስወጣት፤ የቀብሩን ሥነ ሥርዓት መፈጸምና ከቀብሩ አፈጻጸም ጋር ግንኙነት ያለው አገልግሎት መስጠት ነው። ይሁን እንጂ በግልና በመንግሥት በተቋቋሙ የቀብር ሥነ ሥርዓት አስፈጻሚ ድርጅቶች መካከል ልዩነት ይታያል። የመንግሥት ድርጅቶች የሚሰጡት የቀብር አፈጻጸም አገልግሎት ዋጋው አነስተኛ ቢሆንም፤ ቀብሩ የሚፈጸመው በሥራ ቀናትና ሰዓት ብቻ ነው። የግል ድርጅቶች የሚጠይቁት

የአገልግሎት ዋጋ ከፍተኛ ሆኖ የቀብር ሥነ ሥርዓቱ ግን የሚች ወገን በፈለገው ቀንና ሰዓት መፈጸም ይችላል።

የመቃብር ቦታን በተመለከተ፤ ሚች በሕይወት እያለ በኢንሹራንስ አማካይነት ለራሱና ለመላው ቤተሰቡ የሚቀበርበት ቦታ ገዝቶ በማዘጋጀት ማስቀመጥ ይችላል። አስከሬኑ እንዳይቀበር የሚፈልግና ለቀብር ሥነ ሥርዓት ማስፈጸሚያ በቂ ገንዘብ የሌለው ግለሰብ ሲሆን፤ አስከሬኑ በእሳት ተቃጥሎ አመዱ ጌጥ ባለው ዕቃ ውስጥ ገብቶ ለቋሚ ዘመዶቹ በማስታ ወሻነት እንዲሰጣቸው፤ ወይም አመዱ በባሕር ላይ እንዲረጭ ከተናዘዘ፤ ወዳጅ ዘመዶቹ በኑዛዜው መሠረት እንዲፈጸም ያደርጋሉ።

በአሜሪካን አገር አንድ ሰው ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ፤ እንደ አገራችን በሞተበት ዕለት አይቀበርም። እስከሬኑ እስከሚቀበርበት ሦስተኛ ቀን ድረስ በቀብር ማስፈጸሚያ ጽሕፈት ቤት ይቆያል። ጽሕፈት ቤቱ እንግዳ ማስተናገጃ የሚሆን ሰፊና የተሟላ ስፍራ ስላለው፤ በቀብሩ ቀን የሚመጣውን ኃዘንተኛ በከበራ ተቀብሎ ያስተናግዳል። በሚች መኖሪያ ቤት ለቅሶውን ማስተናገድ የማይቻለው፤ እንደ አገራችን ተጨመረ ማልቀስ የአገራባቹን ነዋሪ ጸጥታ ስለሚጎዣና ለቀስተኛውን ለማስተናገድ በቂ ስፍራ ስለማይኖር ነው። በሌላ በኩል ደግሞ በግል መኖሪያ ቤት ውስጥ ብዛት ያለው ሰው ማስተናገድ በአንዳንድ ስቴቶች በሕግ የተከለከለ ነው። እ.አ.አ. ከመስከረም 11 ቀን 2001 የአሸባሪዎች ጥቃት በኋላ፤ በአንዳንድ ስቴቶች ተወስኖ የነበረው ሕግ በመላዋ አገሪቱ ውስጥ ተጠናክሮ እየተሠራበት በመሆኑ፤ ከመንግሥት ልዩ ፈቃድ ሳይኖር በቁጥር ከአሥር ሰው በላይ ተሰባስቦ መቆም፤ መወያየትና ሰላማዊ ሰልፍ ማካሄድ ተከልክሏል።

በአገራችን አንድ ሰው ሲሞት በቀብሩ ቀን ዘመዶቹ አልቃሽ ቀጥረው የኃዘንተኛውን ደረት አስመትተው፤ ፊት አስነጭተው፤ እንባ አራጭተው የቀብር ሥነ ሥርዓቱ ይፈጸማል። በዚህ ጊዜ አልቃሽ ከዚህ በታች የተጠቀሰውን ዓይነት የሙሾ ግጥሞች በማክጉድጉድ የሚች የቅርብ ዘመዶችንና ቀባሪውን ልብ እየነካች በማላቀስ ሚቹ በኃዘንና በእንባ እንዲሸኝ ታደርጋለች።

ዋይ! ዋይ! እያሉ እምባ እየተራጩ
ደረት እየመቱ ጸጉር (ፊት) እየነጩ
ከመሬት ሲወድቁ ከድንጋይ ሲጋጩ።
አንጀታቸው ታጥፎ ሳይጠጡ ሳይበሉ
ከጥዋት እስከ ማታ ግትር ብለው ዋሉ።
ከጉድጓዱ ልግባ (ከሷ) ከርቱ ጋር አብረው
እኔን አፈር ይብላኝ ሞቼ ተቀብረው
ምን ያደርግልኛል እኔ ከንግዲህ ኖራ።

በአሜሪካን አገር፣ የሚችሉ አስከሬን በዘመዶቹ በሚመረጥ ወይም ሚችሉ አዘውትሮ ይለብሰው በነበረው ልብስ አምሮ፣ አስከሬኑን በኬሚካል አድርቆ፣ ፊቱን በቅባት አወዛዝቶ ከደረት በላይ በሕይወት ያለ ሰው አስመስሎ ኃዘንተኛውና ለቀብር የመጣው እንግዳ እንዲያየው ይደረጋል። ይህ ዘዴ ማቼን በቅርብ የሚያውቀውንና የቅርብ ዘመዶቹን ከልብ አንስቅስቆ የሚያስለቅስ ዘመናዊ የኃዘን መግለጫ ባህል ተደርጎ ይሠራበታል። በተጨማሪም በቀብር ሥነ ሥርዓቱ ላይ ማን ማን እንደ መጣና ኃዘኑን እንደ ገለጸ በተዘጋጀ መዝገብ ላይ ኃዘንተኛው ስሙንና ፈርማውን ያሰራል።

የጸሎቱ ሥርዓት ከተፈጸመ በኋላ የሚቼ የሕይወት ታሪክ፣ የትምህርቱ፣ የሥራ ደረጃውና ማዕርጉ፣ ያከናወናቸው የተለያዩ ሥራዎች፣ በሕዝብ ዘንድ ታዋቂ ያደረጉት ተግባራት፣ በቤተሰቡና በሚያውቃቸው ሰዎች ጎብረት የተዘጋጀ ጽሑፍ ለሕዝብ እንዲነብ የሚደረግበት ምክንያት፣ ለሚቼ ክብርና መስነባበቻውን በቁም ነገር የታጀበ ለማድረግ ነው።

በሚች መቃብር ላይ የመታሰቢያ ሐውልት ማቆም በብዙ ጎብረተሰብ ዘንድ የተለመደ የቋሚ ዘመድ የኃዘን መግለጫ ምልክት ነው። በሚቼ መቃብር ላይ ሐውልት ከሚቆምበት ምክንያት ዋናው፣ የቀብሩ ቦታ እንዳይጠፋ፣ ጉብኝዎች በፈለጉ ጊዜ ሄደው መቃብሩን ለማየት ምልክት እንዲሆናቸውና ለሚቼ የክብር ማስታወሻ እንዲሆን ነው። የሐውልቱ መጠንና

ደረጃ የሚወሰነው ሚች በተወው የገንዘብ አቅም መጠን ሲሆን፣ ስለ ሚቼ ባጭሩ የሚገልጽ ጽሑፍ የያዘ የማስታወሻ ሰሌዳም በሐውልቱ ላይ ያርፋል። በአርባኛው ወይም በሰማናኛው ቀን የመታሰቢያ ዕለት፣ ዘመድ፣ ወዳጅና ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በሚገኙበት የሐውልቱ ምርቃት ሥነ ሥርዓት ይፈጸማል። ከመታሰቢያ ሐውልቱ ምረቃ በኋላ በሥነ ሥርዓቱ ላይ የተገኙ እንግዶች በጸበል ጠዲቅ ተስተናግደው የመታሰቢያ ሥነ ሥርዓቱ ይጠናቀቃል።

ቦታው በመንግሥት ወይም ለሕዝብ አገልግሎት የሚፈለግ ከሆነ፣ ተገቢው ከፍተኛ ካልተጠናቀቀ፣ መጀመሪያውን ቀብሩ የተፈጸመው በጊዜ ያውነት ከሆነ፣ ስፍራው በውኃ ተሸርሽሮ ለአጽሙ የሚያሠጋው ሆኖ ከተገኘና ያልተፈቀደ ቦታ አስከሬኑ የተቀበረ ከሆነ ብቻ እንጂ፣ የሚቼ አጽም ካረፈበት ስፍራ ወደ ሌላ ቦታ በምንም መንገድ ሊዛወር እንደማይችል ስለዚህ ጉዳይ የተዘጋጁት ማብራሪያ ጽሑፎች ይገልጻሉ።

በውጭ አገር የሚኖር ኢትዮጵያዊ አብዛኛው ሞቱን በአገሩ እንዲያደርገው ይማኛል። በአሜሪካን አገር ከሞተ፣ ቋሚ ወገኖች አስከሬኑ ወደ ትውልድ አገሩ ሄዶ እንዲቀበር ያደርጋሉ። በቀብር ሥነ ሥርዓት አስፈጻሚ ድርጅት አስከሬኑ ወደ ቤተክርስቲያን ተወስዶ ጸሎተ ፍታቱ ከተፈጸመ በኋላ፣ ኃዘንተኛው ሚቹን ወደ አይሮፕላን ማረፊያ በክብር ይሸኛል። ስለ ማቼ አሟሟት ከዶክተር የተሰጠ የጽሑፍ ማስረጃ፣ የኤምባሲ የመሸኛ ደብዳቤ፣ ፓስፖርት፣ የመውጫ ቪዛና ከተቻለም አስከሬኑን አጅቦ አገር ቤት ላሉት ዘመዶቹ ወስዶ ከሚያስረከብ አንድ የቅርብ ሰው ጋር ወደ ትውልድ አገሩ አብሮ ይላካል።

በአገራችን እንደሚደረገው ሁሉ የሚቼ ተንቀሳቃሽና ቋሚ ንብረት ለተናዘዘላቸው የቤተሰብ አባላትና የቅርብ ዘመዶቹ የሚተላለፍ ሲሆን፣ ምንም ወራሽ ከሌለውና ሕይወቱ ከማለፉ በፊት የተናዘዘው ነገር ከሌለ፣ ንብረቱ በሙሉ በሕግ ለመንግሥት ገቢ እንዲሆን ይደረጋል።

በአሜሪካን የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ኅብረተሰብ ከአገር ቤት የቅርብ ዘመዱ በሞት መለየቱን ሲሰማ፤ በሰፍራው ተገኝቶ ስላልቀበረና የአገር ናፍቆቱም ስላለበት ኃዘኑ ለብዙ ጊዜ ክልቡ አይወጣም። ሆኖም ካልሠሩ መኖር በማይቻልበትና ቀኑን ጠብቆ የሚመጣው ዕዳ እገሌ ኃዘንተኛ ነው ብሎ በማያልፍበት አገር፤ ሥራ ጥላኳለቀናት ኃዘን ላይ መቀመጥ ብዙ ጣጣ ላይ ይጥላል። ኃዘንተኛውን ለከፍተኛ የገንዘብ ዕዳ በሚዳረግበት ጊዜ ያስተዛዝኑት የነበሩ ወዳጆቹ የዕዳው ተካፋይ አይሆኑለትም። በመሆኑም፤

ሙታን ከሞቱበት ዳግም ላይነሡ

ጥቅም አያስገኝም ላዘን መደገሱ

አምናና ካቻምና ላለፉት ማልቀሱ።

በለቅሶ በድግስ ፍታቱ ተከብሮ

ለቋሚ የሚጠቅመው መኖር ነው ተባብሮ።

ስለሆነም የሚደርሰብን ኃዘን ከልብ የሚሰማን ቢሆንም፤ ያለንበት የሰደት አገር ኑሮ ስለማያሯሩጠን ነገሮችን ቀለል አድርጎ መያዙ ጠቃሚነቱ ከፍተኛ ነው።

ስማችን መቀየር አለበት?

●

ወላጆቻችን ተጨንቀው፤ ተጠብበው፤ አስበውበት፤ ከዘመድና ከጉረቤት ጋር ተመክክረው ያወጡልን ትርጉም ያለው የአገር ቤቱ መጠሪያ ስማችን እንደ ፈረንጆቹ ስም ከአባት፤ ከአያትና ከቅድመ አያት መንጭቶ የሚሠየም አይደለም። የአገራችን የስም አወጣጥ ከባህላችን፤ ከታሪካችንና ከቀዳሾችን አኳያ ተጠንቶና የአንድ የተለየ ነገር ማስታወሻ እንዲሆን ተመርጦ የሚሰጥ ነው። ባሕር ማዶ ተሻግረን መኖር ከጀመርን ከጥቂት ጊዜ በኋላ ስማችንን ለምን መቀየር እንደምንወስን ጉዳዩ ለብዙዎቻችን እንቅስቃሴ ሳይሆንብን አይቀርም። ምክንያት ተብለው በአበሻው አካባቢ በሰፊው የሚነገርላቸውን አንዳንድ ሁኔታዎችን በጥቂቱ ለመመልከት እንሞክራለን። ፍሬ ነገሩ ስማችን ለምን ተለወጠ ለማለት ሳይሆን፤ በባዕድ አገር ስም መጠራት ለምን አስፈለገን? ስማችንን የፈረንጅ ስም ለማስመሰል ለምን እንደክማለን? ምክንያታችንንና ስማችንን ስንለዋውጥ የአገር ቤቱን የስም አሰጣጥ ባህላችንን ሳናውቀው እንዳስጠቃነው ማወቅ ይኖርብናል።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በአገራችን ከተሞች የሚኖሩ አንዳንድ ሰዎች ከመሠረታዊው የአገር ስም አወጣጥ ባህላችን በማፈንገጥ ለልጆቻቸው ከሚያወጡላቸው ስሞች መካከል ሮዛ፤ ማርግራት፤ ቤቢ፤ ዳንሽ...ወዘተ. የተባሉት ሲጠቀሱ ይችላሉ። ስምን በምጎፃረ ቃል እያሞካሹ ለመጥራትና ዘመናዊነታቸውን ለማሳወቅ ፈረንጅ ቀመስ ስም ለልጆቻቸው የሚያወጡ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች በርካታ ናቸው። ጂቢ፤ ኤቢ፤ ቢሲ፤ ሲዲ፤ ጆኒ፤ ኬኔዲ፤ ባቢሻ፤ ሙኒ፤ ፎዚ፤ ቼቼ፤ ቱቱና ዳርሶ እያሉ ስም በመሠየም ልጆችን መጥራት በአገራችንም ተጀምሮ ነበር። ነገር ግን ሁኔታው ከሕዝብ ክባድ ነቀፊታ ያስከተለ መሆኑ በአገራችን በየቀኑ እየታተመ በሚወጣው አንጋፋው አዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ መዘገቡ ይታወሳል።

የባህል ስም አሰጣጥ ባህላችንን መለስ ብለን ስንመለከተው፤ ወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ለልጆቻቸው የመጠሪያ ስም የሚያወጡት የማሳበራዊ ኑሮ ክብራቸውን ለመጠበቅ፤ ልጆቻቸው የማን ዝርያ እንደሆነ ለማሳወቅና አንዳንድ ገጠመኞችን ለማስታወስ እንዲረዳቸው በማሰብ ነው። በጥልቀት ታስበው ከሚወጡት ትርጉም ያላቸው ስሞች መካከል «አንድዬ» የሚል ስም ለልጆቻቸው የሚሰጡ ወላጆች፤ ልጆቻቸው ብቸኛ መሆኑን ለሰሚው ለማሳወቅ፤ ወይም ፈጣሪን ለማመስገን ነው። «ድንበሩ» ተብሎ ለልጅ ስም ቢሰጥ፤ ልጁ የመጨረሻ መሆኑን ለማመልከት ሲሆን፤ «ከባዱ» ብለው ቢሠይሙ ደግሞ ልጅ በሚወለድበት ጊዜ እናትየው ከባድ ምጥ ይዟቸው እንደ ነበር ለማስታወስ ሊሆን ይችላል።

የፈረንጆችን የስም አሠያየም ስልት ስናየው ደግሞ፤ ከእኛ የስም አሰጣጥ ባህል የተለየ ሆኖ እናገኘዋለን። ፈረንጆች ለልጆቻቸው ስም የሚያወጡት ከስም መዝገብ ውስጥ በመውረስ፤ ባለሙያ በማማከር ወይም ከአያት ከቅድሚያትና ከአባት ስም ጋር የሚመሳሰል ከሆነ ደግሞ ማን ነታቸውን ለመለየት አንደኛው፤ ሁለተኛው ወይም ትንሹ ትልቁ በማለት ለስም ተቀጥላ በመጨመር ነው። የፈረንጆች ስም አሰጣጥ መላ ቅጥ የሌለው በመሆኑ በተለይ የውጭውን ሰው ለሣቅ የሚጋብዝ ነው። የአሠያየማቸው ዘይቤም ለአጠራርና ለማስታወስ ምቹ እንዲሆንና ባህላቸውን እንዲያንጸባርቅ የሚያስቡበትም ይመስላል።

አንዳንድ ኢትዮጵያውያን የአገር ቤት መጠሪያ ስማቸውን ከፈረንጅ ስም ጋር በማዛመድ፤ በማጣመድና በማዳቀል ሲጠሩ ይሰማሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ፡- ብንያም የሚለውን ቤንጃሚን፤ ሚካኤል የሚለውን ማይክል፤ መኮንን የሚለውን ማይክ፤ ጥላሁን የሚለውን ቲሊ፤ ጥሩነሽ የሚለውን ቴሪ፤ አንዳርጋቸው የሚለውን አንዱ፤ አየለች የሚለውን አዩ፤ ዋቅጅራ የሚለውን ጆርጋ፤ እጅጋየሁ የሚለውን ጂጂ፤ ወይን እሸት የሚለውን ዋኒ፤ ዓለማየሁ የሚለውን አሌክስ እየተባባሉ በአደባባይ ይጠራሉ። ይባስ ብለው በቀጥታ በፈረንጅ ስም የሚጠሩ ኢትዮጵያውያንም ጥቂት አይደሉም። ከዚህም በላይ ያለ ሐፍረት ሕዝብ ይመልከትልን በማለት ፈረንጆች

ስማቸውን ደረታቸው ላይ ለጥፈው ወገናቸው እንዲያውቀው ለማድረግ የሚጥሩም አልታሉም። ለምን ስምህን ቀየርከው ተብለው ሲጠየቁ፤ «ፈረንጆቹ ስሜን ለመጥራት ስለ ተቸገሩ፤ ዜግነቴን ስቀይር የተሰጠኝ ስም ነው» ብለው በይፋ ይነግሩናል። እኛም እየታዘብን ተቀብለን ስንጠቀምበት እንገኛለን።

ከውጭ ዜጋ ወንዶች ጋር ትዳር የመሠረቱ ሴቶች እናቶቻችን የሚጠሩት በባሎቻቸው አባት ስም ነው። ይህ እንኳን ከምንኖርበት የፈረንጅ አገር ሕግና ባህል አኳያ በመሆኑ ብዙም አያስገርመንም። ከላይ በጥቂቱ በተጠቀሱትና በሌሎችም ምክንያቶች የአገር ቤት ስማችንን ለመቀየር ስለ በቃንና የብዙዎቻችንም ስም በመለዋወጡ፤ አሜሪካን አገር የሚገባ ሰው ዘመድ አዝማዱን በአገር ቤት ስሙ አፈላልጌ አገኛለሁ ብሎ ጥረት የሚያደርግ ከሆነ ትርፉ ጊዜን ማባከን ይሆናል።

በአሜሪካን የሚኖረው ሕዝብ ከመላው ዓለም የመጣ፤ የተለያየ ዘር፤ ሃይማኖት፤ ጎሳ፤ ቋንቋና ባህል ያለው ነው። ከአንዳንድ አገር ተሰድዶ የመጣው ስደተኛ ከትውልድ አገሩ ይዞት የመጣው የመጠሪያ ስሙ በጣም ረጅም ከመሆኑ የተነሣ አቀላጥፎ ለመጥራት ለመጥራት እንኳ አስቸጋሪ ነው። ይሁን እንጂ ብዙዎች የስም አወጣጥ ባህላቸውን ለማስታወስና የተወለዱበትን አገር ስም ለማስጠራት ሳያፍሩበት በስማቸው ሲጠሩ በጣም ያስቀናሉ። ስማቸውን ለመቀየር የማይፈልጉበት ዋናው ምክንያት የአገራቸውን ባህልና ታሪክ እንዳለ ለማቆየት፤ ለማሳወቅና የኩራት ምልክት እንዲሆናቸው በማሰብ ነው። ከአገራቸው ይዘው የመጡትን ስም ሊቀይሩ ቀርቶ፤ አሜሪካን ለሚ ወለዱ ልጆቻቸው ከባህላቸው አሠያየም ውጭ የሆነ ስም አያወጡም። ይህ ድርጊታቸው የሚያሳየን እነኚህ ሰዎች ከሚኖሩበት አገር በስተጀርባ የሚያኮራ አገር እንዳላቸው ለመግለጽ፤ ባህላቸውን፤ ቅርሳቸውን፤ መታወቂያቸውን እንደ ዝብር ይዘው ለዘመናት ለማቆየት፤ ታሪካቸውን ለልጅ ልጅ ለማውረስ ነው። አሜሪካን ተሰድደው የሚኖሩት በአገራቸው ሊገጥማቸው

ከሚችል አንዳንድ ተጽዕኖ ነፃ ለመሆን፤ በአገራቸው በሌሉ ዕድሎች ለመጠቀምና ልጆቻቸውን ለማስተማር ነው። በስደት አገር የሚያጋጥሟቸውን ማንኛውንም ነገር አሜን ብለው የማይቀበሉ መሆናቸውን በሚያደርጉት ጥረት መረዳት ይቻላል።

ይህንን ምሳሌ ለመጥቀስ ያስብኛው፤ ስለ ባህል አካባቢ ከሌላው ኅብረተሰብ ትምህርት መቅሰሙ እኛንም አለመጉዳቱን ለማመልከት ነው። አንዳንድ ወገኖች እናትና አባታቸው ያወጡላቸውን ስም በመቀየራቸው ከአገር ቤት ለጉብኝት መጥተው በተመለሱ ዘመድ አዝማሪታቸው ዘንድ መሣቂያና መሳለቂያ መሆናቸውን ለመስማት በቅተናል። ወጣቱ ጊዜውንና አካባቢውን መስሉ ለማደር የሚወስደው እርምጃ ስሕተት ሊሆን ይችላል። ነገር ግን በዕድሜ ገፍተው ከመጡ በኋላ አሜሪካን የሚኖሩ አዛውንቶች፤ በባህላቸው መሠረት ልጆቻቸው አባባ፤ እማማ ብለው እንዲጠሯቸውና የአገራቸውን ባህል እንዳይዘነጉ በመምከር ፈንታ፤ ዳዲ፤ ማሚ እያሉ ሲጠሯቸው ስምተው እንዳልሰማ ዝም የሚሉበት ምክንያት ግራ ያጋባል። የልጅ ልጆቻቸውም የፈረንጅ ስም ሲወጣላቸው ምክር የማይለግሱት በምን ምክንያት አንደሆነ አላማኝ ምክንያት ለማግኘት ያስቸግራል።

የባህል ስማችንን ቀይረን ከአገሩ ጋር የሚሄድ ስም ማውጣት፤ የአገሩን አለባበስ፤ አካሄድ፤ አንጉል ባሕርይ መቅሰሙ ምንም አይጠቅመንም። ለራሳችንም ሆነ ለአገራችን የሚጠቅመው ስማችንን መቀየሩ፤ ባህላችንን መሸርሸሩ ሳይሆን፤ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ምርምሩን፤ ጥሩ ጥሩ የአመራርና የአሠራር ዘዴቤውን፤ ሥልጣኔውን በሚገባ ተከንበት መገኘትና ለልጆቻችን፤ ለልጅ ልጆቻችንና ለወገኖቻችን እንዲተላለፍ ማድረጉ ነው።

የመዝናኛ ጊዜ

የመዝናኛ ጊዜ የምንለው ለግልና ለማኅበራዊ ጉዳዮቻችን ማከናወኛ የምንጠቀምበት ከሥራ ውጭ የሚኖረን ትርፍ ሰዓት ነው። በአሜሪካን አገር የሚኖር ማንኛውም ሠራተኛ በአንድ ሳምንት ውስጥ አምስት የሥራ ቀናት ብቻ ሠርቶ ድካሙን ለመወጣትና የግል ጉዳዩን ለማከናወን ሁለት ሙሉ ቀን የዕረፍት ጊዜ ማግኘት ሕጋዊ መብቱ ነው። ይህ መብቱ መገደብ የሚችለው የሚሠራበት ድርጅት የሠራተኛ እጥረት ሲኖርበት ብቻ ነው። ሆኖም በሳምንት ከ40 ሰዓታት በላይ ለመሥራት በአሠሪና በሠራተኛው መካከል ስምምነት ካለ ግን ሠራተኛው ዕረፍቱን እንዲወስድ አይገደድም። ሠራተኛው በሳምንት ውስጥ ከሚሠራባቸው መደበኛ አርባ ሰዓታት ውስጥ አዕምሮው ስለሚደክምና አካሉም ስለሚዝል ብዛትና ጥራት ያለው የሥራ ውጤት ሊያሳይ ስለማይችል፤ አሠሪዎችም ትርፍ ሰዓት አሠርተው ተጨማሪ ክፍያ እንዳይከፍሉ፤ እንዲሁም የሠራተኛው የዕረፍት መብት በሕግ የተደነገገ በመሆኑ፤ ሠራተኛው በሳምንት የተመደበለትን የዕረፍት ጊዜውን እንዲወስድ ድርጅቶች ጫና ያደርጋሉ። ከዚህ ውጭ ሠራተኛው ከመደበኛው የዕረፍት ጊዜው ውጭ ተጨማሪ የዕረፍት ቀናት ሊያገኝ የሚችለው በሕዝብና በመንግሥት በሚከበሩ ታንክስ ጊቪንግ፤ የገና በዓል፤ የዘመን መለወጫ፤ የዓመት በዓላት፤ በጥቂት የመታሰቢያ ቀኖችና በልዩ ልዩ ምክንያት መሥሪያ ቤቶች ሲዘጉ ብቻ ነው።

እነኚህ በግልና ከቤተሰብ ጋር የምናሳልፋቸው ቀናት አንዳንድ የራሳችን የሆኑ ጉዳዮችን ተከታትለን ለማስፈጸም፤ በሥራ የዛለውን አካላችንን አሳርፈን ለሚቀጥለው የሥራ ጊዜ ለመዘጋጀት ተወስነው የተሰጡን የዕረፍት ቀናት ናቸው። የአገሬው ሕዝብ አብዛኛውን የዕረፍት ጊዜውን የሚያሳልፈው ስፖርት በመሥራት፤ ዘመድ ወዳጅ በመጠየቅ፤ ቤቱንና አካባቢውን በማጽዳት፤ የስፖርት ግጥሚያዎችን በመመልከትና በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ነው።

አሜሪካን የተለያዩ የስፖርት ዓይነት የሞላባት አገር በመሆኑ፤ ሕዝቡ የስፖርትን እንቅስቃሴ ለጥንካራ፤ ለጤንነት መጠበቂያ፤ ገሚሱም በሙያ ደረጃ ሠልጥኖበት ከፍተኛ ደሞዝ እየተከፈለው ስታዲየም (የስፖርት ሜዳ) ገንዘብ ከፍሎ የሚገባውን የስፖርት አፍቃሪ ያዝናናል። የጊዜ እጥረት፤ የገንዘብ አቅም ለሌለውና አቅሙ ደካማ ለሆነው የስፖርት አፍቃሪ፤ የስፖርት ስሜቱን እንዲያረካ በየቀኑ የሚካሄዱትን ግጥሚያዎች በጋዜጦች እየታተሙ፤ በራዲዮና በቴሌቪዥን እየቀረቡ እንዲከታተል ይደረጋል። የአገራው ሕዝብ የሚያዘወትራቸው ዋና ዋና የስፖርት ዓይነቶች፤ ጎልፍ፤ ፉት ቦል፤ ቤዝቦል፤ የቅርጫት ኳስ፤ ትግል፤ ቦክስ፤ ክብደት ማንሣት፤ የውኃ ዋና፤ በውኃና በበረዶ ላይ መንሸራተትና ቴኒስ ናቸው። እንዲሁም በአገራችንና በቀሩት ዓለማት ውስጥ ተወዳጅነት ያተረፈው የእግር ኳስ ወይም በእንግሊዝኛ ቋንቋ ሶከር እየተባለ በሚጠራው የስፖርት ዓይነት ሕዝቡ በብዛት ይዝናናበታል። ይህ የስፖርት ዓይነት በተለይ በአሜሪካውያን ወጣቶች ዘንድ ተወዳጅነትን እያተረፈ በመምጣቱ፤ በጀት ተመድቦለት ወንዶችና ሴቶች በሙያ ደረጃ ሠልጥነው ስለሚጫወቱት፤ በዓለም ዋንጫ ግጥሚያዎች ላይ በመሳተፍም የአገሪቱን ስም ለማስጠራት ችለዋል።

ኢትዮጵያዊው ሠራተኛ በዕረፍቱ ቀን ሊዝናና ቀርቶ፤ በእንጥልጥል ላይ ያሉትን የግል ጉዳዮችን፤ ተሳትፎ ሊያደርግባቸው የሚገባቸውን የኮምፎርቲ ማኅበራት ስብሰባዎች ጥሪ መልስ የሚሰጥበት፤ ከወገኖቹ ጋር ዓይን ለዓይን የሚተያይበትና ለቀረች ሕይወቱ ጸሎት የሚያደርስበት ጊዜ እያጠረው ይቸገራል። ይህም በመሆኑ ቤተ ክርስቲያን ሳይሄድ፤ ከቤተሰቡ ጋር ቁጭ ብሎ ሳይጫወት፤ የማኅበራዊና የግል ሥራዎችን አጠናቅቆ ሳይጨርስ፤ ድካሙን ሳይውጣ፤ በዕረፍት ጊዜው አከናውናለሁ ብሎ በዕቅድ የያዘውን ሥራ እዳር ሳያደርስ ሲባዝን የዕረፍቱ ቀናት ያልቀበታል።

ከአሠሪዎች የሚሰጡ የዕረፍት ቀናት እንደ አገራችን እሑድንና ቅዳሜን አስደግፈው ሳይሆን፤ እንደ ግለሰቡና እንደ መሥሪያ ቤቱ የሥራ ጠባይ ስለሚለያይ፤ ከተሰማሩበት የሥራ ዓይነት የተነሣ የባልና የሚሰት የዕረፍት ጊዜያት ተገጣጥመው የሚገናኙበት፤ አብረው የዕረፍት ጊዜያቸውን የሚያሳልፉበትና ከልጆቻቸው ጋር አብረው ማዕድ ቀርበው የሚመገቡበት ዕድሉ የተወሰነ ነው። ይህ ሁኔታ በተለይም ትዳር የመሠረቱ ወገኖችን የሚያራርቅ ከሆነ ቆይቷል። ይሁን እንጂ ራሳቸውን ሊጠብቁ የማይችሉ ልጆች ላላቸው ወላጆችና አሳዳጊዎች በፈረቃ እየተለዋወጡ ልጆቻቸውን ተንከባክበው ለመጠበቅ አመቺ ሁኔታ ፈጥሮላቸዋል። በተለይም ለልጆች ጠባቂ የሚያወጡትን ወጭ ለመቀነስ ዕድል ስለሚሰጥ አንዳንድ ቤተሰቦችንና የተለያዩ ጉዳዮች ያሏቸውን ወገኖች ጠቅሟል።

በሌላ መልኩ ደግሞ የዕረፍቱ አሰጣጥ ሁኔታ ቤተሰብ ላልመሠረቱ አገር ቤት ለሚኖሩ ደካማ ወላጆችና ዘመዶቻቸው ጠቀም ያለ ገንዘብ እየላኩ ለሚጠሩ፤ በቋሚ ሥራቸው ላይ ድርጅት አቋቁመው ለሚያካሄዱ፤ ጠቅላላ ወጭ ችለው ዘመድ ከአገር ቤት ለማስመጣትና ጥሪ ገንዘብ ለማጠራቀም የረጅም ጊዜ ዕቅድ ላላቸው ኢትዮጵያውያን የሚሰጠው ጥቅም በቀላሉ የሚገመት አይደለም። ከሰኞ እስከ ዓርብ ባሉ የሥራ ቀናት ውስጥ ዕረፍት ለማግኘት መቻላቸው ተጨማሪ ሥራ ለመሥራት ጊዜ ስለሚኖራቸው በየመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ውስጥ የቅርብ ክትትል የሚፈልጉ የግል ጉዳዮቻቸውን በግንባር እየቀረቡ ባለሥልጣናትን እያነጋገሩ ለማስፈጸም ይረዳቸዋል።

ባላቸው የዕረፍት ጊዜ ውስጥ ወንዱ የጉልበት ሥራ የሚጠይቀውን የቤት ውስጥ ሥራ ሊያከናውን፤ ሴቷ ደግሞ ከጽዳት ሥራ እስከ ምግብ

ዝግጅት ድረስ ኃላፊነቱን ትወስዳለች። ከቤት ውስጥ ሥራ የተረፋቸውን ጊዜ ልጆቻቸውን ይዘው ሽርሽር በመሄድ፣ ወንዱ ወደ ስፖርት ሚዳ፣ ሲኒማ ቤትና ቡና ቤት ጎራ በማለት ሲዝናና፣ ሴቷ ደግሞ በአገር ቤት ባህል ቡና እፍልታ፣ ቁርስ አዘጋጅታ፣ እጣኑን አጫጭሳ በቅርብ ከምታውቃቸው ሴት ጓደኞችዋ ጋር በመገናኘት ከአቦጅ እስከ አረጃ እያፈላች እየተጨዋውቱ በመጠጣት ለረጅም ጊዜ ይዝናናሉ።

ለሠራተኛው የሚሰጠው የዕረፍት ጊዜ ሠራተኛው እንዲያርፍበት የታቀደ ሳይሆን፣ የግል ጉዳዮቹን ፈጽሞ ወደ ሥራው እንዲመለስ ታስቦ የተቀናበረ ሳይሆን አይቀርም ማለት ይቻላል። በዚህ ምክንያት ሠራተኛው ጊዜውን በበቂ ዕረፍት ስለማያሳልፈው፣ ጠዋት እንቅልፉን ሳይጨርስ ከመኝታው ስለሚነሣ እያጉረመረመ፣ እያቃሰተና እያዛጋው፣ ወደ አሜሪካን የመጣበትን ቀን እየረገመ ለመንቃት ቢገደድም፣ በየወሩ ከተፍ የሚለውን የዕዳ መክፈያ ቢል (ሰነድ) እያሰበና የሚቀጥለው የዕረፈት ቀን መቼ በደረሰልኝ እያለ ድካሙ ሳይለቀው እንደ ሕፃን እየተነጫነጨ ወደ ሥራው ለመመለስ ይገደዳል።

የኢትዮጵያውያን ማኅበራት

በኮምፎኒቲ ውስጥ በማኅበራት መደራጀት ጠቃሚነቱ አጠያያቂ አይደለም። በአሜሪካን አገር ተሰድዶ የሚኖረው የውጭ አገር ዜጋ ለመንግሥት የሚያቀርበው ጥያቄ ተሰሚነት እንዲኖረው ሕጋዊ በሆኑ ማኅበራት መደራጀት ወሳኝ መሆኑን በሚገባ የተረዳው ይመስላል። በዚህ ምክንያት በማኅበር ከተደራጁት ሰደተኞች መካከል የኩባ፣ የህንድ፣ የቻይና፣ የራሽያ፣ የቦዝንያ፣ የኢትዮጵያና የናይጄሪያ...ወዘተ. ማኅበራትን መጥቀስ ይቻላል። በአሁኑ ጊዜ እነኚህ ማኅበራት ሕጋዊ ዕውቅና አግኝተው በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛሉ።

ብዙዎቹ የአሜሪካን ስቴቶች እንደ ዛሬው ኢትዮጵያውያንን በብዛት ከማስተናገዳቸው በፊት፣ በቁጥር ጥቂት የሆኑ ኢትዮጵያውያን በትምህርት ስም ይኖሩባቸው ነበር። በጊዜው የአሜሪካን ነዋሪ የነበሩ ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች ከጎብረተሰቡ ተገልለው ላለመኖርና ከአሜሪካን መንግሥትም ሆነ ከግል የሰብአዊ ለጋሽ ድርጅቶች እንዳንድ ዕርዳታ ለማግኘት «አፍሮ እሜሪካን» በተሰኘ የጥቁር አሜሪካኖች ማኅበር ውስጥ አባል በመሆን መብታቸውን እያስከበሩና ዕርዳታ እያገኙ ይኖሩ ነበር። ከዚህም በተጨማሪ በባዕድ አገር የሚኖሩ ወገኖች፣ ጥቁሮች እንደ አሁኑ ከፊል ነፃነት ባላገኙበት ወቅት፣ በቀለም፣ በቋንቋ፣ በአኗኗር ልዩነቶችና በማኅበራዊ ጉዳዮች ላይ በመወያየት ሐሳብ ለሐሳብ ለመለዋወጥ፣ እንዲሁም ትርፍ ጊዜያቸውን ከወገኖቻቸው ጋር ለማሳለፍ ከያሉበት ተጠራርተው በየቡና ቤቶችና በየግል መኖሪያዎች የሚገናኙበት ሁኔታ ነበር።

የአገራችን ንጉሣዊ አገዛዝ የሶሻሊዝምን የፖለቲካ ፈር በሚከተል ወታደራዊ መንግሥት ሲተካ፣ አገሪቱ በሰው ሠራሽና በዝናም እጥረት ምክንያት በድርቅ ስትመታ በረሃብ፣ በቸነፈር፣ በጦርነት በመታወቅ የምግብ ዕርዳታ መለመኛና ፖስተር ማጫ ለመሆን በቃች። የሚላስ የሚቀመስ ያጣው፤

በፖለቲካው ሽኩቻ ምክንያት ፍርሐት ያደረበት ሕዝብ ሕይወቱን ለማትረፍ ሽሽቶ በየአቅራቢያው ወደሚገኙት ወደ ሱማሊያ፣ ሱዳን፣ ጄቡቲ፣ ኪንያና የመን ተሰደደ። ከዓለም ኅብረተሰብ ተሰብስቦ በሚቀርብለት ልግስና እየተረዳ በጊዜያዊ ጥገኝነት በመኖር የመልሶ ማቋቋሙን ፕሮግራም እውን መሆን ይጠበቅ ጀመር።

፩

ይህን ቁጥሩ ከፍተኛ የሆነውን ጥጋኛ ሕዝብ፣ በመጠለያ ካምፕ ውስጥ ከዕርዳታ በሚገኝ ምግብና ቁሳቁስ መሠረታዊ ፍላጎቱን እያሟሉ ለረጅም ጊዜ ተንከባክቦ ማኖር ሊወጡት የማይቻል ኃላፊነት መሆኑን የተነበዩ የምዕራብ አገሮች ነበሩ። ትንቢታቸውን መሠረት በማድረግ በለጋሽነት ሽፋን የርዕዮተ ዓለም ምስጢራቸውን በስደተኛው መካከል ለማራመድ ወደ አውሮፓ፣ አሜሪካና ካናዳ አንጉዘው በቋሚነት ማስፈሩ አማራጭ የማይገኝለት መፍትሔ ነው በሚለው ዓላማ መስማማት ችሉ። ይህንኑ ውሳኔአቸውን በዚና ማሰራጨ ካፍፈሉ በኋላ ከዛሬ ነገ ወደ ትውልድ አገራ ተመልሼ ንጹህ አየር ተንፍሼ ልሙት እያለ በታላቅ ተስፋ ይጠበቅ የነበረውን የዋህ ጥገኛ እያፈሉ ቋንቋው፣ ባህሉ፣ የአየር ጠባዩ እንግዳ በሆነ አገር ከሚኖር ሕዝብ ጋር እንዲቀላቀል አደረጉት።

በአንድ ላይ ተሰባስቦ መደራጀት ተሰሚነት እንደሚያስገኝ ያልተረዳው አበሻ፣ የአገሩ ቀርቶ የባዕድ አገር የኑሮ ሁኔታ እንኳን አስገድዶት በጥገኝነት በሚኖርበት አካባቢ አንድነቱን ሊያሳውቅ አልቻለም። የአገር ቤቱን የፖለቲካ ፍጥጫ በመከተል ተሰድዶ በሚኖርበት አገር የሚደርስበትን ማገኛውንም ማግበራዊ ችግር በግሉ ለመወጣት ጥረት ሲያደርግ ይታያል። ገሚሱም ከአገሩ ከወጣ በኋላ በመልሶ ማቋቋሙ ፕሮግራም አሜሪካን ከመግባቱ በፊት በቆየባቸው አገሮች ከነበረው ስደተኛ ጋር አንድነት ፈጥሮ የመረዳጃ ማግበር እያቋቋመ መጠቃቀምን መለማመድ ችሏል። ከዚህም የተነሣ አንድ ወገን በግል ሊወጣው የማይችለው ችግር ሲገጥመው፣ ነገ በእኔ በማለት ሁኔታዎችን እያገናዘበና በየሰብሰባ ቦታዎች እያስነገረ መዋጮ በመጠየቅ ተጠራርቶ መረዳዳትን እየተጠቀመበት ይገኛል።

ከዓመታት በፊት ቁጥሩ ጥቂት የነበረው ኢትዮጵያዊ ብዛት ጨምሮ በአሁኑ ጊዜ በሚሊዮን የሚገመት ሕዝብ በአሜሪካን፣ በካናዳና በአውሮፓ አገሮች እንደ ጨው ተነዝቶ ይገኛል። ከሌላው አገር ከመጣው ስደተኛ መካከል በብዛቱ ታዋቂ ለመሆን ከመብቃቱም ሌላ፣ ያልተሰማራበት የሥራ መስክ፣ የማይገባበት ድርጅትና የማይጠራበት ሙያ የለም። ይህ በመሆኑ ተቀጥሮ የሰው እጅ እየጠበቁ ከመኖር በግል ሥራ ብተዳደር ይሻላል ብሎ የመተዳደሪያ የሥራ መስክ የመረጠው፣ የአገሩን ባህል ለማስተዋወቅ ምግብ ቤት፣ የጊጣጊጥ ሱቁ፣ የልብስና የጥራጥሬ እህል መሸጫ መደብር፣ መጠነኛ ድርጅት ከፍቶ ራሱን ቤተሰቡንና አገር ቤት ያሉ ዘመዶቹን ይረዳል።

በሌላ በኩል የሰደት ኑሮ እንኳንስ በሰው አገር ተወልደው ያደጉትን ይቅርና ነፍስ አውቀው የተሰደዱ አዛውንቶች፣ ጉልማሶችና ኮረዳዎች ይዘውት የመጡትን ባህል የሚፈታተን አደጋ እየገጠማቸው ገጽታቸውን፣ ቋንቋቸውን፣ አለባበሳቸውንና ለአገር የማለብ መንፈሳቸውን እየለወጠው በመሄድ ላይ ይገኛል። ይህንን አሳዛኝ ሁኔታ የተመለከቱ ቀደም ብለው አሜሪካ የገቡ አንዳንድ አገር ወዳድ ወገኖች የአገራቸውን ታሪክ፣ ባህልና ወግ ጠብቀው ለተተኪው ትውልድ ለማውረስ፣ የመረዳዳት መንፈስ በስደተኛው አዕምሮ ውስጥ እንዲሠርፅ ለማድረግ የኮምዩኒቲ ማግበራትና ማዕከላት በየስቴቱ አቋቁመው፣ የገንዘብና የሰው ኃይል አቅም በፈቀደ መጠን፣ ዝቅ ብለው የተዘረዘሩትን አገልግሎቶች በአሜሪካን ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች በመስጠት ላይ ይገኛሉ።

- ለኮምዩኒቲው ማግበራዊ አገልግሎት ማበርከት፤
- በየአካባቢው ለሚኖረው ኢትዮጵያዊ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ተጠሪ መሆን፤
- ቤት ለሌላቸው መኖሪያ፣ ገቢ ለሌላቸው ሥራ ማፈላለግ፤
- ሕመምተኛውን ማስታመም፣ በሞት ለተለየው የቀበረ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም፣ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ አስከሬን ወደ አገር ቤት እንዲላክ ማድረግ፤
- የትርጉሙን አገልግሎት ማበርከት፤

- በአገር ቤት በረሃብ ለተጠቁ ወገኖች መርጃ የሚሆን የገንዘብ፣ የምግብና የቁሳቁስ ረድዔት አስባስቦ በዓለም አቀፍ ሰብአዊ ድርጅቶች አማካይነት እንዲደርሳቸው ማድረግ፤
- በትምህርታቸው ታታሪ ለሆኑ ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች በየዓመቱ የማበረታቻ ስጦታ መለገስ፤
- ልዩ ምያና ስጦታ ያላቸውን ወገኖች ከሕዝብ ጋር ማስተዋወቅ፤
- ኮምዩኒቲውን በሚያገናኝ ወቅታዊ፣ የስፖርታዊና ማህበራዊ ጉዳዮች ላይ የሚወያዩ የአካባቢ ስብሰባዎችን ማካሄድ የሚሉት ናቸው።

ከፍ ብለው የተጠቀሱትን ተግባራት ለኮምዩኒቲው አባላት በተሻለ መልክ አሟልቶና አቀነባብሮ ለማበርከት እንዲቻል፣ በየአካባቢው የሚገኙ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች የገንዘብና የሰው ኃይል ትብብራቸውን በቀጣይነት እንዲለግሱ በልዩ ልዩ መንገድ ጥረት እየተደረገ ይገኛል።

ተመሳሳይ ባህል፣ ቋንቋና ታሪክ ያለው የአንድ ገር ሕዝብ በባዕድ አገር በስደተኝነት ሰፍሮ ሲኖር፣ ተባብሮ፣ ተሳታፊና ተፋቅሮ ይኖራል እየተባለ መነገሩ የቆየ ሐቅ ነው። ይሁን እንጂ የወገኖቻችን አቋም ሲታይ ሁኔታው መልኩን ቀይሮ በፖለቲካ፣ በገቢ ምንጭ፣ በሙያ፣ በጎሳ፣ በሃይማኖት ተከፋፍሎ፣ ተራርቆ፣ ተሰለቻችቶ፣ ተናንቆና በየምክንያቱ ተጉናትሎ መኖርን የመረጠ ይመስላል። በየአካባቢው የተመሠረቱት የኮምዩኒቲ ተቋማትም ማህበራዊ አገልግሎት ላይ ከማተኮር ይልቅ የፖለቲካ ተልዕኮ ማራመጃ መሣሪያ ሆነዋል የሚል ስሞታ ይነገርባቸዋል። ከዚህም የተነሣ በየስቲቱ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን የሚጠበቅባቸውን ተሳትፎ ከማድረግ መታቀባቸው የማህበራትን ህልውና ከፋኛ በመፈታተን ላይ ይገኛል።

አንዳንድ የሌሎች አገሮች የኮምዩኒቲ ማህበራት የአባላቸውን መብት ለማስጠበቅና ማንነታቸውን ለማስከበር ተደራጅተው መንቀሳቀስ በመቻላቸው፣ ከመልካም ስም ጋር ከፍተኛ ደረጃ ላይ ለመድረስ በቅተዋል። ይህ ሊሆን የቻለው ለውስጥ ችግሮቻቸው እየተመካከሩ በጋራ መፍትሔ መፈለግ በመቻላቸው ነው። በኢትዮጵያውያን መካከል የሚታየው

መከፋፈልና አለመግባባት በእነርሱ ዘንድ አይከሰትም ማለት አይደለም። አንድነት ኃይል መሆኑን ስደተኛው ይበልጥ ሊረዳ የቻለው፣ በአሜሪካን የሚኖረው የኩባ ተወላጅ ስደተኛ «ሕፃን ኤልያስ ጎንዛለስን» የአሜሪካን መንግሥት ወደ ትውልድ አገሩ እንዳይመልሰው ባላየው የሌት ተቀን መረባረብ ነው። ተደራጅቶ መገኘት የቱን ያህል ጠቃሚ እንደሆነ ከየአገሩ ተሰድዶ በዓለም ዙሪያ ተበትኖ የሚኖርው ስደተኛ፣ ለኤልያስ ጎንዛለስ መብት የተደረገው ትግል ምን ጊዜም ከአእምሮው የማይሰረዝ ግንዛቤ ሊያገኝ ችሏል። ይህንን አኩሪ ተግባር በምሳሌነት ያቀረብነው፣ ሌሎች የኮምዩኒቲ ማህበራት እንደ እኛው የውስጥ ችግሮች እንዳለባቸው ለመጠቆምና የእኛ ማህበራት ያልተጠናከሩበትን ምክንያት ቆም ብለን በማሰላሰል ዘላቂ መፍትሔ እንድንፈልግለት እንዲረዳን በማሰብ ነው።

የማህበራት ችግር

የኮምዩኒቲ ማህበራት እንዳይጠናከሩ በዋና ምክንያትነት ሊጠቀስ የሚችለው፣ ማህበራትን እንዲያስተዳድሩ የተመረጡት የአመራር አካላት በየአጋጣሚው የየራሳቸውን ተልዕኮ ለማራመድ የሚያደርጉት መከራ ነው። ይህ ሁኔታ የኮምዩኒቲውን አቋም ማናጋት ከመቻሉም በላይ፣ በኅብረተሰቡ መካከል የሚከሰተውን አለመግባባት የበለጠ ጉልቶ እንዲታይ በማድረግ ሰላም የሰፈነበት ስብሰባ አካሄዶ ለመለያየት የማያስችል ሆኗል። በዚህ ላቢያ ፖለቲካ፣ ቋንቋ፣ ዘር፣ ጎሳ፣ የመራራቂያ ምክንያት በመሆን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ እያገለገለ ይገኛል። በዚህ ሁኔታ የሚማረሩ ወገኖችን ተሳትፎ በማጥበብ ሆኖ የባሰውን በርካታ አገር ወዳድ አበሻ የሩቅ ተመልካች አድርጎታል።

ማህበራት እንደ ተጠበቀው ሊጠናከሩ ያልቻሉት፣ የአመራሩ አካላት በሚገጥሟቸው ልዩ ልዩ ችግሮች ምክንያት ኃላፊነታቸውን ሊወጡ ባለመቻላቸው ነው። ኅብረተሰቡም ቢሆን ማህበራቱን ለመርዳት ሙሉ ፍላጎቱንና ጥረቱን አያሳይም።

የተደራጁትም ሆኑ ገና ሊደራጁ በማለብ ላይ የሚገኙት የኮምፎኒቲ ማኅበራት በተለያዩ መልኩ ተጠናክረው በአካባቢያቸው ለሚኖረው አባል ተገቢውን አገልግሎት ለመስጠት ሕጋዊ ተጠሪ፤ አለኝታና መመኪያ ሆኖ ለመገኘት ተቋማቱና ኮምፎኒቲው ለሚከተሉት ዐቢይ ነጥቦች በቂ ትኩረት መስጠት ሲኖርባቸው ብቻ ነው።

1. የኮምፎኒቲው አባል የፈለገውን አመለካከት ለመስጠት መብቱ የተጠበቀ ሲሆን፤ አመራሩ ከተሰጠው ሐሳብ መካከል ከማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ ጋር የሚጣጣምውን መርጦ በመውሰድ ለመላው አባል እንደሚ ያገለግል አድርጎ መጠቀም፤ እንዲሁም አባሉ የፈለገውን ፈጣሪ ይመን፤ የፈቀደውን ሠርቶ ይደር፤ የፈለገውን ቋንቋ ይናገር፤ አመራሩ ምንም ዓይነት ልዩነት ሳያደርግ ሁሉ አቀፍ አስረዳደር ማስፈን፤ የሚቀርቡለትን ጉዳዮች ካለአድልዎ፤ ካለጉትጎታና ካለአማላጅ ለማስተናገድ ጥረት ማድረግ፤

2. አባሉም ማኅበራት የሚጠናከሩበትን መንገድ በኅብረት መሻት፤ ማኅበራት የተመሠረቱበትን መመሪያና ደንብ መከተል፤ በሰብሰባ ላይ በሰዓቱ ተገኝቶ፤ ተከባብሮ፤ ተደማምጦ በመወያየት፤ በቀረበው አጀንዳ ላይ ያተኮረ ሐሳብ መስጠት፤ ችግር ሲገጥም በተቻለ መንገድ ሁሉ መረዳዳትና መተባበር፤ ፀረ ማኅበራት የሆኑ ሐላቦችን ከመስጠት መቆጠብ፤

3. ኮምፎኒቲውን እንዲመሩ የተመረጡት የአመራር አካላት እንደ ማንኛውም የማኅበር አባል ደክመው የሚኖሩ፤ የማኅበራትን ሥራ ለማከናወን በትርፍ ጊዜያቸው በፍላጎት ነፃ አገልግሎት የሚሰጡ በመሆናቸው የሚገባቸውን ምስጋና፤ ከበሬታና ተደማጭነት አለመንፈግ የሚሉት ናቸው።

የሕዝብ መተዳደሪያ ሕጎች

የአሜሪካን ሕዝብ ሥርዓት ተከትሎ፤ መብቱን አስጠብቆ እንዲተዳደር ሁሉ አቀፍ የሆነ ሕግ ተደንግጎ በፍትሕ አካላት እየተተረጎመ በሥራ ላይ ይውላል። ሕግ ከሁሉ በላይ የሆነ፤ ከውኃ የቀጠነ መሆኑ በሕዝቡ ዘንድ ተቀባይነት በማግኘቱ፤ በተግባር ላይ እየዋለ ተላላፊዎችን ለመቆጣጠር መሣሪያ ሆኖ ያገለግላል። የሕግ መተላለፍ ጉዳዮች ለዳኛ የሚቀርቡት በጸጥታ አስከባሪዎችና ለዚህ ተግባር በተመደቡ አቃቤ ሕጎች አማካይነት ነው። ፍርድ ቤቶች የሕዝቡ መተማመኛ ሆነው ግልጋሎት ለመስጠት እንዲችሉ በዋና ዋና ከተሞች፤ በደረጃ ተከፍለው በመቋቋም አገልግሎት ይሰጣሉ። ፍርድ ቤቶች፤ የከፍተኛ ፍርድ ቤት፤ የአነስተኛ ጉዳዮች ፍርድ ቤት፤ የይግባኝ ፍርድ ቤት፤ ልዩ ፍርድ ቤት፤ ዓለም አቀፍ ፍርድ ቤት፤ ንግድ ነክ ፍርድ ቤትና ወታደራዊ ፍርድ ቤት በመባል እንደ እየጉዳዩ ዓይነት ተሠይመው የሚቀርቡላቸውን ጉዳዮች ፍትሕ በሞላው እንደበት ያስተናግዳሉ። ሕዝቡም ፍርድ ቤት የሚያስቀርብ ጉዳይ ሲኖረውና ቤተክርስቲያን ሲሄድ በጥሩ ሁኔታ ለብሶ ነው የሚሄደው።

ባለጉዳዮች ለፍርድ ቤት ጉዳያቸውን ከማቅረባቸው አስቀድሞ ጉዳዩ ያዋጣ እንደሆነ ለማረጋገጥ መጀመሪያ በሕግ አገልግሎት ሰጪ ባለሙያ እንዲጣራ ያደርጋሉ። ከላሽና ተከላሽ ጉዳያቸውን ካለጠበቃ ለፍርድ ቤት ማቅረብ ስለማይችሉና ነገር አላከተው ጉዳያቸውን ለዳኛ ማቅረብ ስለሚላናቸው፤ ጠበቃ መግዛት ከፍርድ ቤቶች አስተዳደር አንዱ የአሠራር ባህል ነው። ስለዚህ የጠበቃና የዳኛ ሥራ በአገሪቱ ውስጥ ምን ጊዜም ተፈላጊና ከፍተኛ የገቢ ምንጭ የሚያስገኝ የሙያ መስክ ነው። ከዚህም የተነሣ የሕግ ትምህርት ለማጥናት በየኮሌጆችና በየዩኒቨርሲቲዎች የሚመዘገበው ተማሪ ቁጥር በጣም ከፍተኛ ነው።

የፍርድ አስተዳዳር እንደ ማንኛውም የሥራ መደብ የተለያየ ዘርፍ አለው። የጠበቆችም ሙያ ልዩ ልዩ የሆኑትን የሕግ አገልግሎቶች

ሊያስተናግድ የሚችል በመሆኑ፤ አንድን ጉዳይ ፍርድ ቤት አቅርቦ ለማስፈጸም የሚጠይቁት ክፍያ ክፍና ዝቅ የማለት አዝማሚያ አለው።

ከዚህ የሙያ ዘርፍ አንዱ የስደተኞች ጥበቅና ነው። በተለያዩ መንገዶች አሜሪካን አገር ገብቶ የመኖር ሐሳብ ያለው ስደተኛ፤ ጉዳዩን በግሉ ወይም በመረጠው ጠበቃ በኩል ማመልከቻውን ከድጋፍ ሰነዶች ጋር ለሚኖርበት ስቲት ወይም በአቅራቢያው ለሚገኘው ኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ያቀርባል። ሆኖም የቋንቋ ችሎታ ያላቸው፤ ወይም ገንዘብ በማጣት በጠበቃ አማካይነት ጉዳያቸውን ለፍርድ ቤት ማቅረብ የጉላ ለውጥ እንደማያመጣ አቋም ላይ የሚደርሱ አመልካቾች ጉዳያቸውን በግላቸው ለሚመለከተው ክፍል ያቀርባሉ። ይሁን እንጂ ጉዳዮች በሚገባ ተቀባብረው፤ ሰነዶች በሚፈለገው መልክ ተዘጋጅተው መቅረባቸው፤ በባለጉዳዮችና በኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት መካከል አለመግባባት እንዳይፈጠር፤ ጉዳዮችን አፋጥኖ ለመጨረስ፤ በዚህ ሙያ ላይ ለተሰለፉ የአገሩ ዜጎች የገቢ ምንጭ ለማስገኘትና መረጃዎችን ለማጠናቀር ይረዳል። ይህም በመሆኑ ጉዳዮች በነገረፈጆች በኩል ተዘጋጅተውና ተሟልተው እንዲቀርቡ የኢሚ ግሬሽን ጽሕፈት ቤት ራሱ ሁል ጊዜ የሚደግፈው የአሠራሩ ሂደት ነው።

አሜሪካን አገር የመግባት ዕድል ያጋጠመው አብዛኛው የኢትዮጵያ ስደተኛ ለረጅም ጊዜ የጠበቃ ሲላይ ሆኖ ቆይቷል። በተለይ እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር ከ1980 አንሥቶ የስደተኞች ቁጥር እስከ ቀነሰበት እ.አ.አ. እስከ 1995 መገባደጃ ድረስ፤ የስደተኞችን ጉዳይ የሚያስተናግዱ ጠበቆች ገበያ እጅግ ደርቶ ነበር። ጠበቆች ገንዘብ ለማግኘት ሲሉ የስደተኞች ጉዳይ ቢያዋጣም ባያዋጣም እየተቀበሉ ለኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ስለሚያቀርቡ፤ ከመደበኛው የጥበቅና አገልግሎት ክፍያ በተጨማሪ ከሚያስከፍሉት ሐሳብ የተነሣ ከላይ በተጠቀሱት ጊዜያቶች ያስገቡት ገቢ፤ ስደተኛው ጉዳዩ የተፋጠነለት እየመሰለው የሚያበረክትላቸው የአገር ባህል ቅርጻ ቅርጽ ገጸ በረከቶችና ተጨማሪ ግላዊ መስተንግዶዎች በገንዘብ ቢተመን

ጠቅላላው ሐሳብ በቀላል የሚገመት አይደለም። አበሻው ስደተኛ ቢርአቸውን እንዲያዘወትር ጠበቆች ጥበብ የተሞላበት ማግባቢያ ይጠቀማሉ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ግን ስደተኛው ለጠበቆች አገልግሎት የሚከፍለው ገንዘብ በምላሹ ከሚያገኘው የአገልግሎት ውጤት ጋር ተመጣጣኝ አለመሆኑን ሊረዳ እየቻለ መሄዱ አልቀረም። ስደተኛው ሁኔታው የሚያስከትለውን ውጣ ውረድ በመገንዘቡና በአገሩ ውስጥ ከመቆየቱ የተነሣ ሰው በማወቁ፤ ንቃተ ሕሊናውም ከቀን ወደ ቀን ከፍ እያለ በመሄዱ፤ ጉዳዩን በበጎ አድራጎት ድርጅቶች በኩል እያቀረበ በጥቂት ክፍያና በግል ጥረት ወደ ማስፈጸም አዘንበሏል።

በአንድ አገር ውስጥ ፈቃድ አግኝቶ መኖር በጣም በተወላሰበ ሕጋዊ ሂደት ውስጥ ማለፍን የሚያስከትል በመሆኑ፤ ስልት የተሞላበት አቀራረብና አሳማኝ ሰነዶችን አስደግፎ መቅረብን ይጠይቃል። አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ጠበቃ ለመቅጠር ደግሞ፤ ከፍ ያለ የግል ጥረት፤ ጥንቃቄ ማድረግና ትዕግሥት ያስፈልገዋል። መጥፎ ጠበቃ ከዘራፈ አለመሻሉን ተረድቶ፤ ታማኝ ጠበቃ ለማግኘት ጊዜ ወስዶ በትዕግሥት ማፈላለግ ግዴታ ነው። በመሠረቱ ጠበቆች በመጀመሪያ ሲቀርቧቸው የሚለሳለሱ፤ ሲለዩዋቸው ገንዘብ ለመብላት የማያመጡት ጣጣ የለም። ተስማሚ ጠበቃ ሲገኝ ማንኛውንም ውለታ በጽሑፍ ማድረግ፤ ጠበቃው የሚሰጠውን ሰነዶች ሁሉ በጥንቃቄ መያዝ፤ ጉዳዩን አጥብቆ መከታተልና ጉዳዩን ለማስፈጸም ጊዜ የሚወስድ ከሆነና፤ ጠበቃው በተፈለገ ጊዜ የማይገኝ ሆኖ ከተገኘ ውለታው ፈርሶ ጉዳዩ ለሌላ የሕግ ባለሙያ እንደሚሰጥ በቃልና በጽሑፍ በቅድሚያ ማሳወቁ ከልፋትና ከወጪ ለመዳን ይረዳል።

እንደ ማንኛውም አገር የፍርድ ቤት አሠራር የተሟላ ፍትሕ ለመስጠት ጥረት ስለሚደረግ፤ ጉዳዮች በባለሙያ እየተመረመሩ ስለሚታዩ ጊዜ ይወስዳሉ። ክስ የተመሠረተበት ጉዳይ የአገሪቱን መንግሥት የውጭ ፖሊሲ፤ የአገር ምስጢርና ብሔራዊ ጥቅም የሚፃረር ሆኖ ከተገኘ፤ የጉዳዩን

ምስጢርነት ለመጠበቅና የሕዝቡን አመለካከት ለመለወጥ የሚመለከታቸው የመንግሥት አካላትና በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚገኙ ምሁራን በጉዳዩ ላይ በመገናኛ ብዙሃን ላይ ሰፊ መግለጫ እንዲሰነዝሩ በመጋበዝ ጉዳዩ ቀልሎ እንዲታይ፣ ተገቢው የሕግ ሽፋን እንዲሰጠውና ጊዜ እንዲወስድ በማድረግ ተረዛሰቶ እንዲቀር አገር አቀፍ እዚህ ቀረ የማይባል ርብርብ ይካሄድበታል።

ፍርድ ቤት የቀረበው የሰቪል ጉዳይ ከሆነ፣ የከላሽና የተከላሽ ጉዳይ በዳኛ ፊት ከግራ ከቀኝ የምስክር ቃል ተሰምቶ፣ ማስረጃው ተተንትኖ የዳኛ ውሳኔ ይሰጥበታል። የተላለፈው የዳኛ ውሳኔ በአንደኛው ወገን ተቀባይነት ካላገኘ ይግባኝ ለመጠየቅ የየግለሰቦቹ መብት የተጠበቀ ነው። በመሆኑም አንደኛው ወገን ገፍቶ ይግባኝ ከጠየቀ፣ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን ከሕዝብ ተውጣጥቶ በተሠየመ ሽንጎ ፊት ቀርቦ እንዲታይ ይመራዋል። በየትኛውም አገር እንደሚደረገው በኃይለኛ ጠበቃ፣ በዘመድና በገንዘብ ኃይል የጉዳዩን ይዘትና አቅጣጫ በማዛባት ውሳኔው በአድልዎ የሚታይበትና ወገናዊ አመለካከት የሚንጸባረቅበት ፍርድ የሚሰጥበት ጊዜ ያጋጥማል። በአገሪቱ ውስጥ ለፍርድ የሚቀርቡ ጉዳዮች በአብዛኛው በንብረት፣ በትዳር ፍቺ፣ በስርቆት፣ በነፍስ ማጥፋት፣ በውርስና በገንዘብ ላይ የሚሉት ከብዙዎቹ ጥቂቶቹ ናቸው።

የአገሩን ሕግ ማክበርና መፈጸም የእያንዳንዱ አሜሪካዊ ግዴታ ሆኖ ይቆጠራል። ሆኖም ሰው ሆኖ የማይሳሳት ስለሌለ፣ አንዳንዶቻችን በአጋጣሚ የሕግ መተላለፍ ፈጽመን ወይም በሰው ላይ ከስ መሥርተን በፍርድ ቤት ሥርዓት ውስጥ ያለፍን እንኖራለን። የአሜሪካን ሕዝብ በትንሹም በትልቁም ጉዳይ መከሰስ የባህሉ አንዱ አካል በመሆኑ፣ በልዩ በልዩ ምክንያት ወህኒ ቤት ገብቶ የወጣ፣ ገና ለመግባት የአፈጻጸም ሂደቱን በመጣባበቅ ላይ ያለና ወህኒ ገብቶ ዕድሜውን የሚቆጥረው ብዛት ከቀን ተቀን እየጨመረ የሚሄድ መሆኑ ይነገራል። ሁኔታው ለወህኒ ቤቶች መጣብብ ምክንያት በመሆኑ፣ ችግሩን ለማቃለል ዘመናዊ የኤሌክትሮኒክስ

መቆጣጠሪያ መሣሪያዎች የተገጠሙላቸው ወህኒ ቤቶች በብዛት ሲገነቡ ይታያሉ። ጥቂት የእኛም ወገኖች አንዳንድ ሕጎችን በመተላለፍ ተከሰው ረዳትና ገንዘብ በማጣት ካለፍርድ የሚገነላቱ፣ ወህኒ ቤት ገብተው ጠያቂ አጥተው የሚማቅቁ መኖራቸው ይታወቃል። ጠያቂ ሊያጡ የቻሉት ጠያቂዎች ወደ ወህኒ ቤቶች ሲሄዱ ቅጽ እንዲሞሉ ወይም አንዳንድ ጥያቄ ስለሚቀርብላቸው ስማቸው ተወንጅሎ ከታሰረው ወገን ጋር ለወደፊት ክትትል እንዳይመዘገብ በመፍራት ነው።

እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር መስከረም 11 ቀን 2001 በተደራጁ አሸባሪ ኃይሎች በኒው ዮርክና በዋሽንግተን በደረሰው ጥቃት ምክንያት ቪዛውን ያላሳደሰ፣ ምንም ዓይነት መታወቂያ የሌለው፣ በአገር ውስጥ ለመቆየት ከተፈቀደለት ቀን አሳልፎ የተገኘ፣ በተማሪ ቪዛ ገብቶ ትምህርቱን የማይከታተል፣ ሕግ በመተላለፍ የተያዘ የውጭ አገር ዜጋ ጉዳዩ ከአሸባሪነት ጋር እንደሚያያዝና ጉዳዩ እስከሚጣራም ድረስ ወዳጅ ዘመድ በማያውቀው የመቆያ አሥር ቤት ውስጥ እንደሚገባ ስለ ሽብርተኞች እየተከታተሉ በሚጽፉ ጋዜጦች ላይ ተዘግቧል።

ስደተኛውን የሚመለከቱ ሕጎች

የአሜሪካን ዜግነት በሌላቸው የውጭ አገር ዜጎች የሚፈጸመውን የወንጀል ድርጊት ለመከላከል የኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ሕጎች በየወቅቱ እየተሻሻሉ፣ እየተለወጡና እየጠበቁ በመሄድ ላይ ይገኛሉ። የውጭ አገር ዜጎች በአሜሪካን ቋሚ ነዋሪነት ወይም ዜግነት ለማግኘት ጥያቄ ሲያቀርቡ፣ በተለያዩ የሥራ ዘርፎች ተሰማርተው ይኖሩ በነበረበት ጊዜ የመንግሥት ታክስ በወቅቱ መክፈላቸውና ከማንኛውም የወንጀል ድርጊት ነፃ መሆናቸው ይጣራል። ሕጉን ተላልፈው ከተገኙ የተወሰነባቸውን ፍርድ ሲጨርሱ አገሩን ለቅቀው እንዲወጡ ስለሚወስንባቸው በጥበቃ ጣቢያ ውስጥ ታጉረው የሚገኙ ወገኖች ቁጥር ከፍተኛ እንደሆነ ይነገራል።

ማንኛውም ስደተኛ የአሜሪካን ዜግነት እስከሚሰጠው ድረስ ከኢም ግራሽን ጽሕፈት ቤት ጋር የጠበቀ ግንኙነት ይኖረዋል። ስደተኛው ምንም

ዓይነት ወንጀል ፈጽሞ ቢገኝ፤ በመጀመሪያ የመኖሪያ ፈቃዱ ፋይል ምን ደረጃ ላይ እንዳለ የኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ተጠይቆ ከተጣራ በኋላ ሌላው ሕጋዊ አፈጻጸም ይከተላል እንጂ፤ እንደ አገሩ ዜጋ ጉዳዩ በቀጥታ ፍርድ ቤት ቀርቦ አይታይም። በተለይም ካለሥራ ፈቃድ ሲሠራ ከተገኘ ወይም መሥራቱን አንድ ሰው ጠቁሞቁት በየመሥሪያ ቤቱ በሚዘዋወሩ የኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ባልደረቦች ከተያዙ፤ በፍርድ ቤት የሚወሰንበትን ቅጣት ከፈጸመ በኋላ በግዳጅ ወይም በፈቃዱ አገሩን ለቅቆ እንዲወጣ ይደረጋል።

ኢትዮጵያውያን በተለያዩ መንገድ አሜሪካን ገብተው በስደተኝነት ሠርተው ለመኖር እንዲችሉ የሥራና የመኖሪያ ፈቃድ እንዲሰጣቸው ሲያመለከቱ፤ ጉዳያቸው ሳይፈጸም ወራትና ዓመታት ያልፋሉ። በተለይም የሥራ ፈቃድ ተነፍገው ጉዳያቸው በይግባኝ እንዲታይላቸው እየጠበቁ በግል ቤቶችና በትናንሽ ድርጅቶች ውስጥ በዝቅተኛ ከፍተኛ ተቀጥረው የሚሠሩ ብዙ ናቸው። ሌሎች እሳቶቻችን ደግሞ ለአገሩ ወንድ ተገዥ በመሆን አንገታቸውን ደፍተው እያገለገሉና በአስጠንቀቂ ወገኖቻቸው እየተረዱ ተሸማቅቀውና ግራ ተጋብተው ቀን ይገፋሉ። የሚያስጠጋቸው ያጡትም ለበረንዳ አዳሪነት ተዳርገው ከአገር የወጡበትን ቀን እየረገሙ በሥጋትና በፍራቻ ይኖራሉ።

የቪዛ ዓይነቶች

ወደ ተለያዩ አገሮች የመግቢያ ፈቃድ አሰጣጥ ዝርዝር ጉዳይ ከማምራታችን በፊት አንዳንድ የኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ቃላትን ከዚህ በታች በቅደም ተከተል እናቀርባለን።

1. ስደተኛ ማለት በራሱ ፍላጎትም ሆነ በተለያዩ ምክንያቶች ተገድዶ የትውልድ አገሩን ለቅቆ ሌላ አገር በቋሚነት ለመኖር የሚወስን ግለሰብ ነው።

2. ጥገኛ ማለት በአገሩ ውስጥ ሲኖር ለሕይወቱ የሚያሠጋው አደጋ በመኖሩ ከአገሩ ወጥቶ በሌላ አገር በጊዜያዊነት የሚኖር ግለሰብ ነው።

ከፍ ብለው በተጠቀሱትም ሆነ በሌላ ምክንያት ወደ አሜሪካን አገር ገብቶ ለመኖር በሚመለከተው የመንግሥት አካል ተወስኖ የተሰጠው ጊዜያዊ የመኖሪያ ፈቃድ ከማለቁ አስቀድሞ፤ ወደ አገሩ ተመልሶ ቢገባ ከግል አመለካከቱ የተነሳ የአገሩ መንግሥት እንደሚያሠራው፤ የደኅንነት አካላት ከትትል እንደሚያደርጉበት፤ የመሸማቀቅ ኑሮ እንደሚደርስበት፤ ወይም በሚከተለው ሃይማኖትና የፖለቲካ አቋም መብቱ እንደሚነፈገው የሚያረጋግጥ የጽሑፍ ማስረጃ ለኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ሲያቀርብ፤ ቅድመ ሁኔታ ያረፈበት ለአንድ ዓመት የሚያቆይ የሥራና የመኖሪያ ፈቃድ ይሰጠዋል። ከአንድ ዓመት በኋላ ለግሪን ካርድ የሚያበቃ ሰነዶችን አሟልቶ ከተገቢው ከፍተኛ ጋር ለኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ሲያቀርብ፤ ጊዜውን ጠብቆ ቋሚ የመኖሪያ ፈቃድ (ግሪንካርድ) እስከሚሰጠው ድረስ በአገር ውስጥ የመቆያ ቪዛ ማስተካከያ ደብዳቤ እንዲያገኝ ይደረጋል።

I-551 ተብሎ የሚጠራውን ለአምስት ወይም ለአሥር ዓመት ጊዜ የሚቆየውን ግሪን ካርድ ያገኘ ግለሰብ፤ ማንኛውንም ዓይነት ሥራ እየሠራ፤ የአገሩን ሕግ እያከበረ በቋሚነት ለመኖር ሕጉ ይፈቅድለታል። ይህ የመኖሪያ ፈቃድ ያለው የውጭ ዜጋ የቅርብ ዘመዶቹን ከአገሩ አስመጥቶ ለማኖርና በእርሱ አማካይነት የሥራ ፈቃድ ወይም ግሪን ካርድ ሊያስወጣላቸው ይችላል። እንዲሁም ለተወሰነ ጊዜ ከአሜሪካን ውጭ ካለቪዛ የመውጣትና የመግባት መብት አለው። ከፍ ብሎ የተመለከተውን የቋሚነት የመኖሪያ ፈቃድ ለማግኘት የሚከተሉትን መስፈርቶች አሟልቶ መገኘት ይጠይቃል።

1. በተወለደበት አገር በሚኖርበት ጊዜ በአገሩ መንግሥት ተቀባይነት በሌለው ሃይማኖት ወይም የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ በመላተፋ፤

2. ባለው ግላዊ የፖለቲካ አመለካከት፣ በሚከተለው ሃይማኖት፣ ወይም በዘር፣ በፆታው፣ በጎሳውና በቋንቋው ላይ የተገለለ፣ ቅጣት የደረሰበት፣ የተጉላላና ብሔራዊ መብት የተጎደገው በመሆኑ፤
3. በጻፈው፣ በተናገረው፣ በሣለው፣ ፎቶግራፍ ቀርጾ ለሕዝብ ባቀረባቸው መረጃዎች ምክንያት ማስፈራራት፣ የገንዘብና ሌላ ቅጣት የደረሰበት በመሆኑ፤
4. በተቃውሞ ሰላማዊ ሰልፍ ውስጥ በመካፈሉ፣ ወይም ድጋፍ ሰጥቶ በመገኘቱ፣ ወይም የአገሩን መንግሥት በረዲዮ ወይም በቴሌቪዥን ቀርቦ በመቃወሙ፤
5. ጉዳት ሊደርስበት ይችላል ብሎ የፖለቲካ ጥገኝነት የጠየቀ ግለሰብ፣ ባለው ልዩ ሙያ ቀጥሮ የሚያሠራው ድርጅት የኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ጠይቆ የመኖሪያ ፈቃድ ሊያስጠው ይችላል።

ሌላውና ቀላሉ መንገድ የቪዛ ሎተሪ (ዲቪ) አግኝቶ ወደ አሜሪካን አገር በመግባት በቋሚነት ለመኖር መሞከር ነው። በአሁኑ ጊዜ ብዙ ኢትዮጵያውያን ይህንን ዘዴ በመጠቀም ከሚኖሩበት አገር ቪዛ እያገኙ አሜሪካን ገብተው መኖር ችለዋል።

የቪዛ ሎተሪ (ዲቪ)

አሜሪካን በስድስት ክፍላት ዓለም ውስጥ ለሚገኙ አገሮች ማለትም ለአፍሪቃ፣ ለእስያ፣ ለአውሮፓ፣ ለምዕራብ፣ ለደቡብና ለማዕከላዊ አሜሪካን ቢያንስ 12ኛ ክፍል አጠናቅቀው የሁለት ዓመት የሥራ ልምድ ላላቸው ግለሰቦች እስከነቤተሰባቸው ወደ አሜሪካን አገር ገብተው በቋሚነት ሠርተው እንዲኖሩ በየዓመቱ የቪዛ ሎተሪ ዕድል በመስጠት ላይ ትገኛለች። የመግቢያ ፈቃድ ለማግኘት ስለ አመልካቹ ግለሰብ የሚገልጽ የጽሑፍ መረጃ በአንድ ገጽ ላይ ተጽፎ በአመልካቹ ቋንቋ የተፈረመበት ማመልከቻ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ለአሜሪካን ኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት

መድረስ አለበት። የቪዛ ሎተሪው ለግለሰቡ ከወጣለት በኋላ በአሜሪካን አገር የሚኖርና ሊቀበለው የፈቀደ ግለሰብ የቪዛ ሎተሪው የወጣለት ሰው አሜሪካን ሲገባ ወጭውን ሸፍኖ ለማስተዳደር በቂ ገቢ ያለው ለመሆኑ ከመሥሪያ ቤቱ ማስረጃ በተጨማሪ በአሜሪካን በሚኖርበት ጊዜ በባንክ ያንቀሳቀሰውን የገንዘብ መጠን የሚገልጽ የባንክ ሰነድ የዲቪ ሎተሪ የወጣለት ሰው የሚኖርበት አገር ለሚገኘው የአሜሪካን ኤምባሲ በኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት በኩል ከተላከለትና የቀረቡት ሰነዶች አጥጋቢ ሆነው ከተገኙ አመልካቹ እስከነቤተሰቡ አሜሪካን ጠቅልሎ እንዲገባ ቪዛ ይሰጠዋል። ይሁንና የዲቪ ሎተሪ ውድድር ውስጥ ለመግባት፣ የሚከተሉት መረጃዎች ተሟልተው በተወሰነው ቀን ውስጥ ለኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት መድረስ ይኖርባቸዋል።

1. የአመልካቹ ሙሉ ስም
2. የትውልድ አገር፣ ከተማ፣ ዓመተ ምሕረት፣ ወርና ቀን፣
3. ቤተሰብ ካለው የሚስት ወይም የባልና የልጆች ሙሉ ስም፣ የትውልድ አገር፣ ከተማ፣ ዓመተ ምሕረት፣ ወርና ቀን፣
4. ሁለት የቅርብ ጊዜ ጉርድ ፎቶግራፎች፣
5. የአመልካች የትምህርትና የሥራ ልምድ ማስረጃ፣
6. የጣት አሻራ፣
7. በምንም ዓይነት ወንጀል ውስጥ ስሙ ያልተመዘገበ ለመሆኑ የሚያረጋግጥ የፖሊስ ማስረጃ።

የዲቪ ቪዛ እያገኙ ወደ አሜሪካን የሚገቡ አብዛኞቹ ኢትዮጵያውያን በዕድሜ የበሰሉ፣ ጥሩ ሥራ ላይ የነበሩ፣ ቤተሰብና ቋሚ ገብረት ያላቸው ናቸው። ከእነዚህ ወገኖች መካከል አንዳንዶቹ ባለፈው መንግሥት አስተዳደር ሥልጣን ላይ የነበሩና መንግሥት ሲለወጥ ከሥራ የተገለሉ፣ በግንኙነት መንግሥት ነፃ በሆኑ መሥሪያ ቤቶችና ድርጅቶች ውስጥ

እንዳይቀጠሩ የተወሰነባቸው፤ አንዳንዶቹም ሥራ እያላቸው የተሻለ ኑሮ ፍለጋና ልጆቻቸውን ለማስተማር በውዴታ ግዴታ የተሰደዱ ናቸው። የዲሺ ሎተሪው ከደረሰባቸውና ተፈላጊውን መስፈርት አሟልተው ከነቤተሰባቸው አሜሪካን እንዲገቡ ከተፈቀደላቸው በኋላ፤ ቤት ንብረታቸውን ሽጠው፤ የመጓጓዣና ሌሎች ወጪዎችን ሊሉ ሸፍነው የመጡ በመሆናቸው፤ አሜሪካን አገር የሚያገኙት የሥራ ዓይነት እንደ ገመቱት ባለመሆኑና ኑሮውም ስላልጣማቸው ንብረታቸውን ሽጠው በመምጣታቸው በጣም የሚቆጩ በርካታ ናቸው። በዚህ ምክንያት ሕጋዊ ዕድሜ ላይ የደረሱ ልጆች ያሏቸውና ልጆቻቸውን የሚንከባከብላቸው የቅርብ ዘመድ ያላቸው ግለሰቦች ቋሚ የመኖሪያ ፈቃድ ካገኙ በኋላ፤ ወደ አገራቸው ለመመለስ በመወሰን በየዓመቱ ወደ አሜሪካን እየተመለሱ ግሪን ካርዳቸውን የሚያላድሱ እንዳሉ ይነገራል።

ዜግነትን መለወጥ

የአሜሪካንን ዜግነት ለማግኘት አስፈላጊው ቅጽ ተሞልቶ፤ ለጉዳዩ ማስፈጸሚያ የሚጠየቀው ገንዘብ ተከፍሎ፤ ለኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ሲላክ፤ ከዚህ በታች የተጠቀሱት የመስፈርት ነጥቦች ተሟልተው መቅረባቸው በዝርዝር ይታያል፡-

1. የአመልካቹ ዕድሜ አሥራ ስምንት ወይም ከዚያ በላይ መሆኑ፤
2. ዕድሜው ከአሥራ ስምንት ዓመት በታች ከሆነ የአሜሪካንን ዜግነት ማግኘት የሚችለው በወላጆቹ ወይም በሕጋዊ አላዳጊዎቹ አማካይነት መሆኑ፤
3. ቅጹ በትክክል መሞላቱን፤ ተገቢው ከፍያ መፈጸሙን፤ የቅርብ ጊዜ ሁለት ፎቶ ግራፍ መኖሩን፤ የግሪን ካርድና የመታወቂያ ካርድ ፎቶ ኮፒ ተያይዞ መቅረቡን፤

4. በአሜሪካን አገር አምስት ዓመት መኖሩ፤ በወንጀል ድርጊት ስሙ ያልተመዘገበና በዚህ ውስን ጊዜ ውስጥ ከስድስት ወር በላይ ለሆነ ጊዜ ከአሜሪካን ውጭ ወጥቶ አለመኖሩ፤
5. የአሜሪካንን ሕገ መንግሥት ለመደገፍ ፈቃደኝነት ያለው መሆኑ፤
6. የእንግሊዝኛ ቋንቋ የመናገር፤ የመጻፍና የማንበብ ችሎታ ያለው መሆኑ፤
7. የአገሪቱን ታሪክና የሕገ መንግሥቱን አመራር ሂደት ማወቁ፤
8. ዕድሜው ከአሥራ ስምንት እስከ ሃያ ስድስት ዓመት ከልል ከሆነ፤ በብሔራዊ ውትድርና አገልግሎት ለመሳተፍ በፈቃደኝነት መመዝገቡ፤
9. የፍርድ ቤት ቅጣት የተላለፈበት ከሆነ ቅጣቱን በትክክል ያጠናቀቀ መሆኑ፤
10. በሥራ ላይ በተሰማራባቸው ጊዜያት የመንግሥት ታክስ መክፈሉ ሲረጋገጥ ብቻ ነው።

እነኝህን መስፈርቶች አሟልቶ ማመልከቻውን ያቀረበ ሰደተኛ፤ የጣት አሻራ ካቀረበ በኋላ የቃልና የጽሑፍ ፈተና እንዲወስድ የደብዳቤ ጥሪ ይላክለታል። ሆኖም አመልካቹ በግሪን ካርድ ከሃምሳ ዓመት በላይ አሜሪካን አገር የቆየ ወይም ዕድሜው ከሃምሳ አምስት ዓመት በላይ ሆኖ ከአሥራ አምስት ዓመት በላይ አሜሪካን ከቆየ፤ የእንግሊዝኛውን ፈተና እንዲወስድ አይገደድም። እንዲሁም ስለ ታሪክና ስለ መንግሥት አስተዳደር ሂደት የሚሰጠውን የጽሑፍ ፈተና በፈለገው ቋንቋ እንዲወስድ ይፈቀድለታል። ዕድሜው ከስድሳ ስድስት ዓመት በላይ የሆነውና ለሃያ ዓመት በአሜሪካን የኖረ ከሆነ፤ የጽሑፍ ፈተናውን በሚመርጠው ቋንቋ እንዲወስድ ይደረጋል። የተሰጠውን ፈተና ካላለፈ፤ ዳግመኛ ለአንድ ጊዜ በነፃ ለመፈተን ይፈቀድለታል። ለፈተናዎቹ ለመዘጋጀት የመንግሥት ትምህርት ቤቶች፤ የኮምዩኒቲ ተቋማት አስፈላጊውን እገዛ ያደርጋሉ። በተጨማሪም ለዚሁ ጉዳይ ታስቦ ታትሞ የወጣውን መጽሐፍ ገዝቶ በማጥናት ለፈተናው መዘጋጀት ይቻላል። አንድ ግለሰብ ፈተናውን ካለፈ በኋላ የመሐላ ሥርዓት ፈጽሞ የዜግነት የምስክር ወረቀትና ደብዳቤ ካገኘ በኋላ፤ ዝቅ ብለው በተጠቀሱት ጥቅሞች ተገልጋይ፤ የግዴታዎቹ ተሳታፊ ለመሆን መብቱ የተጠበቀ ነው።

1. የአገሪቱን ፕረዚዳንት፣ በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች በሕዝብ የሚመረጡ ባለሥልጣናትን የመምረጥ፣ ወይም ራሱ ዕጩ ሆኖ የመቅረብ፤
2. ከአሜሪካን ውጭ ሄዶ በሚኖርበትና ጉብኝት በሚያደርግበት ወቅት በአገሪቱ ኤምባሲ አገልግሎት በነፃ የመጠቀም፤
3. የአሜሪካንን ፓስፖርት የማግኘትና በፈለገው አገር ሄዶ የመኖር፤ (ከአሜሪካን መንግሥት ልዩ ፈቃድ ከሌለው በቀር በውጪ አገር የውስጥ ጉዳይ ለመላተፍ ወይም በዚያ አገር የመንግሥት መሥሪያ ቤት መሥራት አይፈቀድለትም)።
4. የቅርብ ዘመዶችን ወደ አሜሪካን አስገብቶ የማኖር፤
5. በአሜሪካን በሚገኙ የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ውስጥ ተቀጥሮ የመሥራት፤
6. ሠርቶ ለመኖር አቅመ ደካማና አካለ ስንኩል መሆኑ ከተረጋገጠ፣ ምግብ በቅናሽ ዋጋ የመግዛት፣ ነፃ የሕክምና አገልግሎት የማግኘት፣ መጠነኛ የቤት ኪራይ እየተከፈለለት የመኖር ወይም መንግሥት ለአቅመ ደካሞች መኖሪያ ብሎ በሚያሠራቸው ቤቶች ውስጥ የመኖር፤
7. ምንም ዓይነት ወንጀል ፈጽሞ ቢገኝ ከአገር እንዲወጣ ያለመገደድ፤
8. «ማንም ሰው ለአገሩ ሰላይ ነው» በሚለው ብሔራዊ ጥሪ ተሳታፊ የመሆን።*
9. የአገሪቱን ሕግ አክብሮ የመኖር፣ ለፍርድ ሽንጎ ሥራ ሲጠራ ተሠይሞ የመሥራት፣ አገሪቱን በቅንነት የማገልገል የሚሉት ናቸው።

ዜግነቱ አሜሪካዊ ያልሆነ ግለሰብ ወደ አሜሪካን ከልል በምንም ጉዳይ ለመግባት ካሰበ፣ በግለሰቡ አገር ባለው የአሜሪካን ኤምባሲ ወይም ቆንሲል በኩል የመግቢያ ቪዛ ማግኘት፣ ወይም አሜሪካን ከገባ በኋላ ለአሜሪካ ግራሽን

* እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር መስከረም 11 2001 በአገሪቱ ላይ ከደረሰው የሽብርተኝነት ጥቃት በኋላ፣ በተራ ቁጥር 8 የሰፈረው መፈክር የአገር ወዳድነት ማረጋገጫ ስሙን በቅቷል። በአጠቃላይ ማንኛውም የአሜሪካን ዜጋ እርስ በእርሱ መሳሰለና መጠባበቅ እንደሚኖርበትም በዜና ማበራረቂያዎች ተደጋግሞ ተነግሯል። ይህ በመሆኑ ወንጀል ሲሠራ ተመልክቶ ስመንግሥት በወቅቱ ያሳወቀ አሜሪካዊ ጉዳዩን ባለማወቅ በሕግ ይጠየቅበታል።

ጽሕፈት ቤት ጥያቄ አቅርቦ ተገቢው የጊዜ ማራዘሚያ ወይም የመኖሪያ ፈቃድ ከጽሕፈት ቤቱ ማውጣት ይችላል።

አሸባሪዎች ወደ አገር ውስጥ እንዳይገቡ፣ ለአሸባሪዎች ድጋፍ ሰጪ አገሮች ናቸው ተብለው ከተፈረጁ አገሮች የሚገቡ ተጓዦች የአሜሪካንን ምድር ሲረግጡ ፎቶግራፍ ተነሥተው፣ የጣት አሻራ ሰጥተው እንዲገቡ የሚል የውስጥ መመሪያ ወጥቷል።

በተለያዩ ምክንያቶች አሜሪካን ለሚገቡ የውጪ አገር ዜጎች የሚሰጡ ቪዛዎች በፊደልና በቁጥር የተጣመሩ ናቸው። ከእነዚህም መካከል የሚከተሉት ጥቂቶች እነሆ፡-

B-1 ቪዛ የሚሰጠው፣ በአሜሪካንና ቪዛ እንዲሰጠው በጠየቀው ግለሰብ አገር መንግሥት መካከል የዲፕሎማቲክና የንግድ ግንኙነት ስምምነት መሠረት አሜሪካን ገብቶ፡-

- ስለ ንግድ ልውውጥ ጉዳይ ከሚመለከታቸው ድርጅቶች ጋር ለመወያየት፤
- የንግድ ውለታ ለመፈራረም፤
- የንግድና ንግድ ነክ ምክክር ለማካሄድ፤
- ሥራ ነክ ጥናት ለማከናወን፤
- ከሥራ ጋር ግንኙነት ያለው በጥቂት ቀናት ቆይታ የሚፈጸም ሴሚናር ላይ ለመካፈል፤
- በሁለቱ አገሮች መካከል የንግድ አለመስማማት ሲፈጠር ወይም ሥራውን በሚመለከት የሕግ ነክ ጉዳይ ላይ ውይይት ለማካሄድ ቢያንስ ለስድስት (6) ወር ቪዛ፣ ለአንድ ዓመት የሚያቆይ ፈቃድ ይሰጣል።

B-2 ቪዛ የሚሰጠው ግለሰብ፣ አገር ለመጉብኘትና ማኅበራዊ ጉዳዮችን የሚመለከት ፕሮግራም ላይ ለመካፈል ከአንድ ዓመት ላልበለጠ ጊዜ የሚቆይ ፈቃድ ይሰጠዋል።

F-1 ይህ የመግቢያ ፈቃድ የቋንቋ ወይም የአካዳሚክ ትምህርት ለመከታተል የሚያስችል ለተማሪዎች የሚሰጥ ቪዛ ነው። የዚህ ቪዛ ተጠቃሚ የሚሆን ተማሪ ትምህርት ቤቱ ያወጣውን መስፈርት አሟልቶ ኮርስ ለመከታተል ወጭውን የሚሸፍነው ግለሰብ ወይም ድርጅት የባንክ ማስረጃ አቅርቦ በቂ ገንዘብ ያለው ሆኖ ሲረጋገጥ ከትምህርት ቤቱ I-20 የተባለ ቅጽ በተማሪው ሕም ወጭ ሆኖ ተማሪው በሚኖርበት አገር ለሚገኘው አሜሪካን ኤምባሲ ሲላክለት፤ ተማሪው ቅጹን ሞልቶ ሲመልስ ኤምባሲው F-1 ቪዛ በመስጠት አሜሪካን እንዲገባ ይፈቀድለታል። ተማሪው አሜሪካን መግባቱን ለትምህርት ቤቱ አላውቆ ትምህርቱን ሲጀምር፤ ቢያንስ አሥራ ሁለት ከፈዴራል ያላቸው ኮርሶች የመውሰድ ግዴታ አለበት። ተማሪው ባለው ትርፍ ሰዓት እየሠራ የኪስ ገንዘብ ለማግኘት ቢፈልግ፤ በትምህርቱ ጥሩ ውጤት ያሳየ ለመሆኑ ማረጋገጫ በትምህርት ቤቱ ተሰጥቶ በኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ሲፈቀድለት በሳምንት የተወሰነ ሰዓት ሊሠራ ይችላል። ተማሪው ከ1ኛ እስከ 12ኛ ከፍል የሚከታተል ከሆነ ግን፤ ወደ አሜሪካን ለመግባት ከኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት ጋር በቅድሚያ ስምምነት ማድረግን ይጠይቃል። ተማሪው ትምህርቱን ጨርሶ ሲመረቅ በምረቃው ሥነ ሥርዓት ላይ ወላጆቹ ወይም የቅርብ ቤተሰቦቹ እንዲገኙለት በጽሑፍ ጥያቄ ሲያቀርብ፤ F-2 ቪዛ ለወላጆቹ አስወጥቶ ላቸው ወደ አሜሪካን ሊገቡ ይችላሉ። በዚህ ሁኔታ አሜሪካን የገቡ ግለሰቦች ሠርቶ መኖር አይፈቀድላቸውም።

H-1B የተሰኘው ቪዛ የሚሰጠው በከፍተኛ የትምህርት ደረጃ ቢያንስ ቢ-ኤ ድግሪና ልዩ ሙያ ያላቸውን የዩኒቨርሲቲ ምሩቃንን ቀጥሮ ሊያሠራ ዕቅድ ያለው መሥሪያ ቤት ከኢሚግሬሽንና ከሠራተኛ ጉዳይ ጽሕፈት ቤት ጋር ተጓጸፎ በየጊዜው የሚታደስ ቪዛ አስፈቅዶ ለተቀጣሪው ሊያስወጣለት የሚችል ሲሆን፤ ግለሰቡ የቅርብ ቤተሰቦቹ እንዲመጡለት ከፈለገ ለቤተሰቦቹ H-4 የተባለ ቪዛ ይሰጣቸዋል።

T-N የተባለው ቪዛ በሰሜን አሜሪካን የንግድ ስምምነት ቀጠና ከልል ለተካተቱ ለካናዳና ለሜክሲኮ ዜጎች ባለሙያዎች ለአንድ ዓመት

የሚሰጥ ነው። ለሁለቱ አገሮች ዜጎች የቅርብ ቤተሰቦች በየዓመቱ ሊታደስ የሚችል TD የተባለ ቪዛ ይሰጣቸዋል።

PP ፓይለት ፕሮግራም የተሰኘው ቪዛ፤ ለአውሮፓ አገሮች ተወላጆች ወይም ዜግነት ላለው ግለሰብ በፓስፖርት ብቻ ለ90 ቀናት ቆይታ የሚሰጥ የመግቢያ ፈቃድ ነው። የፈቃዱ ጊዜ ሲያልቅ ግለሰቦቹ በኤምባሲያቸው በኩል ልዩ ፈቃዱ እንዲራዘም ካላደረጉ በቀር የተፈቀደው ጊዜ ሲያልቅ ወደ አገራቸው መመለስ ይኖርባቸዋል።

M-1 የተባለው ቪዛ የሚሰጠው በአሜሪካ ኮርሶች ላይ ለመሳተፍ ወደ አሜሪካን ለመግባት ፈቃድ ለሚጠይቁ ግለሰቦች ነው።

J-1 የተባለው ቪዛ የሚሰጠው ጥናት ለሚያካሂዱ ተማሪዎችና አስተማሪዎች፤ የጤና ባለሙያዎች፤ ለመንግሥት ባለሥልጣናት ወይም ለዓለም አቀፍ ጉብኝቶች ነው። ከእነዚህ ግለሰቦች ጋር ለሚመጡ ቤተሰቦቻቸው J-2 የተሰኘ ቪዛ ይሰጣቸዋል። የዚህ ቪዛ ሌላው ስሙ Exchange Visa ነው።

H-2B ቪዛ የሚሰጠው በአሜሪካን አገር የሠራተኛ እጥረት ሲፈጠር ለተወሰነ ጊዜ ወደ አሜሪካን ገብተው ሠርተው ለሚወጡ ጊዜያዊ ሠራተኞች ነው። ቪዛው በሠራተኛ ጉዳይ መሥሪያ ቤት በኩል ተጠይቆ ሲሰጥ፤ ለቤተሰቦቻቸው አንድ ዓመት የሚያቆይ H-4 የተሰኘ ቪዛ ተሰጥቶ አቸው መግባት ሲችሉ፤ ሥራ መሥራት ግን አይፈቀድላቸውም።

L-1 የተባለው ቪዛ፤ በቪዛ ጠያቂው አገር ውስጥ ንብረትነቱ የአሜሪካን መንግሥት በሆነ መሥሪያ ቤት ተቀጥሮ በከፍተኛ የሥራ ኃላፊነት ላይ ለተወሰነ ጊዜ ካገለገለ በኋላ ወደ አሜሪካን አገር ተዛውሮ በተመላላይ የሥራ ዘርፍ ላይ ተመድቦ እንዲሠራ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘና ሙሉ ስምምነት ከተደረሰ ለተወሰነ ዓመት የሚሰጥ ነው። ለቤተሰቦቹ ለመሥራት የማያስችል L-2 የተሰኘ ቪዛ ይሰጣቸዋል።

E-1, E-2 የተሰኙት የቪዛ ዓይነቶች፤ በአሜሪካንና በወዳጅ አገሮች መካከል ባለ የንግድ ስምምነት መሠረት፤ ግለሰቦች ወደ አሜሪካን አገር

ገብተው አንድ ድርጅት ለማስተዳደር፤ ወይም ባለሀብት የሆኑ ግለሰቦች አሜሪካን ውስጥ ድርጅት አቋቁመው ለመምራት፤ ሠራተኛ ቀጥረው ለማሠራት በማቀድ እስክንቤተሰቦቻቸው ሲገቡ የሚሰጡ ናቸው።

K-1 የተባለው ሺዛ ዜግነታቸው አሜሪካዊ የሆኑ ግለሰቦች፤ ከሌላ አገር ዜጋ ጋር በወዳጅነት ለተወሰኑ ዓመታት አብረው ቆይተው አሜሪካን ገብተው በዘጠና ቀናት ውስጥ ጋሽቻ ፈጽመው ለመኖር ዕቅድ ላላቸው ፍቅረኞች አሜሪካዊ ዜግነት ለሌለው የሚሰጥ የመኖሪያ ፈቃድ ነው።

P-1, P-2 የተሰኙት የሺዛ ዓይነቶች፤ በሠዓሊነት፤ በሙዚቀኝነት፤ በስፖርት በዓል ላይ ተካፍለው ለሚመለሱ ግለሰቦች የሚሰጡ የአጭር ጊዜ ቆይታ ፈቃድ ናቸው።

C-1 የተሰኘው ሺዛ፤ አንድ ግለሰብ የአሜሪካን ድርጅቶች ንብረት በሆኑ መጓጓዣዎች አማካይነት የትራንስፖርት ልውውጥ ወይም በተለምዶ አነጋገር ትራንዚት ለማድረግ ለሚጠይቁ የውጭ ዜጋ ተላላፊ መንገደኞች የሚሰጥ የመግቢያ ፈቃድ ነው።

R-1 የተባለው ሺዛ የተሰጠው ግለሰብ የቤተክርስቲያን አገልግሎት በማበርከት ለተወሰኑ ዓመታት በአሜሪካን ለመኖር ይችላል። ግለሰቡ በሙያው ለተወሰነ ጊዜ ያገለገለና ሃይማኖት ነክ በሆኑ መሥሪያ ቤቶች ውስጥ አባል የሆነ መሆን አለበት። ለቤተሰቡ ደግሞ R-2 የተሰኘ የመግቢያ ፈቃድ ይሰጣቸዋል።

አንድ ሰው ወደ አሜሪካን አገር ሲገባ፤ በአይሮፕላን ማረፊያዎች፤ በአውራ መንገድ ኬላዎችና በባሕር በር ወደቦች ላይ በኢሚግሬሽን ጽሕፈት ቤት፤ ወይም መንግሥት ለዚህ ተግባር መድቦ ባስቀመጣቸው ሠራተኞች አማካይነት የሚሰጠው I-94 የተባለው ካርድ መንገደኛው በሕጋዊ መንገድ ወደ አገር ውስጥ ለመግባቱ የመለያ ወረቀቱ ሲሆን፤ ግለሰቡ ከአገር በሚወጣበት ጊዜ ካርዱን የመመለስ ግዴታ አለበት። የካርዱ መጥፋት በግለሰቡ ላይ አንዳንድ የአፈጻጸም ችግሮች ሊያስከትልበት ይችላል።

ድንገተኛ አደጋ

በሕዝብና በማኅበራዊ ተቋማት ላይ ያልታሰበ የቤት ቃጠሎ፤ ጉርፍ፤ የመኪና አደጋ ሊደርስ ይችላል። እነዚህ አደጋዎች ሰዎችን ከፍተኛ ጭንቀት ላይ የሚጥሉ፤ ለአካል ስንኩልንት የሚዳርጉ፤ ከሰውነት ተራ የሚያወጡ፤ ከሞቀ ኑሮ የሚያፈናቅሉና ለሞት የሚያበቁ ናቸው።

ለዚህ ርዕስ ድጋፍ እንዲሆንን በቅርብ ጊዜ በሕዝብ ላይ የደረሱትን አደጋዎች በዋቢነት እንጠቅሳለን። በአሜሪካን አገር የእሳት ቃጠሎና የመኪና አደጋ የሰውን ሕይወት በአጭር የሚቀጩ፤ ከመደበኛው የሰው ኑሮ ውጭ የሚያደርጉና የሕዝብ ንብረት የሚያወድሙ ከሆኑ የአደጋ ዓይነቶች መካከል በቀድሞትነት ደረጃ ላይ ተመዝግበው ይገኛሉ። አደጋዎቹንም ለመቀነስ እያንዳንዱ ሰው የሚቻለውን ቅድመ ጥንቃቄና የመከላከያ ዝግጅት በማድረግ ላይ ይገኛል። ስቴቶቹም የአደጋ መከላከያ መሣሪያዎቻቸውን ዘመናዊ ለማድረግና በሥራ ላይ የተሰለፈውን የሰው ኃይል ችሎታ ለማሳደግ ከፍተኛ ጥረት በማድረግ ላይ ይገኛሉ።

በአሜሪካን አገር የቤት ቃጠሎ በየቀኑ ሳይታሰብ የሚደርስ አደጋ በመሆኑ፤ ሕዝቡ ከፍተኛ የሆነ ጥንቃቄ የሚወስድበት ጉዳይ ነው። የእሳት ቃጠሎ አደጋ የሚነሳው ከግለሰቦች ጥንቃቄ ማነስ፤ ከመብረቅ ኃይል መውደቅ፤ ከምድጃዎች አጠቃቀም ጉድለት፤ አልፎ አልፎም ከተንኮለኞች ድርጊት ሊሆን ይችላል። ከአንድ ቤት የተነሳው የእሳት ቃጠሎ በአካባቢው ያለውን የነዋሪዎች ቤትና ንብረት አውድሞ፤ የሰውን ሕይወት አጥፍቶ የሚያልፍ መሆኑ ብዙ ጊዜ የሚታይ ከስተት ነው። የቤት ቃጠሎ ከአንድ ስፍራ በሚነሳበት ጊዜ፤ እሳቱ ወደ ሌላ ቦታ እንዳይዛመት ለመግታት

መንግሥት ከቀየረው ልዩ ልዩ የመከላከያ ዘዴዎች መካከል ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

የእሳት ቃጠሎ ሲነሣ በፍጥነት ከሰፍራው ደርሰው አደጋውን ለመከላከል የሚችሉ በእሳት ቃጠሎ ማጭነት የሠለጠኑ ሠራተኞችና የተሟላ መሣሪያ የያዙ ተሽከርካሪዎች በየህክምና ተደራጅተው በተጠንቀቅ ላይ እንዲገኙ ተደርጓል። የእሳት አደጋ ሠራተኞች የአደጋ ጥሪ እንደ ደረሰባቸው ቃጠሎው ከተነሣበት ሰፍራ እስከሚደርሱ ድረስ፤ የእሳቱ ፍጥነት ከቁጥጥር ውጭ ሆኖ በሰውና በንብረት ላይ ጉዳት እንዳያደርስ፤ ተሽከርካሪዎቹ የማያቋርጥ ድምፅ እያሰሙ በፍጥነት በሚሽከረከሩበት ጊዜ፤ ማንኛውም አሽከርካሪና የእግር መንገደኛ መንገዱን ለቅቆ የእሳት አደጋ መኪናዎቹን የማሳለፍ ግዴታ አለበት። ይህንን የአደጋ ሕግ የጣስ፤ ትብብር ያላሳየና ለእሳት አደጋ መከላከያ ተብለው በየሰፍራው የተተከሉትን የውኃ ኪላዎች (ቧንቧዎች) አገልግሎት የሚያሰናክል ድርጊት የፈጸመ ግለሰብ ወይም ድርጅት ከፍተኛ ቅጣት ይወሰንበታል።

በአደጋው ከቤት ንብረታቸው የተፈናቀሉ ግለሰቦች በድንጋጤ የተነሣ ከሚደርስባቸው ጭንቀት አዕምሮአቸው እንዲረጋጋ የሥነ ልቦና ምክርና ሙሉ የሕክምና ዕርዳታ፤ ጊዜያዊ መጠለያ፤ ልብስ፤ የቤት ዕቃ፤ ከቀረጥ ነፃ የሆነ የኑሮ መቋቋሚያ ገንዘብ፤ የምግብ ኩፖን፤ ከአሜሪካን ቀይ መስቀልና ከሰብአዊ አገልግሎት ድርጅቶች ዕርዳታ እንዲደርሳቸው ይደረጋል።

የእሳት ቃጠሎ ለመከላከልና ንብረት ለማዳን እንዲረዳ እሳት ወይም ኃይልኛ ጭስ ሲነሣ ድምፅ በማሰማት የሚያስጠነቅቅ መሣሪያ ባለንብረቶች በየቤቱ የውስጥ ጣራ ላይ እንዲያስገጥሙ፤ ታላላቅ ሕንፃዎችም ሊገዙ ከሌሎች ሪከት ኃይል ነፃ የሆነ መውጫ መውረጃ መሰላል «ደረጃ» እንዲኖራቸው ሕጉ

አጥብቆ ያስገድዳል። የመኖሪያ ፎቅ ቤቶችና ትላልቅ ሕንፃዎች የእሳት ቃጠሎ አደጋ ቢደርስባቸውና የማስጠንቀቂያ መሣሪያ የሌላቸው መሆኑ በባለሙያዎች ተመርምሮ ከተረጋገጠ፤ ቃጠሎ ለደረሰባቸው ባለንብረቶች የኢንፎርሬሽን ካሣ እንደማይከፍላቸውና በመንግሥትም በኩል የገንዘብ ቅጣት እንደሚጣልባቸው በሕግ ተደንግጓል። በተጨማሪም እሳቱ የተነሣበት ቤት ነዋሪዎች የእሳት ቃጠሎ መነሣቱን በእሳት ቃጠሎው ሊጎዱ ለሚችሉ አጎራባች ነዋሪዎች በተቻለ ፍጥነት የማሳወቅ ግዴታ አለባቸው።

ከላይ ለናሙና ያህል በጠቀስናቸው ድንገተኛ አደጋዎች ምክንያት ብዙ ሰዎች ከኑሮ ይፈናቀላሉ፤ ኑሮአቸውን እንደ ነበረ መልሶ ለማቋቋም ጊዜ ይወስድባቸዋል። ከዚህም ሌላ አደጋዎቹ ለሰው ሕይወት መጥፋት ምክንያት ስለሚሆኑ፤ አደጋውን በጊዜ መከላከል እንዲቻል ለሕዝቡ ትምህርታዊ ገለጻ በየወቅቱ ይሰጣል። ለሕይወትና ለቋሚ ንብረት የዋሰትና ኢንፎርሬሽን፤ ከፍተኛ ዋጋ ለሚያወጡ ዕንቁ ጌጣጌጦች፤ ጥሬ ገንዘብና ሰነዶች በእሳት ሊቃጠሉ በማይችሉ የብረት ሣጥኖች በባንክ ወይም በቤት ውስጥ መቀመጥ እንዳለባቸው ምክርና ማስጠንቀቂያ ይሰጣል።

ለእሳት አደጋ ተሽከርካሪዎች የመተላለፍ ቅድሚያ እንዲሰጣቸው በሚያዘው አዋጅ ውስጥ በመካተት የሰው ሕይወትና ንብረት አድን ተግባር ላይ ተሰማርተው ለሕዝብ አገልግሎት እንዲሰጡ የአምቡላስና የፖሊስ ተሽከርካሪዎች ኃላፊነት ተጥሎባቸዋል። የእነዚህ ተቋማት ተሽከርካሪዎች፤ ግለሰቦች በድንገት በጠና ሲታመሙና ከባድ የመቁሰል አደጋ ሲደርስባቸው የሕክምና ዕርዳታ እንዲደረግላቸው ወደ አቅርቦያው ሆስፒታሎችና ከሊኒኮች በፍጥነት ያደርሳሉ። እንዲሁም በአነስተኛ ዋጋ ሕክምና ለሕዝብ ለመስጠት በመንግሥት ሥር በሚተዳዳሩ ከሊኒኮችና ሆስፒታሎች ሕሙ

ማን የሕክምና ዕርዳታ ለማግኘት በትንሹ አራት ሰዓት ያህል ተራ ስለሚ ያስጠብቁ፤ ሕሙማን ወደ ግል ክሊኒክች መሄድን ይመርጣሉ። ሆኖም ሕመም ያልጠናባቸውና የተጣበበ ጊዜ ያላቸው አንዳንድ ግለሰቦች በፍጥነት በሐኪም ታይተው ለመመለስ ሲሉ አምቡላንስ እየተከራዩ በድንገተኛ ሕመም ስም ሕገ ወጥ ተግባር የሚፈጽሙ እንዳሉ ይነገራል።

አደጋን በተመለከተ እንደ ዓይነተኛ ምሳሌ ሊጠቀስ የሚችለው፤ እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር መስከረም 11 ቀን 2001 የዓለም ንግድ ማዕከል በሆኑት መንትያ ሕንፃዎች ላይ የተከሰከሱት የሕዝብ ማመላለሻ አይ ሮፕላኖች ጉዳይ ነው። ይህ ጥቃት በደረሰ ጊዜ በነፍስ አድን ተግባር ላይ የተሰለፈው የእሳት አደጋ ግብረ ኃይል፤ የአንቡላንስና የከተማ ፖሊስ ኃይል ባልደረቦች ከፍተኛ ተሳትፎ አድርገው በሕንፃዎቹ ውስጥ የነበሩ ሰዎችን ሕይወት የማትረፍ፤ ቁስለኛውንና ሕይወቱ ያለፈውን ወደ ሆስፒታል የማመላለስ ተግባራቸውን እንደ ተወጡ በመገናኛ ብዙሃን ተረጋግጧል።

የመስከረሙ ጥቃት

ስለ ጥቃቱ መድረስ በወቅቱ መገናኛ ብዙሃን በስፋት እንደገለጹት ከሆነ፤ የምራቅ ጠብታ ድምፅ ሊለዩ በሚችሉና በረቀቁ ኤሌክትሮኒክስ መሣሪያዎች በታጠረች አገር ውስጥ ይህንን የመሰለ አደጋ መድረስ መቻሉ የሚታመን ነገር አይደለም የሚል አስተያየት ሰንዛሪዎች በርካታ ናቸው። ይሁን እንጂ የአገር ጸጥታ ጉዳዮችን እንዲከታተል በአገር ውስጥ ጸጥታ አስከባሪ መሥሪያ ቤት የተመደበው ግብረ ኃይል፤ በሥራ ብዛት ተወጥሮ ለአገር ውስጥ ጸጥታ ጥበቃ የታሰበውን ያህል ትኩረት ሊሰጥ አልቻለም። ይህም በመሆኑ ተደፍሮ የማታውቀው አገር በተደራጁ አሸባሪዎች ኃይል በድንገት ልትደፈር ቻለች፤ ያልተከበረችውን ያህል ለመዋረድ በቃች። በዚህ ምክንያት አሜሪካን ከእንግዲህ ወዲያ እንደ ነበረችው አትሆንም እየተባለ በመገናኛ ብዙሃንና በቤተ መንግሥቱ ቃል አቀባይ ተደጋግሞ ከተነገረ ወዲህ፤ የኢኮኖሚና የፖለቲካ አሻጥር በየመልኩና በየስልቱ ይጋረጡባት ጀመር። ለአገር ጥቅም እኔ አሻል እኔ አሻል የሚለው የፖለቲካ ሽኩቻም ተፋፋመ፤ ሕግ በሕግ ላይ ነገሠ፤ ወደ አገር ውስጥ የሚገባውም የውጭ አገር ዜጋ ቁጥር ቀነሰ።

የኢሚግሬሽንን ሕግ በመተላለፍ የቆይታ ጊዜውን አራዝሞ በገሐድም ሆነ በድብቅ ተቀጥሮ እየሠራ ይኖር የነበረው የውጭ ዜጋ የበለጠ ሲደበቅ፤ የተጋለጠው ደግሞ ከአገር እንዲወጣ ተደረገ። ለቁጥጥር እንዲያመች ተማሪዎች ዩኒፎርም እንዲለብሱ ዝግጅቱ ተጣጧል። የእርስ በርስ መስላለል፤ አንዱ ሌላውን ማጋለጥ የተለመደ ነገር ሆነ። መደበኛው ሰላይ እንደ ባሕር አሸዋ በያለበት ተበተነ። አገር ወዳድ አርበኛ ሆኖ ለመታየት ሁሉም በየፊናው ጥረት ማድረጉን ያዘ። የጥቃቱ ውጤት ለኩባንያዎች መክሰር ምክንያት ሆኖ በመገኘቱ፤ በየስቴቱ በሚሊዮን የሚቆጠር ሠራተኛ

ከሥራ በመሰናበቱ የሥራ አጥ ድጋግ ከመንግሥት እጅ ተሰልፎ የሚቀበለው ሰው ቁጥር ከፍተኛ እየሆነ ሄደ። ባለሙያ የቢሮ ሠራተኛውም በተራ የጉልበት ሥራ ላይ በመሰማራት ኑሮውን ለማሸነፍ ጥረት ወደ ማድረጉ ገባ።

የሕዝብና የአገር ደገነነት ካልተረጋገጠ በሰላም መኖር ስለማይቻል፣ አገሪቱን ከአሸባሪዎች ጥቃት ለመጣበቅ የአገር ውስጥ የጸጥታ ጥበቃውን ለማጠናከር በአገር ውስጥ የሚንቀሳቀሱ አሸባሪዎችን እንዲከታተል አንድ ራሱን የቻለ መሥሪያ ቤት ማቋቋም አስፈለገ። በተለይም አይሮፕላኖች መጠለፋቸው ከታወቀና በጣም ዝቅ ብለው እየበረሩ ወደ ሕንፃዎች መቅረባቸው ከተረጋገጠ፣ በአየር መከላከያ ኃይል ተገድደው እንዲወርዱ መደረግ እንደሚኖርባቸው የሚያዝ ደንብ ወጣ። ትዕዛዙን ካልተቀበሉ በአየር ላይ እንዳሉ እንዲመቱ ሙሉ ሥልጣን ከመስከረም አሥራ አንዱ ጥቃት በኋላ ለተቋቋመው የአገር ውስጥ የጸጥታ ጥበቃ አስተዳደር ጽሕፈት ቤት ተሰጠ።

የአሜሪካን ሕዝብ በልዩ ልዩ የፖለቲካ አመለካከት እንዳይከፋፈል፣ ብሔራዊ ስሜት እንዲያደርበትና የአገሪቱን አንድነት እንዲያጠናክር ሆዱን አባብቶ፣ ጊዜውን፣ ገንዘቡን፣ ንብረቱን ካለ አንዳች ማመንታት መሥዋዕት እንዲያደርግ ግፊት ሲደረግበት ባጅቷል። ለዚህ ዓላምም በአንድ ልብ መሰለፉን ለውጭው ዓለም ለማሳወቅ የአገሪቱን ሰንደቅ ዓላማ በየቤቱ፣ በየመሥሪያ ቤቱና በየተሽከርካሪዎች ላይ እንዲያውለበልብ፣ በደረቱ ላይ ለጥፎ እንዲዘዋወር ቅስቀሳ ተካሂዷል። ሁሉም በተሰለፈበት ሙያ ጠንክሮ በመሥራት ለአገሩ ኢኮኖሚ አስተዋፅኦ እንዲያደርግ ቀጣይነት ያለው ማሳሰቢያ ተሰጥቷል። ከአደጋው ሕይወታቸው ተርፎ በሕይወትና ላይ ላሉትና የአገሩን ክብር ለማስጠበቅ በጦር ሜዳ ለሚዋደቀው ወታደር ሕይወት ማትረፈያ ደም ሕዝቡ እንዲለግስ ሲጠየቅ ሰንብቷል። በአደጋው ሕይወታቸው ላለፈ ቋሚ ወገኖች መርጃ የሚሆን የገንዘብ መዋጮ እንዲሰበሰብ፣ ሕዝቡ ባለው ትርፍ ጊዜ በየኮምዩኒቲው (በየቀበሌው) ዘማቹን ተከቶ ነፃ አገልግሎት እንዲያበረከት የውስጥ ቅስቀሳው በየቦታው ሲፋፋም ከርሟል። በአሜሪካን የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ኅብረተሰብም የገንዘብና የጉልበት አቅሙ የሚፈቅደውን በመለገስ ለብሔራዊው ጥሪ ተግባራዊነት አፋጣኝ ምላሽ ከመስጠት ወደኋላ አላለም።

ለሽብር ፈጣሪዎች የገንዘብ፣ የሥልጣን፣ የወታደርና የመሣሪያ ዕርዳታ ስጥቷል ተብሎ የተጠረጠረው የአፍጋንስታን የታሊባንን መንግሥት ከሥልጣን ለማውረድና በዚሁ መንግሥት ድጋፍ በአገሩ ውስጥ የሚንቀሳቀሰውን አልቃይዳ የተባለውን አሸባሪ ድርጅት አባላት ይዞ ለፍርድ ለማቅረብ በሚል ዓላማ አሜሪካን መጠነ ሰፊ ዘመቻ ማካሄድ ጀመረች። የዓለም ከአሸባሪዎች ነፃ መሆን አሜሪካንን ብቻ የሚጠቅም ሳይሆን፣ የመላው ሰላም ወዳድ አገሮች ጥቅምና ሰላም ይረጋገጣል የሚል መልእክት ማሰራጨት ያዘች። ስለዚህ አሸባሪዎች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ እንቅስቃሴ ያደርጉባቸዋል ተብለው የተመዘገቡ ስድሳ አገሮች፣ አሜሪካን ለምት ወስደው ማንኛውም እርምጃ ትብብራቸውን እንዲያሳዩ፣ አሸባሪዎችን አሳልፈው እንዲሰጡና ንብረታቸውን እንዲወርሱ አሳሰበች። በሐሳቡ የማይሰማሙ አገሮች ካሉ ከሰላም ወዳድ ዓለም አቀፍ አገሮች በተውጣጡ ወታደሮች አማካይነት በአፍጋንስታን ላይ የደረሰው ወታደራዊ ጥቃት፣ የዲፕሎማሲና የፖለቲካ ተጽዕኖ ሊደርስባቸው እንደሚችል በይፋ አስታወቀች። እነዚህ አገሮች በዲፕሎማሲና በኢኮኖሚ ግንኙነት ከዓለም እንደሚገለሉ አስታወቀች። የአሜሪካንን ሕዝብ በአገሩ እንዲኮራና መንፈሱ እንዲረጋጋ የወቅቱ ፕሬዚደንት ባገኙት መድረክ ሁሉ በኃይል ቃል የታጀበ ንግግር ያሰሙ ጀመር።

አገራችን ኢትዮጵያም አሸባሪዎች ይንቀሳቀሱባቸዋል ተብለው ስማቸው ከተጠቀሱት ስድሳ አገሮች መካከል አንዷ መሆንዋ ይፋ ሆነ። በአሸባሪዎች ከሚጠቁት አገሮች አንዷ መሆንዋን በመግለጽ፣ አሸባሪዎችን ከዓለም ገጽ ለማጥፋት በሚደረገው ዘመቻ ገደብ የሌለው ትብብር ለማድረግና አስፈላጊውን ድጋፍ ለመስጠት ሙሉ ፈቃደኝነትዋን ለአሜሪካን መንግሥትና ለቀሪው ዓለም ኅብረተሰብ በይፋ አሳወቀች። በዚሁ ጉዳይ ላይ ልዩ የሆነ ምክክር ለማድረግ በአሜሪካን መንግሥት በተዘጋጀው ስብሰባ ላይ እንዲሳተፉ ጥሪ ከደረሳቸው አገሮች መካከል ኢትዮጵያ አንዷ ለመሆን በቃች።

የአሜሪካንን ሕዝብ መንፈሱን በማረጋጋት፣ ካለአንዳች ፍርሐትና ሥጋት በፈለገው ስፍራ፣ ባስኘው ሰዓትና በመረጠው የሕዝብ ትራንስፖርት

አገልግሎት እንዲጠቀም ሰፊ ማሳሰቢያ ይሰጠው ጀመር። የሕዝቡን የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ የሚጠብቁ የደህንነት ሠራተኞች እንዲሰማሩ፤ ተጨማሪ የወንጀል መቆጣጠሪያ ካሜራዎች በየቦታው እንዲተክሉ፤ የአውሮፕላን አብራሪዎች ክፍል (ኮከረት) በሮች እንደሚጠናከሩ፤ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘም ፓይሎቶች መሣሪያ ታጥቀው እንዲሠሩ እንደሚደረግ፤ የአውሮፕላን ተሳፋሪዎች ዕቃዎች ከጦር መሣሪያና ጉዳት ሊያደርሱ ከሚችሉ ብረታ ብረቶች ነፃ መሆናቸውን ለማረጋገጥ በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት መግቢያ በር ላይ ጥብቅ ፍተሻ እንደሚደረግ፤ አውሮፕላን ማረፊያ ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ ሠራተኞች አሜሪካዊ ዜግነት ያላቸውና የመንግሥት መሥሪያ ቤት ቋሚ ሠራተኛ ብቻ እንደሚሆኑ የሚያረጋግጥ መመሪያ ተላላፊ። በየአውሮፕላን ማረፊያው የሚ ካሄደው ፍተሻ ጊዜ የሚወስድ በመሆኑ፤ ተሳፋሪዎች ቀደም ብለው በስፍራው በመገኘት ትዕግሥት የተሞላበት ትብብር እንዲያሳዩ ማብራሪያ ይሰጥ ጀመር።

በአሸባሪዎች ተገድደው በኒው ዮርክና በዋሽንግተን ዲሲ ከተሞች ሕንፃዎች ላይ እንዲከሰክሱ በተደረጉት አውሮፕላኖች የደረሰው ጥቃት ለጥቂት ኢትዮጵያውያን ሕይወት መጥፋት ምክንያት መሆኑ ታውቋል። አደጋውን ካደረሱት ግለሰቦች ጋር ግንኙነት አላቸው ተብለው የተጠረጠሩ ግለሰቦች አሰላ ተደርጎ እስከሚያዙ ድረስ ኪላዎች በመዘጋታቸው፤ በአገሪቱ አየር ክልል አውሮፕላኖች እንዳይበሩ በመታገዱ፤ በአውሮፕላን ማረፊያ ጣቢያዎች አካባቢ የትራንስፖርት አገልግሎት የሚሰጡ ታከሲዎች፤ ሱቆች፤ መሥሪያ ቤቶችና፤ ሆቴሎች የሥራ እንቅስቃሴ በከፍተኛ ደረጃ መቀዝቀዙ ለብዙ ኢትዮጵያውያን ከሥራ መቀነስና መሰናበት ምክንያት ሆኗል።

የአሜሪካን ዜግነት በሌላቸው የውጭ አገር ዜጎች ላይ ጥብቅ ቁጥጥር እንዲካሄድ ከኢሚግሬሽን በተላለፈው አዲስ የውስጥ መመሪያ ምክንያት፤ ለአገሪቱ የሚያስፈልጓት ልዩ ልዩ የቴክኖሎጂ ሙያ ያላቸው የውጭ ዜጎች በኮንትራት ወደ አገር ውስጥ እያስገቡ በሚያሠሩ መሥሪያ ቤቶችና ድርጅቶች ላይ እንቅፋት በመፍጠሩ፤ በአዳዲስ ቴክኖሎጂ አመጣሽ መሣሪያ

ዎች አማካይነት ሥራን በማቀላጠፍ በዓለም ገበያ ላይ ግንባር ቀደም ሆኖ ለመገኘት ባለመቻሉ፤ የአሜሪካን የኢኮኖሚ ዕድገት እንደሚገታ የምጣኔ ሀብት ባለሙያዎች መተንበያቸው አልቀረም። በአየር በረራ አገልግሎት ላይ የተሰለፉ እንዲሰትሪዎችም የሕዝቡንና የአገሪቱን ደህንነት ለመጠበቅ መንግሥት ያወጣውን አዲስ የጥበቃ ደንብ በተግባር ላይ በማዋል ለደንበኞች የተፋጠነ አገልግሎት ለመስጠት ሂደቱ ዳተኛ ስለሚሆን፤ ገቢያቸው እንደሚያሸቅላቁል በመረዳታቸው ሥጋታቸው ከባድ መሆኑ አልቀረም። ሁኔታው እስከሚጣራ ድረስ መሥሪያ ቤቶች ለተወሰነ ጊዜ በመዘጋታቸው፤ የአየር ማንጓዣ ድርጅቶች ዕለታዊ ገቢ በመቀነሱ፤ ለዚህ ማካካሻ የሚሆን ገንዘብ መንግሥት በድጎማ መልክ መስጠት አለበት በሚል የቀረበው ጥያቄ አጥጋቢ መልስ አግኝቶ የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ዘርፉ ቀስ በቀስ ለሕዝብ የሚሰጠውን አገልግሎት መቀጠል ችሏል።

ከዚህም ሌላ፤ የደረሰው ጥቃት በአገሪቱ ውስጥ በሚኖሩ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች፤ የእንግሊዘኛ ቋንቋ አካላትፈው በሚናገሩ የውጭ አገር ዜጎችና ስደተኞች ላይ ጥላቻን፤ በጥርጣሬና በዓይነ ቁራኛ መታየትን አስከትሎባቸዋል። በዚሁ ምክንያት በጥርጣሬ ተይዘው ወህኒ ቤት የወረዱ፤ ድብደባና ግድያ የተፈጸመባቸው፤ ከአገር እንዲወጡ የተደረጉ ግለሰቦች በርካታ ናቸው። በመሆኑም የውጭ አገር ዜጎች ከአገሬው ጋር እንደ ቀድሞው በቀላሉ ተዋሕደው አብሮ የመኖር ተስፋቸው ተመናምኖ የጎረጥ የመተያየት መንፈስ መንገሡን መገናኛ ብዙኀን በሰፊው አትተዋል።

ጥቃቱ በሕዝብ ላይ ያሰከተለው ችግር

የመስከረሙን ጥቃት ያደረሱት ለትምህርት አሜሪካን የገቡ ልጅ እግር አክራሪ የእስልምና ተከታይ የአረብ አገር ተወላጆች መሆናቸውን መንግሥት ለሕዝቡ በይፋ ማሳወቁ፤ በሕዝቡ ላይ ታላቅ ፍራቻ ሊያሳድር ችሏል። ሁኔታው በሕዝቡ መካከል የእርስ በርስ ግጭት እንዳያስነሣ ከፍተኛ ሥጋት ፈጥሮ ነበር። በተለይም በኒው ዮርክ ከተማ ውስጥ የሚኖሩ አይሁዶች አደጋው የተቃጣው በእኛ ላይ ነው በሚል እምነት አሜሪካን

በሚኖሩ አረቦችና የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ላይ የበቀል እርምጃ እንዳይወስዱ በመሠጋቱ፤ አደጋው የተሰነዘረው በመላው የአሜሪካን ሕዝብ ላይ መሆኑን ለማብራራትና ሥጋቱን ለማርገብ ጥረት ተደርጓል።

ጥቃቱ ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆችን ካለአሳዳጊ፤ ሚስትን ካለባል፤ ባልን ካለሚስት፤ ሕፃናትን ካለ አባትና እናት፤ አንዳንዶችንም የወደፊት የትዳር ጓደኞቻቸውን እስከማሳጣት በማድረሱ፤ ከአዕምሮ የማይጠፋ ከባድ ጋዘን በሕዝቡ ላይ አሳድሯል። በዕቅድ ተይዘው ከነበሩ ሥራዎች መካከል እንዲሰረዙ የተደረጉ የጉዞ ወኪሎች ጉብኝቶች፤ የአምራቾች፤ የምግብ አዘጋጆችና አቅራቢዎች፤ የባንኮች ውጥን ተግባራት ይገኙባቸዋል።

ጥቃቱ በደረሰበት ወቅት ነርሶችና ሐኪሞች በነፍስ እድን ሥራ፤ ሕግ አስከባሪው በጥበቃ፤ የእሳት አደጋና የአምቡላንስ ሠራተኞች የሞተውንና ቁስለኛውን በማጓጓዝ ሥራ ላይ ተወጥረው ሰንብተዋል። ሕይወቱ ላለፈው የፍታት፤ ሕይወቱ ለተረፈውና በድንጋጤ መንፈሱ ለታወከው የማረጋጋት፤ ለቆሰለው የመጀመሪያ ደረጃ ሕክምና በያቅጣጫው ተስጥቷል። አገሪቱ ለወደፊቱ ከተመላላይ ጥቃት እንድትጠበቅ፤ ሕዝቡ ከጭንቀቱ እንዲረጋጋ አስፈላጊው ጥረት ተደርጓል። ሕዝቡ በየአቅራቢያው ወደሚገኙ ጸሎት ቤቶች እየሄደ መጸለይ እንዲችል አብያተ ክርስቲያናት፤ መስጊዶችና ምክራቦች በራቸውን ከፍት እንዲያደርጉ ለሃይማኖት መሪዎች ከመንግሥት ማሳሰቢያ ሊቀርብ ችሏል።

ይህ በአሜሪካን ላይ በድንገት የደረሰው የአሸባሪዎች ጥቃት፤ መንግሥትና አብዛኛው ሕዝብ የሰይጣን መንገድ በመከተላቸው ከአምላክ የተላከ ቅጣት ነው፤ ሕዝቡ ይህንን ሁኔታ ተረድቶ ከዓለማዊ ኑሮ ይበልጥ ለመንፈሳዊ ሕይወቱ ትኩረት እንዲሰጥ ማስጠንቀቂያ ነው። በማለት አንዳንድ የሃይማኖት መሪዎችና ሰባኪዎች አስተያየት ሲሰነዝሩ ተደምጠዋል። ሃይማኖትና ፖለቲካ ከተጣመሩ ሕዝቡ ሙሉ ትኩረቱን

በሃይማኖት ላይ ሊያደርግ አይችልም ይሉ የነበሩ አከራሪ የሃይማኖት አስተማሪዎች፤ ከመንግሥት የተላለፈውን መመሪያ ተግባራዊ በማድረግ ረገድ ቀዳሚውን ቦታ ይዘው በወታደር ልብስ ከእራስ እስከ እግራቸው ተጉናጽፈው የጸሎት ፕሮግራሞቻቸውን ሲያካሄዱ ተስተውለዋል።

ጥቃቱ ባስቆጣቸው አሜሪካኖችና በእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች መካከል በተፈጠሩ አምባገነኖች ምክንያት፤ በመስጊዶችና በግለሰቦች ላይ ጉዳት መድረሱ በመሰማቱ፤ አሜሪካን የሚኖሩ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ወንዱ ቆቡን አድርጎ፤ ረጅም ልብሱን ለብሶ፤ ሴቷ ጥቁር ቀሚሷን ለብሳና ፊቷን ተከናንባ በከተማው ውስጥ ከመዘዋወር ተቆጥበው ነበር። በመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች የሚካሄደው የብቀላና የአጥፍተህ ጥፋ ፍልሚያ ወደ አሜሪካን እንዳይዛመት በመሥጋት የአገር ውስጥ ጸጥታ ጥበቃው ከወትሮው በተለየ መንገድ እንዲጠናከር ተደርጓል።

አሜሪካን ጸጥታን ለማደፍረስና ልማትን ለማደናቀፍ የሚችል ከአሸባሪዎች እቅም የላቀ የተሟላ ኃይል እንዳላት አሸባሪው ወገን የተረዳው ስለማይመስል፤ ለአሸባሪዎች የገንዘብና የማቴሪያል ዕርዳታ ለሚሰጡ፤ መጠጊያ ሆነው ለሚያፍሩ አገሮችና ሰላም ለማይፈልጉ ኃይሎች የማይረሳ ትምህርት ለመስጠት ወታደራዊ ክንዲን እንዲቀምሱ ለማድረግ ከመወሰን አልተቆጠበችም። አሸባሪዎች ይህንን ኢሰብአዊ ድርጊት የፈጸሙት ከዕውቀት ማነስ፤ በራስ ካለመተማመን፤ ከሽብር መንዛት ሌላ አማራጭ የሌለ እየመሰላቸው በመሆኑ፤ ፍቅር በተላበሰ ዘዴ ግንኙነት መመሥረት፤ ሕግ የለሾችን ከአጥፊነት ወደ አልሚነት በማሸጋገር የተሻለ ዓለም እንዳለ ማስረዳትና ማስተማር ይቻላል የሚለው መርሕ አሜሪካን ልትከተለው ያቀደችው ሌላው አቅጣጫ መሆኑን የዓለም ሕዝብ እንዲረዳላት ጥረት በማድረግ ላይ ትገኛለች።

አሜሪካን ከልዩ ልዩ አገሮች ተሰድዶ በመጣ፤ ልዩ ልዩ ቋንቋ፤ ዘር፤ ባህል፤ ሃይማኖት ባለው፤ ጥቂር፤ ነጭ፤ ቀይ፤ ጠይም፤ ቢሜ የቆዳ ቀለም በተላበሰ ሕዝብ የተሞላች አገር ናት። የአመለካከትና የኑሮ ደረጃ ልዩነት፤ የእርስ በእርስ አለመተማመን፤ መፈራራትና የጉራጥ መተያየት የሚንጸባረቅባት አገር ብትሆንም፤ ቅመስከረሙ የአሸባሪዎች ጥቃት በኋላ በሕዝቡ መካከል የተፈጠረው አሉታዊ ሁኔታ እየባሰበት በመሄድ ላይ ያለ መሆኑ በግልጽ ታይቷል። ይህ ስሜት በታዲያ ወጣቶች አዕምሮ ውስጥ ተቀርጾ ከትውልድ ወደ ትውልድ እንዳይሸጋገር ከወዲሁ የሚወገድበትን መሠረት ለመጣል፤ በወላጆችና በአስተማሪዎች መወሰድ ስለሚገባቸው ቅድመ ጥንቃቄዎች፤ መስጠት ስላለባቸው መረጃዎች፤ የወቅቱ የአገሪቱ ፕሬዚደንት ባለቤት፤ ወይዘሮ ሎራ ቡሽ በአንድ የመንግሥት ትምህርት ቤት በመገኘት ለተጋበዙ ሕፃናት፤ ለወላጆችና ጥሪ ለተደረገላቸው እንግዶች በግንባር ቀደምነት ገለጻ በመስጠት ምላሴ ሆነዋል።

በአይሮፕላን ከቦታ ቦታ፤ ከአገር አገር በአጭር ጊዜ ውስጥ እየተዘዋወሩ ሥራቸውን ያከናውኑ የነበሩ ግለሰቦች፤ ለጊዜው አይሮፕላን ከመጠቀም መቆጠባቸው፤ ሌሎችም የአይሮፕላን ጉዞ ወደማያስፈልግበት የሥራ ዘርፍ ተዛውረው ወደ መሥራት አዘንብለዋል። ባለሀብቶችም የአገር ውስጥ ጸጥታው የመረጋጋት መልክ እስከሚያሳይበት ጊዜ ድረስ ገንዘባቸውን በአክሲዮን ሽያጭ ላይ ከማፍሰስ ተቆጥበው ጥሪታቸውን በፈለጉ ጊዜ ማግኘት በሚችሉበት ቋሚ ንብረትና ዕንቁዎች ላይ ማዋልን መርጠዋል። በአውሮፕላን ማረፊያ ውስጥ ተቀጥረው ይተዳዳሩ የነበሩ ሠራተኞች የጸጥታ ጠባቂዎች ክትትል ስለ በዛባቸው፤ «ሙሉ ነፃነት ተሰምቶን ልንሠራ አልቻልንም» በማለት በፈቃዳቸው ሥራቸውን እየለቀቁ ሌላ ሥራ ፍለጋ ላይ የተሰማሩ መሆናቸው ተዘግቧል።

ጠቅላላው የአሜሪካን ሕዝብ ያልጠበቀው ጥቃት ካደረሰበት ድንጋጤና ጭንቀት ሳይላቀቅ፤ አንትራክስ የተባለ ፈንጣጣ፤ የቆዳ በሽታ፤ ወጣና ክባድ

ጉንፋን መሰል በሽታ የሚያሲዝ ዱቄት መሰል ብናኝ ኬሚካል በፖስታ ቤት በኩል ይላክ ጀመር። በአንትራክስ ጠንቅ አንዳንድ ግለሰቦችና ባለሥልጣናት በሕመም ከመለከፋቸውም በላይ፤ ጥቂት ሰዎች ለሞት አደጋ ሊጋለጡ ችለዋል። ከዚህም የተነሣ በሽታው በተከሰተበት አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች የጤና ምርመራ እንዲያካሂዱና ለጥንቃቄ የመከላከያ መድኃኒት እንዲወስዱ በሐኪሞች መነገሩ በሕዝቡ ዘንድ ተጨማሪ ፍርሐትና ጭንቀት አስከትሏል።

የአሸባሪነትን ተልዕኮ ለመፈጸም አሜሪካን ገብተው ላደፈጡ ቡድኖች፤ የአገር ውስጥ ተባባሪዎቻቸው እነማን እንደሆኑ፤ የት አካባቢ እንደሚኖሩ ተከታትሎ ለመያዝ የሚያስችል አዲስ መመሪያ ወጥቶ በተግባር ላይ ውሏል። በአሸባሪነት ተግባር የተጠረጠሩትን ግለሰቦች ይዞ ካለፍርድ ቢያንስ ለሰባት ቀን በምርመራ ላይ ለማቆየት፤ የመኖሪያ ቤታቸውን ያለ ፍርድ ቤት ትእዛዝ ለመፈተሽ፤ የየቀኑን እንቅስቃሴያቸውን ለመቆጣጠር፤ የስልክና የኮምፒውተር መሥመራቸውን ጠልፎ ለማዳመጥ የሚያስችል ሙሉ ሥልጣን ለሕግ አስከባሪዎችና ለኢሚግሬሽን ሠራተኞች ተሰጥቷል። የሕጉ ገደብ የለሽ መሆን በሕጋዊ መንገድ አሜሪካን ገብተው የሚኖሩትን ሰላማዊ የእስልምና ተከታዮችን፤ የአሜሪካን ዜግነት ያላቸውን የአረብ አገር ተወላጆችንና ሠርቶ ለመኖር ፈቃድ ለማግኘት የሚጣጣሩትን ሰላማዊ ግለሰቦችን መሠረታዊ የሰው ልጆች መብት የሚፃረር መሆኑ ከፍተኛ ተቃውሞ አስከትሏል። በዚህ ምክንያት አዲስ የወጣው የኢሚግሬሽን ሕግ መሻሻል ይገባዋል ሲሉ የሰውን ልጅ መብት ለማስጠበቅ የቆሙ ግለሰቦችና ተቋማት የሰነዘሩት የተቃውሞ ድምፅ በመንግሥት በኩል ተቀባይነት ለማግኘቱ የተሰጠ ምላሽ አልነበረም።

አሸባሪዎች በበኩላቸው ከአሜሪካን ውጭ በሚኖሩ የአሜሪካን ዜጎች ላይ ጉዳት በማድረስ መበቀል ስላመጡ፤ በውጭ አገር የሚኖሩ አሜሪካኖች

ከፍተኛ ጥንቃቄ የተሞላበት የአኗኗር ዘዴ ለመቀየስ ተገድደዋል። አሜሪካንም የአሸባሪነት ተግባር ለመፈጸም በዓለም ላይ የተደራጁትን ሕገ ወጥ ተቋማትና ተከታዮቻቸውን ቁጥር ለማመንመን፤ ከተቻለም ጨርሶ ለማጥፋት መርሐ ግብር ነድፌአለሁ በማለት አቋሟን በዓለም ዙሪያ ይፋ ካደረገች በኋላ፤ በአሜሪካን የሚኖሩ የእስልምና እምነት ተከታይ አገር ዜጎች በጥርጣሬ ከያሉበት ታፍሰው ለምርመራ ተይዘዋል። በዚህ ሳቢያ ነግ በኔ በሚል ፍራቻ አሜሪካንን ለቅቀው ወደ ካናዳ እየተሰደዱ የፖለቲካ ጥገኝነት የሚጠይቁ፤ ወደ ትውልድ አገራቸው ለመመለስ ያሰቡና የቆረጡ የፓክስታን፤ የሕንድ፤ የሳውዲ አረቢያ፤ የሊቢያ፤ የአፍጋንስታን፤ የእንዶኒዥያ፤ የማሌዢያ፤ የሲንጋፖር አገር ዜጎች ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ መጨመሩን የአገሪቱ መገናኛ ብዙሃን ይፋ አድርገዋል።

አሜሪካን ጥቃቱ ከደረሰባት ወዲህ ብሔራዊ ጥቅሟን ለማስከበር በአገር ውስጥና ከአገር ውጭ ተግባራዊ እንዲሆን የነደፈችው የቁጥጥርና ወታደራዊ ፖሊሲዋን የበለጸጉት አገሮች ስላልተቀበሉት ከነባር ወዳጆቿ ጋር እስከ መቃቃር ደርሷል።

በአሁኑ ጊዜ በአሜሪካን አገር ለኑሮ የሚያገለግል ዕቅድ ነድፎ፤ ብሩህ ተስፋ አንግቦ የመንቀሳቀስ ዕድል በመመናመኑ፤ በአሜሪካን ያልተወለደ ሰደተኛና ጥገኛ ሰው ሁሉ፤ «ነገ ምን ይገጥመኝ ይሆን?» እያለ ከማሰባሰብ በቀር የተረጋጋ መንፈስ አይታይበትም።

የዛሬዬቱ አሜሪካን

እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር መስከረም 11 ቀን 2001 የደረሰው ጥቃት እንደ ዋነኛ ምክንያት ሆኖ ተነገረ እንጂ፤ የትናትናዋ አሜሪካን የፖለቲካ፤ የኢኮኖሚና የማኅበራዊ ኑሮ ፖሊሲ አመራሯን ለመለወጥ ዳር ዳር ስትል ነበር። ለዚህም ለውጥ በምክንያትነት የሚጠቀሰው የሶቭየት ኅብረት በዓለም ላይ የነበራትን ኃያልነት ማጣትዋ ነው። አጋጣሚውን በመጠቀም አሜሪካን ዓለምን በብቸኝነት ለመቆጣጠር ብዙ እንቅስቃሴ ከማድረግ ወደ ኋላ አላለችም። ለምሳሌ፤ እስራኤልን ለዘመናት በመደገፍዋ ብዙ ጠላቶችን ማፍራትዋ በገሐድ የታወቀ ጉዳይ ነው። በአሁኑ ጊዜ በአገር ውስጥ ከአሸባሪዎችና ከጦርነት በቀር ስለ ሌላ ነገር ማውራት እየቀነሰ ሄዷል። ይህም በመሆኑ የአገር ውስጥ የጸጥታ ጥበቃው ከምን ጊዜውም የበለጠ ተጠናክሮ በየማዕዘናቱ ባሉ የመግቢያና የመውጫ ኪሳሮች ላይ ፍተሻው የጠበቀና የተጓተተ ሆኖ፤ ሕግ አስከባሪዎች በሚጠሩበት ቦታ ሁሉ አፈንፋኝ ውሻ አይለያቸውም። ማንኛውም የሕግ መተላለፍ ከአሸባሪነት ድርጊት አንፃር መታየቱ የተለመደ የጥበቃ አሠራር ሆኗል።

በአሁኑ ጊዜ በቅድሚያ ከመንግሥት ፈቃድ ካልተገኘ በቀር በብዛት መሰባሰብ አጥብቆ ተከልክሏል። አሜሪካን ወታደሮቿን በዓለም ዙሪያ በብዛት ማሰለፏ ስላሳሰባት፤ ኃይሏን ለማጠናከር አዲስ የወታደር ምልመላ ፕሮግራም ማካሄዱን ተያይዛለች። ሆኖም በኢኮኖሚዋ መውደቅ የተነሣ ዕቅዷን ማሳካት እንደማትችል ስለ ገመተች፤ ወዳጅ የሆኑ አገሮች እንዲተባበሯት በመማጸን ላይ ብትሆንም፤ ሁሉም የውስጥ ችግር ስላለበት የተሳትፎው መጠን ውስን መሆኑ በተግባር እየታየ ነው።

ጦርነትንና አገር መገንባትን በአንድነት ማካሄድ ከሚያስከትለው ችግር የተነሣ በአገሪቱ ላይ ከምን ጊዜውም በላይ የኑሮ ውድነት ተከስቷል። ሁኔታው በባለ ሀብቶች ላይ ኪሣራ በማስከተሉ ሠራተኞቻቸውን አሰናብተው የድርጅቶቻቸውን በር ለመዝጋት የተገደዱ በርካታ ናቸው።

አንዳንድ ድርጅቶች ደግሞ ሥራቸውን በአነስተኛ በጀት ለመምራት በማቀድ አሠራራቸውን በአዲስ መልክ በማዋቀር ብዙ ሠራተኞችን አስናብተዋል። ከዚህም የተነሣ ሥራ ፈቱ ከመንግሥት ለተወሰነ ጊዜ የሚሰጠውን የኑሮ መደጎሚያ ተቀባይ ለመሆን በቅቷል።

መንግሥትም የወደቀውን ኢኮኖሚ እንዲያንሰራ ለማድረግ፣ የኑሮ ውድነቱን ለመቆጣጠርና በአገሪቱ በጠላቶች ላይ የተጀመረውን ማጥቃት ለመቀጠል ዕቅድ ነድፏል። ዕቅዱ ተግባራዊ ሆኖ ውጤት እስከሚያሳይ ድረስ፣ ባለሙያ የሆነው የሰው ኃይል ሥራ ፍለጋ ወደ ሌላው ዓለም ይሰደድ ይሆናል የሚል ፍራቻ በመንግሥት ላይ አሳድሯል።

በየጊዜው በተለያዩ መንገድ ወደ አገር ውስጥ ገብቶ ለመኖር ከውጭ የሚገባውም ሆነ የአገር ውስጡ ነዋሪ ቁጥር ከቀን ወደ ቀን እየጨመረ በመሄዱ፣ የአገሪቱ ሕዝብ ብዛት ከፍተኛ የሆነ ዕድገት አሳይቷል። ከዚህም የተነሣ ከውጭ የሚገባውም ሆነ በአገር ውስጥ የሚመረተው ሸቀጥ ዋጋ አሻቅቦ የኑሮ ውድነት ከመቼውም በላይ በማደጉ፣ ሕዝቡ ሁኔታውን ለመቋቋም እየተግተረተረ ይገኛል።

መንግሥት የፍጆታ ዕቃዎችን ዋጋ ሥርዓት በማስያዝ ረገድ አምራች፣ አቅራቢና ቸርቻሪ ኩባንያዎችን ለመቆጣጠር የሚያወጣቸው ደንቦችና መመሪያዎች ከአገሪቱ የግብይት እንቅስቃሴ ጋር ሊጣጣሙ ባለመቻላቸው ገቢያችን ዝቅ ብሏል። በሚል ሳቢያ አሠሪዎች በሠራተኞቻቸው ላይ በየምክንያቱ የጊዜያዊ ማስናበት እርምጃ ለመውሰድ በቅተዋል። በእነዚህና በሌሎች ምክንያቶች የተነሣ የሥራ ፈቱ ቁጥር ከመቼውም በላይ ጨምሯል። ከሥራ የተሰናበተውም ሥራ ፈልጎ ማግኘት ስለ ተሳነው የገቢ ምንጭ ሊያገኝ የሚችልባቸውን ትናንሽ ድርጅቶች እየከፈተ መተዳደር ጀምሯል። የጉዳና ተዳዳሪው ሕዝብም ካለወትሮው አድጎ መንግሥትን፣ ለእኩለነት ታጋይ ድርጅቶችን፣ የሕዝብ መብትና መሠረታዊ ፍላጎት አስከባሪ ተቋማትን ካልተጠበቀ ሥጋት ላይ በመጣሉ፣ ችግሩ የሚቀረፍበትን ሐሳብ የሚያመነጭ የመወያያ መድረኮች በየአቅጣጫው ለመከፈታቸው ምክንያት ሆኗል።

በአገሪቱ ላይ የደረሰው ችግር ያስከተለው መዘዝ ተዝናንቶ ይኖር የነበረውን ሕዝብ የገቢ ምንጭ አድርቆ ኑሮውን ለማሸነፍ ከማይችልበት ደረጃ አድርሶታል። ሁኔታው ለሕገ ወጥ ተግባራት መስፋፋት ዓይነተኛ ምክንያት ሆኗል። መሣሪያ የታጠቁ ግለሰቦች በሰላማዊው ነዋሪ ላይ የዝርፈያ፣ የንጥቂያ፣ የአፈና፣ የግድያና የጠሰፋ እርምጃ በመውሰድ ላይ ይገኛሉ። ድርጊቱ የአገር ውስጥ ጸጥታ አስከባሪዎችንና አስተዳዳሪዎችን ግራ አጋብቷቸዋል። ሕዝቡንም ወደ አለመተማመንና የጉራጥ ወደ መተያየት አድርሶታል።

በተቻለ መጠን የሕዝቡን ሥጋት ለመቀነስ የመለዩ ለባሹ ኃይልና የነጭ ለባሹ ቁጥር እንዲጨምር ተደርጓል። ከምን ጊዜውም በበለጠና በተደራጀ መልኩ በየቀኑ የሚፈጸመውን ወንጀል ተከታትሎ ለመቋቋም ጥረት እየተደረገ ይገኛል። በስቴቶች መካከል የከተማ ጸጥታ አስከባሪ ኃይሎች በውሕደት ወንጀል የበዛባቸውን ከተሞች ጸጥታ ለማስከበርና የሕዝቡን አብሮ የመኖር ሥርዓት ለማጠናከር የሚያስችላቸው ዕቅድ ወጥቶ የሥራ ማስኬጃውንም በጀት ማሳደግ አስፈላጊነት አለ።

ጸጥታ አስከባሪዎች ወንጀላቸውን ለፍርድ አቅርበው ካለወሰኑ በኋላ የሚታገሩባቸው ወህኒ ቤቶች ከመጥበባቸውም ሌላ፣ በወንጀል ላይ ወንጀል መፈጸሚያ ቦታ ሆነው መገኘታቸው እንደ ተገመተው ቁጥጥሩን አመች ሊያደርገው አልቻለም። ከዚህም በተጨማሪ፣ ከወህኒ ቤቶች እያመለጠ የሚወጣውን እሥረኛ አድኖ መያዝ ባለመቻሉ፣ እሥረኛ ሲያመልጥ አደገኛነቱን ሕዝቡ እንዲያውቀው በማድረግ በየአካባቢው ሲዘዋወር በሚታይበት ጊዜ ለጸጥታ አስከባሪዎች ጥቆማ እንዲደረግ፣ ወንጀላቸውን ሲረዳ የተገኘ በሕግ እንደሚጠየቅ በማስገንዘብ የአምላጮችን ፎቶግራፍ በየቦታው በግልጽ በሚታይ ሰሌዳ ላይ በመለጠፍ የሕዝብ ዕርዳታ ከመማጸን ደረጃ ላይ ተደርሷል።

የወህኒ ቤቶችን ጥበት ለማቅለልና የቀለብ ወጪን ለመቀነስ፣ ልዩ ልዩ ዘዴዎች በሥራ ላይ እየዋሉ ናቸው። ለምሳሌ፣ በወህኒ ቤት ቆይታው ጊዜ መልካም ምግባር ያሳየውን ወንጀለኛ እንቅስቃሴውን በኤሌክትሮኒክስ

መሣሪያ ለመቆጣጠር እንዲያመች እሥረኛው አካል ላይ ረቂቅ መሣሪያ ለጥፎ የራሱ መኖሪያ ቤት እያደረ ቀን ቀን ወደ ወህኒ ቤት እንዲመለስ ይደረጋል። ገሚሱን በግል በተቋቋሙ ወህኒ በቶች ውስጥ እየኖሩ የቅጣት ጊዜአቸውን እንዲጨርሱ የሚደረግበት ዘዴ ተፈጥሮ ውጤት ማስገኘቱን የፖሊስ መረጃዎች ያመለክታሉ።

በጸጥታ አስከባሪነት ሥራ ላይ የተሰለፈው የሰው ኃይል በሥራ ገበታው ላይ እያለ ግድያ፣ የአካል ጉዳትና በቤተሰቡ ላይ ማስፈራራት እየደረሰ በመሄዱ ተግባሩን እንደ ተጠበቀው ማከናወን አልቻለም። ስለዚህ ፖሊስ አንድን ሰው ለጥያቄ መንገድ ላይ ሲያቆመው ተጠያቂው ግለሰብ መተባበር ይጠበቅበታል። መሣሪያ ይዞ ከተገኘም ያስቆመው የጸጥታ አስከባሪ ወዲያውኑ ሕጋዊ እርምጃ መውሰድ እንደሚችል ገደብ የለሽ ሥልጣን ተሰጥቶታል።

የፖሊስ ኃይሉ ጥንድ ጥንድ እየሆነ በእግር፣ በፈረስ፣ በብስክሌት፣ በሞተር ብስክሌትና በመኪና እየተዘዋወረ ከተሞችን እንዲጠብቅ ተደርጓል። በተጨማሪም ወንጀል ፈጽመው የሚሸኙ ወንጀለኞችን አሳድዶ ለመያዝ በየብስና በአየር አሰሳ ሲካሄድ ሕዝቡ ከአካባቢው እንዲርቅ ይነገራል።

የወንጀል ዓይነቶች እየረቀቁ በመሄዳቸው ባለመደብሮችና ባንክ ቤቶች ገንዘብ ተቀባይና ከፋይ ሠራተኞቻቸውን ጥይት ከማይበላው መስተዋት በስተጀርባ እንዲሠሩ፣ ተጨማሪ የጥበቃ ሠራተኞች እንዲቀጠሩና እንቅስቃሴ ተቆጣጣሪ ካሜራዎች በየማዕዘኑ እንዲተክሉ ተደርጓል። የጸጥታ ችግሩ አስጊ በመሆኑ ፖሊሶች ትርፍ ጊዜ እንዲሠሩ ዕድል ስላጋጠማቸው ገቢያቸው በከፍተኛ ደረጃ አድጓል።

ከላይ የተጠቀሱት የጥበቃ ዘዴዎች በሥራ ላይ ውለውም ወንጀለኛውንና የአደንዛዥ ዕዕ አስተላላፊውን ለመግታት በማዳገቱ፣ በአገራባች አገሮች በኩል እያሳበረ ካለቪዛ ተደብቆ የሚገባውን የውጭ ዜጋ ለመቆጣጠር የድንበር ኬላ ጠባቂዎች ቁጥር ጨምሯል። ወንጀል በበዛባቸው አካባቢዎች ነጭ ለባሾች ተመድበው እንዲኖሩ፣ የፖሊስ መኪኖች

በየማዕዘኑ ቆመው እንዲታዩ፣ በሕዝብ መኖሪያ አፓርትማዎችና በትላልቅ ሕንፃዎች ውስጥ የፖሊስ ቅርንጫፍ ጽሕፈት ቤቶች እንዲከፈቱ ተደርገዋል። ከየአካባቢው ለተውጣጡ ግለሰቦች የአጠባበቅና የመረጃ ልውውጥ ስልት ትምህርት በመስጠት በታላላቅ ሆቴሎችና በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች፣ በሕዝብ ትራንስፖርት መኖሪያና የቀሪስት ማዕከላት በሆኑ ስፍራዎች በሕዝብ አስተናባሪነት ሽፋን ተሰልፈው የአገሪቱን የውስጥ ጸጥታ ጥበቃ የሚያጠናክሩበት አመቺ ሁኔታ ተፈጥሯል። አሸባሪዎች በዚህ ቦታና ጊዜ አደጋ ይጥሉ ይሆናል የሚል የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ መነገር በመቻሉ፣ የአሜሪካን ሕዝብ ከወትሮው በበለጠ ሐሳብ ላይ ለመውደቅ በቅቶ የመኖር ትርጉሙ እየጠፋው በመሄድ ላይ ይገኛል።

የአገር ውስጥ የሕዝብ ደኅንነት ጥበቃው መጠናከር በኢትዮጵያውያን ላይ ምን ችግር አስከተለ? ለሚለው ጥያቄ፣ እንኳን በአሜሪካን በሚኖረው ይቅርና በአገር ቤት ውስጥም በሚኖረው ሕዝብ ላይ ሥጋቱ ሊገጸባረቅ ችሏል ማለት ያስደፍራል። አዲስ የታወጁት የውጭ አገር ዜጎችን መቆጣጠሪያ ደንቦች፣ በተለይ ዜግነታቸውን ላልለወጡ ኢትዮጵያውያን ዝቅ ብለው በተጠቀሱት ምክንያቶች ችግር አስከትለዋል።

አንደኛ፣ አሸባሪዎች ካደረሱት ጥቃት በኋላ በተለያዩ ምክንያት ወደ አሜሪካን የሚገቡ የአረብ አገር ተወላጆች በዓለም አቀፍ መግቢያ ኬላዎች ላይ ፎቶግራፍ እየተነሡና የጣት አሻራ እየሰጡ እንዲገቡ የሚል ሕግ የኢሚግሬሽን መሥሪያ ቤት አውጥቷል። ከዚህ የተነሣ የአልቃኢዳ ባልደረቦች ሽከተው ወደ አፍሪቃ አገሮች ገብተዋል የሚል መረጃ በስፋት በመሰራጨቱ፣ ወደ አሜሪካን በሚገቡ ኢትዮጵያውያንም ላይ ሕጉ እንዲሠራ መደረጉን በቅርቡ ከኢትዮጵያ ከመጡ ወገኖች ለመረዳት ተችሏል። አሸባሪዎችን ከአፍሪቃ አገሮች ለማጥፋት አሜሪካን ለምታካሂደው ዘመቻ ሙሉ ትብብራቸውን ከገለጹ አገሮች አንዷ ኢትዮጵያ በመሆኗ የአገራችን የጸጥታ ኃይሎች ካለ ክፍያ ተጨማሪ ሥራ ተጭኖባቸዋል።

ሁለተኛ፤ ሕጉ ከመውጣቱ በፊት ካለ ሥራ ፈቃድ ተቀጥረው እየሠሩ የሚኖሩትና ጉዳያችሁ አጥጋቢ አይደለም ተብለው ከአገር እንዲወጡ የተነገራቸው ወገኖች፤ ችግራቸው የሚቃለልበት መንገድ እስከሚያገኙ ድረስ በሕግ እየተከራከሩ ቆይታቸውን እንዳያራዝሙ አዲሱ ሕግ እንቅፋት ሆኖባቸዋል።

፤

ሦስተኛ፤ በአሜሪካን አይሮፕላኝ ማረፊያዎች ውስጥ የጥበቃ ሥራ ይሠሩ የነበሩ የአሜሪካን ዜግነት የሌላቸው ኢትዮጵያውያን ከሥራቸው እንዲባረሩ ተደርገዋል።

አራተኛ፤ አሸባሪዎች አሜሪካን አገር ገብተው ሊጠናከሩ የበቁት በቁጥጥር መላላት ምክንያት በመሆኑ የጸጥታ ጥበቃ ጽሕፈት ቤት ፈርሶ ሥራው በግል ድርጅቶች ይካሄድ የሚለው ሐሳብ የመንግሥትን ዓይነት-ልቦና ከሳብ ወዲህ አቤቱታዎች በአፋጣኝ መልስ ማግኘት በመጀመራቸው፤ ጉዳያቸው በእንጥልጥል ላይ በመሆኑ ምክንያት ጭንቀት ላይ ለነበሩ ኢትዮጵያውያን አፋጣኝ መልስ የሚያገኙበት ሁኔታ ተፈጥሯል።

የነፃነት ድምፅ

•

የነፃነት ግንዛቤ ከአገር አገር፤ ከሕዝብ ሕዝብ አንደየሁኔታው የተለያየ በመሆኑ፤ ትክክለኛውን ትርጉም ለመረዳት ያስቸግራል። ነፃነት የተባለውን አሳቤ መዝገብ ቃላት በአጭሩ ሲገልጽው፤ «የሰው ልጅ በአካል፤ በአዕምሮና በውስጣዊ ስሜቱ ሳይገደድ፤ የሌላውን ሰው የተፈጥሮ ነታነትም ሆነ ሕጋዊ መብት ሳይጋፋ፤ በጊዜና በቦታ ሳይወሰን መጻፍ፤ መናገር፤ ማንበብ መስማት ፍላጎቱን በተግባር መተርጎም መቻል ነው» ይለዋል።

ምዕራብያውያን አገሮች ነፃነትን ከሚጠቀሙበት አኳያ ስንመለከተው፤ ሕዝቡ ሙሉ በሙሉ ነፃነት አለው ለማለት አያስደፍርም። ይሁን እንጂ የሕዝቡ የነፃነት መገለጫ ከሆኑት ዐቢይ ጉዳዮች አንዱ የሆነው የአገሩን አመራር በበላይነት ይዘው የሚያስተዳድሩትን ባለሥልጣናት በመምረጥ ሂደት ውስጥ ተሳትፎ ማድረግ መቻላቸው ነው። ነፃነት ከሃይማኖት ተከታዮች አንፃር ሆነን ስናየው ደግሞ፤ አንድ ሰው ጎረቤቱን እንደ ወንድሙና እንደ እጎቱ አድርጎ መመልከት፤ ያለውን ተካፍሎ መኖር፤ በጠቅላላው በጎ ነገር ማድረግ መቻል ነው። ከስደተኛው ወገን ቆመን ነፃነትን ስናየው፤ ካለምንም ፍርሐት በሰላም እየኖረ ላቡን ጠብ አድርጎ እየሠራ በሚያፈራት ገንዘብ ራሱንና ቤተሰቡን አስተዳድሮ የተረፈችውን አገር ቤት ላሉ ዘመዶች የኑሮ መደጎሚያ እየላከ፤ ልጆቹን እያስተማረ፤ በባዕድ አገር የኑሮ ውጣ ውረዱን ችሎ ዕድሜውን መግፋት ነው።

አገር ቤት የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ደግሞ ስለ ነፃነት ያለውን አመለካከት ሲያብራራ፤ ሕዝብ በቋንቋ፤ በጎሳ፤ በባህል፤ በድንበር ሳይከፋፈል፤ አንዱ የሌላውን መብት በማክበር፤ በመተሳሰብና በመደጋገፍ በሰላምና በፍቅር አብሮ በመኖር፤ ለአገሩ ብልጽግናና የወደፊት ብሩህ ተስፋ በጎብረት መሰለፍ ነው በሚል ይደመድመዋል። በተጨማሪ፤ አሜሪካን ከሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ግማሽ የሚሆኑት፤ ስለ ነፃነት ትርጉም ያላቸው ግንዛቤ፤

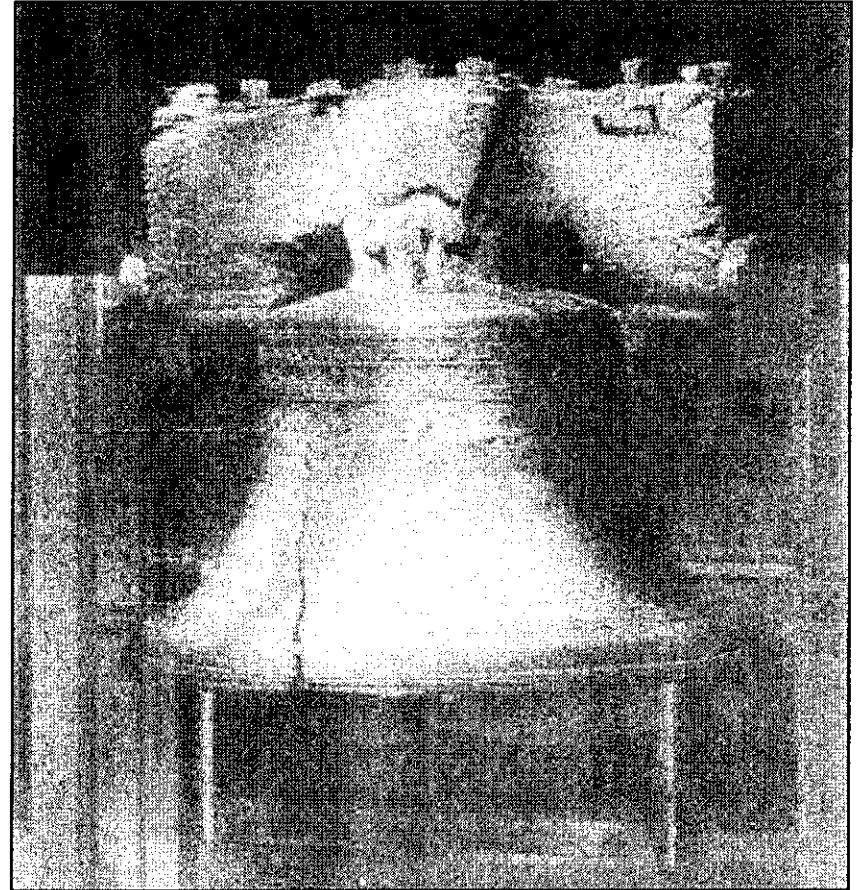
አሜሪካን ገብቶ የተሻለ ኑሮ መኖር ብቻ ሳይሆን፤ በጎብረተሰቡ ሙሉ ተቀባይነት አግኝቶና በሚገባ ተዋሕዶ በመዝገበ ቃላቱ ውስጥ በሰፈረው የነፃነት ትርጉም በስፋት መጠቀምና በኮምፎኒቲ ተደራጅቶ እየተረዳዳ ባህሉንና ታሪኩን ለሚቀጥለው ትውልድ ማስተላለፍ መቻል ነው በማለት ይገልጹታል።

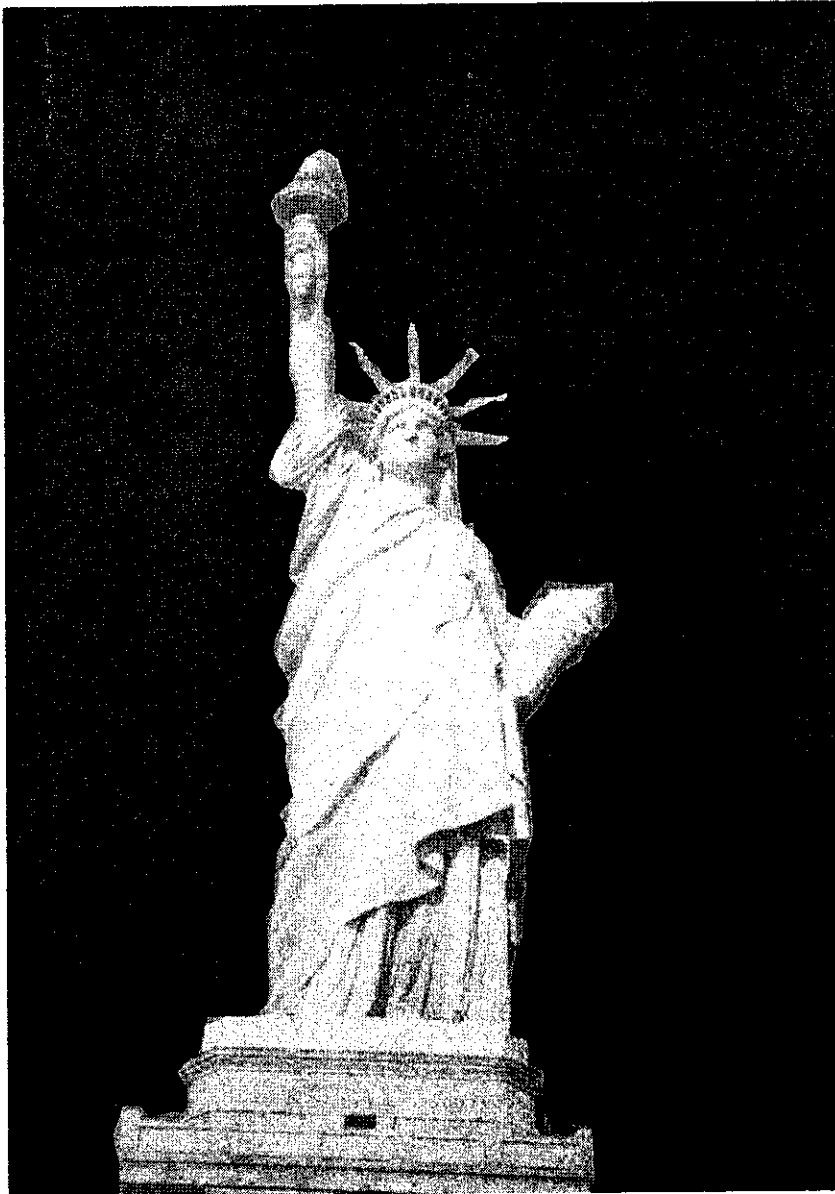
፩

የሕዝብ ማኅበራዊ ፍላጎት በተሟላባቸው አገሮች፤ ሠርቶ ማደር የሚቻልበት፤ ጦም የማይታደርበት፤ ካለ ምንም ተጽዕኖ ምርጫ የሚካሄድበት፤ የመናገር፤ የማንበብ፤ የመጻፍ ሙሉ መብት ያለበት፤ ካለ ምንም ደም መፋሰስ የመንግሥት ሽግግር የሚካሄድበት፤ የውስጥም ሆነ የውጭ የወታደር ኃይል በአገር የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ የማይገባበት የአኗኗር ሥርዓት የነፃነት መስፈንን ያመለክታል የሚል ግንዛቤ አለ።

ከላይ ስለ ነፃነት የተሰነዘሩት አመለካከቶች ከልዩ ልዩ አቅጣጫዎች አንፃር ሲገመገሙ፤ ሁሉም ስለ ነፃነት ትርጉም የተሟላ ግንዛቤ የሚያስጨብጡ ናቸው ማለት አይቻልም። ሆኖም በዓለም ላይ በአራት አገሮች የሚኖሩ ሕዝቦች ብቻ ሙሉ ነፃነት እንዳላቸውና የአገራቸውን መንግሥት የሚመርጡ፤ የሚቆጣጠሩና የሚመሩ መሆናቸውን አንድ ካናዳዊ ምሁር ገልጾአል። ከእነዚህ አገሮች ነዋሪዎች መካከል 60% የሚሆኑትን በስልክ አነጋግሮ የደረሰበት መረጃ መሆኑን በአንድ ወቅት በ901 FM ሞገድ በሚሰማ ሬዲዮ ጣቢያ አማካይነት አመልክቷል። በአሜሪካን ነዋሪ የሆንን ኢትዮጵያውያን ሙሉ ነፃነት ለመጎናጸፍ ብዙ መንግድ መጓዝ ይኖር ብናል። እንኳን እኛ መጫወቻ ቀርቶ በአገሪቱ ውስጥ ተወልዶ ጥርሱን ነቅሎ ያደገው ጥቁር ሕዝብ እንኳን ከፊል የኢኮኖሚ ነፃነት አግኝቶ ለመኖር በቅቶ እንደሆነ እንጂ፤ የፖለቲካ ነፃነቱን ለማስከበር ገና በትግል ላይ መሆኑን በዓይናችን እየተመለከትን፤ በጆሮአችን እየሰማንና የትግሉ ስሜት ወኔአችንን እየቀሰቀሰው ነው። ታላቁ የወንጌል ሰባኪና የነፃነት ታጋይ የነበረው ዶክተር ማርቲን ሉተር ኪንግ ጁንየር፤ «ጥቁሩ ሕዝብ ሙሉ ነፃነቱን አገኘሁ ብሎ አፉን ሞልቶ መናገር የሚችለው፤ ሕግ ከውኃ የወፈረ (ከአድልዎ የጸዳ) ሲሆን ብቻ ነው» በማለት ሁኔታውን ገልጾታል።

የነፃነት ደወል

ኢትዮ-አሜሪካን በኢትዮጵያ

በተለያዩ ምክንያቶች ከአገራቸው ወጥተው በባሕር ማዶ (በፈረንጅ አገር) ግማሽ ዕድሜያቸውን ያሳለፉ ኢትዮጵያውያን ስደተኞችና ጥገኞች፤ ከባዕድ አገር ኑሮ ወደ አገራቸው ተመልሰው የልጅነት ትዝታቸውንና ናፍቆታቸውን ተወልደው ባደጉበት አካባቢ ለመወጣት፤ በገበዩት ዕውቀትና ባካበቱት የሥራ ልምድ አገራቸውን ለመርዳትና ለማልማት ያላቸው ምኞት ከፍተኛ ነው። እነዚህ ኢትዮጵያውያን አገራቸውን ከማፍቀራቸው የተነሣ በሕይወት እያሉ ቀርቶ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለዩም እንኳን አስከሬናቸው ወደ ትውልድ አገራቸው ተመልሶ እንዲቀበር ይመኛሉ። በዚህም ምክንያት በውጭ አገር የተወለዱ ልጆቻቸው የአገራቸውን ባህል፤ ታሪክና ቋንቋ እንዲያውቁ ለማድረግ የሚጥሩ ወላጆች ቁጥር እጅግ ብዙ ነው። ልጆቻቸውም በዝና የሚያውቁትን የወላጆቻቸውን ትውልድ አገር ለመጎብኘት ከልብ ይመኛሉ።

ለመሆኑ ወደ ትውልድ አገሩ የሚመለሰው ኢትዮጵያዊ ማነው? የሚመለሰውስ ለምንድነው? የሚሉትን ጥያቄዎች ማንሣት የሚያስፈልግ ይመስለናል። ካለው ተጨባጭ መረጃ በመነሣት፤ ወደ ትውልድ አገሩ መመለስ የሚፈልገው ኢትዮጵያዊ በዕድሜው የገፋው፤ ከአሜሪካን መንግሥት በየወሩ በሚያገኘው የጡረታ ገንዘብ ተደላድሎ እየኖረ የቀረች ዕድሜውን በትውልድ አገሩ ለማሳለፍ የሚፈልገው ወገን ነው ማለት ይቻላል። የአገሪቱን ሥልጣን የያዘው መንግሥት የኢትዮጵያን ሕዝብ መብት በሚገባ አላስጠበቀም፤ አገሪቱ እንደ ታሰበው ከብዙ አንፃር ሲታይ

አላደገችም፤ አስተዳዳሩን ሙሉ በሙሉ መያዝ ወይም የሥልጣን ተጋሪ መሆን አለብን እያለ ሥልጣን ለመጨበጥ በውጭ አገር ግንባር ፈጥሮ የፖለቲካ ትግል የሚያካሂደው አገር ወዳድ ሁለተኛው ወገን ነው።

ሌላው ወደ ኢትዮጵያ ተመልሷል፤ በአገሪቱ ልማት በመሳተፍ ከኢኮኖሚ ችግር እንድትላቀቅ ሙሉ ፍላጎት አለኝ በማለት ወደ አገሩ ለመመለስ የሚፈልገውና የሀብትና የዕውቀት ባለቤት የሆነው ሦስተኛው ወገን ነው። አራተኛው ወገን ደግሞ፤ በአሜሪካን ፓስፖርት እንደ ልቡ ወጣ ገባ እያለ በሕይወት የሚኖሩትን ወላጆቹንና ዘመዶቹን እየጉበኘ የአገሩን ናፍቆት የሚወጣው፤ ተዝናንቶ፤ ሚስት መርጦና አጭቶ የሚመለስው፤ የግል ሥራ አቋቋሞ ለመመለስ ዓላማ ያለው፤ ገንዘቡን ግራና ቀኝ እየረጨ ልዩ ልዩ የግል ጉዳዮችን የሚፈጽመው፤ ጊዜያዊ ጉብኝት እያደረገ ሁኔታዎችን ገምግሞ የሚመለስው የአሜሪካን አገር ቋሚ ነዋሪ ወይም ዜጋ ነው። በዕድሜና በትምህርት የበለለው ለአገሩና ለሕዝቡ ሲቆረቆር፤ ወጣቱ በበኩሉ አሜሪካዊ ስሜቱ ያይልበታል። ለእርሱ የሚታየው ጊዜያዊ ደስታው፤ መዝናናቱ እንጂ ከቅርብ ዘመዶቹ አልፎ ለአገሩና ለወገኑ ማሰብ አይደለም። አሜሪካዊነቱም ከኢትዮጵያዊነቱ ይበልጥ ይሰማዋል።

የአኗኗር ችግሮች

አገር ቤት ተመልሰን ለመኖር ዕቅድ ያለን ወገኖች፤ በቅድሚያ ልናውቃቸው የሚገቡ አንዳንድ መሠረታዊ ጉዳዮች አሉ። አገራችን እንደ ማንኛውም የሦስተኛው ዓለም አገር ሥራን አፋጥኖ የመፈጸም ችግር አለባት። የልጆች ትምህርት ቤት፤ የመኖሪያ ቤት፤ የሕክምና አገለግሎትና የመድኃኒት አቅርቦት ችግር በስፋት ያጋጥማል። በሠለጠኑበት የሙያ መስክ

ሥራ የማግኘትና ተቀጥሮ የመሥራት ዕድል ጠባብ ነው። ሥራው ቢገኝም እንኳን ከፍያው አነስተኛ በመሆኑ እንደ ልብ ተደላድሎ መኖር ያስቸግራል።

በተለይ የአሜሪካን ዜጋ የሆንን የኢትዮጵያ ተወላጆች፤ ከአሜሪካን ግዛት ውጭ ከአምስት ዓመት በላይ መቆየት አንችልም። ከአሜሪካን መንግሥት ልዩ ፈቃድ ካልተገኘ በቀር በውጭ አገር መንግሥት መሥሪያ ቤት ተቀጥሮ መሥራት ወይም ምርጫ ውስጥ ገብቶ መምረጥም ሆነ መመረጥ የአሜሪካን ሕገ መንግሥት ይከለከላል። እነኝህና የመሳሰሉ በድሃ አገሮች የሚታዩ የአኗኗር ችግሮች የሚያጋጥሙ መሆናቸውን አገር ቤት ደርሰው የተመለሱ በርካታ ወገኖች ከሚሰነዘሯቸው አስተያየቶችና ከሚያቀርቧቸው ዘገባዎች መረዳት ይቻላል። በመሆኑም ችግሮች መኖራቸውን በቅድሚያ በሚገባ ተገንዝበን፤ አገርን ለማልማት ወደንና ቆርጠን መመለስ ይኖርብናል። ኢትዮጵያ ከገባንም በኋላ እንኖርባቸው እንደ ነበሩት የሠለጠኑ የፈረንጅ አገሮች ጉዳዮች በስልክ፤ በፋክስና በኢሜል ለምን በፍጥነት አይፈጸሙም? ለምን አንከበርም? እያልን በመበላጨት፤ የአገርና የወገን ጥላቻ እንዳናተርፍ ብርቱ ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርብናል።

አንድ ሳንጠቅሰው ልናልፈው የማንፈልገው ነጥብ አለ። አሜሪካን አገር በምንኖርበት ጊዜ አብዛኛዎቻችን በአንድ አካባቢ ተሰባስበን እንደምንኖረው፤ ወደ አገራችንም ስንመለስ ይህንኑ የአኗኗር ሥርዓት ከተከተልን፤ በአሜሪካን አገር «ኢትዮጵያዊ አሜሪካኖች» ተብለን እንደምንጠራው ሁሉ፤ በኢትዮጵያም «አሜሪካዊ ኢትዮጵያውያን» የሚል ቅጽል ስም እንደሚሰጠን አያጠራጥርም። የኢትዮጵያ ሕዝብ

በተፈጥሮው ኩሩ ቢሆንም፤ ችግር ስለ ተጫነው ከአሜሪካን የሚመለሰው ኢትዮጵያዊ ሁሉ ገንዘብ በገፍ ያለው እየመለሰው የቅርብ ዘመድ ብቻ ሳይሆን የሩቁም ሰው ዕርዳታ ጠያቂ ሆኖ እናገኘዋለን። ይህ እንግዲህ ከሚገጥሙን ማኅበራዊ ችግሮች ሊጠቀሱ የሚችሉት ናቸው። ከሁሉም የሚያስደስተው ነገር፤ አገር ቤት ከተመለሰን በኋላ ከየት መጣህ? ከየት መጣሽ? አንተ ማነህ? አንቺ ማነሽ? ብሎ የሚጠይቀን ሰው አይኖርም። በራስ ሕዝብ መካከል አየኖርን ባህላችንንና ቋንቋችንን በእኩል ለመጠቀም፤ ንጹህ አየር እየተነፈሰን ለመኖር ያለው ዕድል ሰፊ መሆኑ፤ አገር ቤት ለመመለስ ከሚያስመኙ መስሕቦች መካከል ጥቂቶቹ ናቸው።

ዜግነታቸውን ለውጠው ለረጅም ጊዜ በውጭ አገር የኖሩና በቸውልድ ኢትዮጵያዊ የሆኑ ግለሰቦች፤ ኢትዮጵያ ውስጥ በቋሚነት ለመኖር ሲወስኑ፤ ተመላሾች ማሟላት የሚገባቸውን መስፈርቶች የያዘ መመሪያ መንግሥት በሥራ ላይ ማዋሉን ማወቅ ይኖርባቸዋል። መመሪያው ከውጭ ተመላሾች በአገሪቱ ውስጥ መቋቋም እንዲችሉ ከመርዳቱም በላይ፤ በየጊዜው ሊለወጥም ሆነ ሊሻሻል ስለሚችል፤ የመመለስ ዕቅድ ያላቸው ሁሉ የመመሪያውን መንፈስ በቅድሚያ ማወቁ ቅድመ ዝግጅታቸውን ቀና ያደርግላቸዋል።

መደምደሚያ

አሜሪካን፤ ይደርስብን ከነበረው ጭንቀት፤ የፖለቲካ፤ የኢኮኖሚ፤ የማኅበራዊ ኑሮ ተፅዕኖ፤ ረሃብና ትንፈር እንድናመልጥ ወደ ከልልዋ አሰገ ብታ፤ የእያንዳንዳችንን አመል ችላ አስተምራናለች። ሠርተን እንድንኖር፤ በአገር ቤት ያሉ ዘመዶቻችንን መርዳት እንድንችል ሰፊ ዕድል ስለ ሰጠችን ልናመሰግናት፤ ልናወድሳት፤ ልንወዳት የሚገባት ወደር የማይገኝላት ባለ ውለታችን ናት።

በተግባር እንዳየነው ከሆነ፤ አሜሪካን ተሰድደን የመኖሪያ ፈቃድ ካገኘን፤ ሙሉ ጤና ካለንና አኗኗሩን ካወቅንበት ፍላጎታችንን ለማሟላት ችግር አይገጥመንም።

አሜሪካን ገብተን ስንኖር፤ አንድም ቀጥ ብለን በመሥራት፤ አሊያም ቀጥ ብለን በመማር ላይ ከተሰማራን ዓላማችንን ማላካት እንችላለን። በመሥራትና በመማር መካከል ያለው ልዩነትና ተመሳሳይነት ሲዳሰስ፤ መማር ሞራልን አጎልብቶ በሕዝብ ፊት ተደማጭነትን ያስገኛል። መሥራት ገንዘብ ማፍሪያ መሣሪያ ነው። የሁለቱም የመጨረሻ ዓላማቸው ደግሞ ገንዘብ ነው። ከችግር ነፃ የሆነ ምንም ነገር ባይኖርም፤ ከሚያጋጥሙ የዘር፤ የቀለም፤ የአኗኗር ልዩነቶችና የማኅበራዊ ኑሮ ችግሮች አኳያ ሲታይ አሜሪካን አገር መኖር ብዙ ችግር አለበት።

ስለዚህ ለምን ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰን እንኖራለን? ለሚለው ጥያቄ መልሱ ከላይ በአጭሩ የጠቀስናቸው ነጥቦች ቢሆኑም፤ ኢትዮጵያ ፈልጋን ከተመለስን እንጠቅማትም፤ እኛ ፈልገናት ከተመለስን ግን የምንችለውን ሁሉ ከማድረግ መቆጠብ የለብንም።

ለብዙዎቻችን ኢትዮጵያ የሚለው ስም የተለያየ ትርጉም የሚሰጠን ሊሆን ይችላል። መሠረታዊ መንፈሱ ግን መልክዓ ምድራዊ መሰሕብዋን፤

ማሳበራዊ ኑሮዋን፤ ባህሏን፤ ታሪኳንና ሃይማኖቷን ያካትታል። በባዕድ አገር በሰደት በምኖርበት ጊዜ ግን፤ ይህ ዘርፈ ብዙ ገጽታዋ በጊዜ ብዛት፤ በጋብቻ ምክንያት ተበራርዞ ትርጉሙ እየጠፋ በመሄድ ይደመሰስና ለመጪው ትውልድ የምናስተላልፈው ቅርስ እናጣለን። በመሆኑም ከአሁኑ ትከሻ ለትከሻ ገጥመን ካልቆምንና ኃላፊነታችንን በተገቢው መንገድ ካልተወጣን በቀር፤ እኛነታችን ተወካዩ ስለሚቀር አገራችንን ወደ መርሳት እንደርሳለን።

የየትኛውም አገር ሰደተኛ በዩናይትድ ስቴትስ አፍ አሜሪካ ውስጥ ለመኖር ቆርጦ የመጣው የመኖር ነፃነት፤ የትምህርትና የኢኮኖሚ ዕድል ለማግኘት ስለሆነ፤ ከእነኚህ ውስጥ አንዱን መርጠንና ዓላማ አድርገን ካልተንቀሳቀስን በቀር፤ ተሰድደን እየኖርን ነው ማለቱ ብቻ ትርጉም አይኖረውም።

«ኢትዮጵያዊነታችንን፤ ታሪካችንን፤ ቋንቋችንን፤ ባህላችንን አንርሳ!» የሚለውን መፈክር መመሪያችን እናድርገው። በመሆኑም፡-

«ክፉውንና ደጉን በጉውን ቆጥረ
አይቻለሁ አገር ብዙ ቦታ ዞራ።
አይ አጫናነቁ አይ አከባበዱ
የለም እንደ አገር የትም የት ቢሄዱ።
የሚስተካክልሽ የሚመስልሽ አጣሁ
ኮራሁ በአንች አገራ ተቀበዬኝ መጣሁ።
እንደ ትውልድ አገር ልብ የሚያመረቃ
ቢሄዱ አይገኝም እግር አስኪነቃ።
እንደ ልቤ ሆኜ ልኑር ተከብረ
ተሰፋዬ አንችው ነሽ ና በዬኝ አገራ።» *

በማለት ቆርጠን በመነሣት ወደ አገር ቤት ተመልሰን አገራችንን በቅንነት እናልማት፤ እንገንባት።

* የገጥም ምንጭ፤ ከዶክተር አዲኛው ወርቁ የገጥም መድበል ተወስዶ የተቀነባበረ።

ለጥገኛው እንክብካቤ ያደረጉ ዓለም አቀፍ ድርጅቶች

በኪንያ፤ በሱዳን፤ በየመንና በጂቡቲ በጥገኝነት ይኖሩ የነበሩትን ኢትዮጵያውያን በመጠለያ ጣቢያዎች በማስፈር የሚያስፈልጋቸውን መሠረታዊ አቅርቦት አሟልተው ይንከባከቧቸው ክንበሩ ዓለም አቀፍ ድርጅቶች አብዛኛዎቹ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ናቸው። ድርጅቶቹ ዕርዳታ ያደርጉ የነበሩት የተባበሩት መንግሥታት ባወጣው መመሪያና ከሰፈሩበት አገር መንግሥታት ጋር በተደረገ ስምምነት መሠረት ነበር። ይሁን እንጂ አንዳንድ አገሮች ብሔራዊ ጥቅማቸውን ለማስጠበቅ ለጥገኛው በሚሰጠው አገልግሎት ጣልቃ ይገቡ እንደ ነበር የሚካድ አይደለም።

1. Care - USA.
2. Care - UK.
3. International Rescue Committee (IRC).
4. Lalmba Association.
5. Evangelical Faith Mission (EFM).
6. Save the Children Federation (SCF).
7. Young Men's Christian Association (YMCA).
8. Inter - Aid International Christian Outreach.
9. Concern.
10. Swiss Red Cross (SRC).
11. American Refugee Committee (ARC).
12. World Vision (WV).
13. World Food Program (WFP).
14. United Nations High Commission for Refugees (UNHCR).
15. Lutheran World Federation.
16. Radda Barnen-Swedish Save the Children.

ከላይ ከተጠቀሱት ድርጅቶች በተጨማሪ ትምህርት ቤት በማቋቋም፣ በማስተማር፣ አሜሪካ የሥልጠና ፕሮግራሞችን በማዘጋጀትና በማካሄድ ጥገኛውን ይረዱ የነበሩ ዓለም አቀፍ ድርጅቶች የሚከተሉት ነበሩ፡-

1. International Labour Organization (ILO)
2. Finish Tractor Manufacturer Valmet (FTM).
3. West German Technical Co-operation (WTZ).
4. Britain's Voluntary Service Overseas (VSO)
5. DONBOSCO (Italian owned company).*

* Source: Showak Handbook, Sudan, 1988/89 and former Refugees.

የቃላት ትርጉም

•

በአሜሪካን ለተወለዱና በሕፃንነታቸው አሜሪካን ገብተው ላደጉ ኢትዮጵያውያንና አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋቸው ለሆነ ግለሰቦች ይጠቅም ይሆናል በሚል ግምት ቀጥሎ ባሉት ገጾች ላይ ለአንዳንድ ቃላት ትርጉም ለመስጠት ተሞክርዷል። ለቃላቱ የተሰጠው ትርጉም በመጽሐፉ ዐውደ ገባብ (Context) ባላቸው ፍቺ ላይ የተመሠረተ ነው።

ለየቅል - ለየብቻ

ሉቲ - የጆሮ ጌጥ

ሕሊና - አዕምሮ

መማተር - በሐሳብ መገባወጥ፣ መፈለግ

መርሐ ግብር - እቅድ፣ ፕላን

መስፈርት - መመዘኛ ነጥብ፣ መለኪያ

መሸንገል - መደለል፣ ማሞኘት፣ ማታለል

መተነካኩል - በነገር መነካካት፣ መተንኮስ

መቅበዝበዝ - መንቀሻቀሻ

መዘንጋት - መርሳት

መደብር - ሱቅ

መጸጸት - መቆጫት፣ ማዘን

ሚና - አስተዋፅኦ፣ የሥራ ድርሻ

ሚዶ - ማበጠሪያ

ማግሸት - ማስለመድ፣ ለመጀመሪያ ጊዜ መሥራት፣ መጠቀም

ማስላት - ሒሳብ ማውጣት (ማሰብ)

ማዘንበል - ማጋደል፣ ማድላት

ማዳገት - ማስቸገር
 ምጣኔ ሀብት - ኢኮኖሚ
 ሥርዓት - ድስፕሊን፣ ደንብ፣ ወግ፣ ባህል
 ሥውር - ድብቅ፣ ሽሽግ
 ሰነድ - ውል የያዘ መዝገብ፣ ማዕረጃ
 ሴራ - አድማ፣ ዱለታ
 ስልት - ብልሃት፣ መላ፣ ዘዴ
 ቀውስ - የነገሮች መላከር፣ ውዥንብር
 ቀዩ - ሰፈር
 ቂም - የጥላቻ፣ የቁጭት ስሜት፣ ቁርሾ
 ቅርስ - ሀብት
 ቆመጥ - ዱላ
 ተሟሟተ - ከፍተኛ ትግል አደረገ፣ ጣረ
 ተበገረ - ተሸነፈ
 ተተነበየ - በቅድሚያ ተነገረ
 ተነፈገ - ተከለከለ፣ እንዳያገኝ ተደረገ
 ተከሰተ - ታየ፣ ተገለጠ
 ተወላ - ተነገረ፣ ተባለ
 ተዋሐደ - አንድ ሆነ፣ ተቀላቀለ
 ታወጀ - አዋጅ ወጣ፣ ተነገረ
 አሀዝ - ቁጥር
 አለኝታ - መመኪያ
 አልባሌ - ተራ
 አልቦ - የአግር ጌጥ
 አረፈደ - ቆየ፣ ዘገየ
 አቀንቃኝ - ዘፈን አውራጅ

አናሳ - ትንሽ
 አንገዋለለ - አዞረ፣ አንከራተተ
 አንጋፋ - ትልቅ
 አንፃር - አቅጣጫ
 እምቢልታ - ጡሩንባ
 እርምት - ማስተካከያ፣ ማሻሻያ
 እርከን - ደረጃ
 ከል - ጥቁር የጋዘን ልብስ
 ወረፈ - ሰደበ፣ ዘለፈ
 ወየበ - ቀለሙ ለቀቀ፣ ገረጣ፣ ብጫ ሆነ
 ወገን - አጋዥ፣ ተባባሪ ሆነ
 ወግ - ባህል ደንብ፣ ልምድ
 ዋልታ - ቋሚ ምሰሶ
 ዋቢ - ምንጭ/መረጃ
 ዐበይት - ዋና ዋና
 ይዘት - ርዕስ ጉዳይ፣ መልዕክት
 ጋርዮሽ - ኅብረት
 ጋብ አለ - በረድ ወይም ቀነሰ አለ
 ጉላ - ደመቀ፣ ገዘፈ
 ጉተጉተ - አጣደፈ፣ አቻኩለ
 ደጀን - ከለላ
 ዳዳ - ከጀለ፣ አሰኘ፣ ቃጣ
 ድል ያለ ድግስ - ትልቅ ድግስ
 ድብርት - የአዕምሮ መሰላቸት
 ድኅረምረቃ - ከመጀመሪያ ድግሪ ቀጣይ ትምህርት
 ጅምላ - ጥቅል፣ በነጠላ ያልሆነ

ጥርቅም - ስብስብ

ጥንት - ድሮ፣ ቀድሞ

ጸና - ረጋ፣ ቆመ፣ በረታ

ፈለሰፈ - ፈጠረ

ፈንጠዝያ - ደስታ

ፋርሽ - ብላሽ፣ የከሸፈ፣ የተሳሳተ

ፋይዳ - ጠቀሜታ

ፍቺ - የትዳር መፍረስ

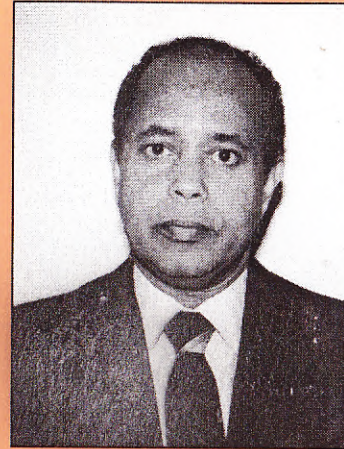
ፍጆታ - አላቂ ነገር

የመጨረሻ ቃል

ከአገራችን ገጹህ አየር በስተቀር

በአሜሪካን...

እንደ ልብ ነው ሁሉም ነገር።

ደራሲው ከበደ ኃይሌ

ይህ መጽሐፍ በልዩ ልዩ ምክንያት በስደት አሜሪካን አገር በምንኖረው ኢትዮጵያውያን ማኅበራዊ ኑሮና በሌሎችም በርካታ ጉዳዮች ላይ ያተኩራል። መጽሐፉ የሱዳንና የኬንያ የስደት ኑሮዎችን ምን መልክ እንደ ነበረውና አሁን ያለንበት የአሜሪካን አኗኗራችንም ምን እንደሚመስል ያስረዳል። በሌላም በኩል መጽሐፉ በተለያዩ አገሮች በስደት ያሳለፍነውን የኑሮ ውጣ ውረድ መለስ

ብለን እንድናስታውሰው ያደርገናል። ከዚህም ሌላ ወደ አሜሪካን አገር መምጣት የሚያስቡ የቅርብ ወገኖቻችን በቅድሚያ ማወቅ ስለሚገባቸው መሠረታዊ ጉዳዮች በጥልቀት ይዳስሳል። መጽሐፉ ስለ ታሪካችን፣ ስለ ባህላችን፣ በስደት ከምንኖርባቸው አገሮች ስለ ቀሰምናቸው ባሕርያት፣ በስደት ለመኖር ስላበቁን ምክንያቶች፣ ወደ አገራችን ስንመለስ ስለሚገጥሙን ማኅበራዊና የአኗኗር ችግሮች በሰፊው ያትታል። ከሁሉም በላይ ደግሞ ይህ መጽሐፍ ኢትዮጵያውያን በተለያዩ ባዕድ አገሮች ውስጥ በስደት ለመኖር ያደረጉትና እያደረጉ ያሉት ጥረት ሰፊ ታሪክ ያለው መሆኑን በማስገንዘብ ረገድ የበኩሉን አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ ይታመናል።

.. መጽሐፉን በሚከተለው ኢሜል አድራሻ ማግኘት ይቻላል።

E-mail:-Kbdeh@yahoo.com

ዋጋው 10.00 የአሜሪካን ዶላር፣ 20.00 የኢትዮጵያ ብር።